

DATED
NEWS
DELIVER BY
SATURDAY
JANUARY 3

LAIKS

Published 49 times per year except the last week in June, the second week in September, the last week in December
Published weekly by: Latvian Newspaper "Laiks", Inc., 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840
POSTMASTER: Send address change to: "Laiks", 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840
Phone: 732-549-0445; Fax: 732-549-0466; E-mail: LaiksDSR@aol.com

WEEKLY NEWS
PERIODICAL
POSTAGE PAID
AT METUCHEN, NJ
AND ADDITIONAL
MAILING OFFICE
(USPS 301-500)
ISSN 1089-8832

Volume LX Nr. 1 (5412)

2009. gada 3. janvāris – 9. janvāris

Katrs gads izdeg kā svece, dodot gaismu mūsu laikmetam... „Dodot gūtais – neatņemams!”

Kad saņemsit šo laikrakstu, uz Zemes jau būs atnācis 2009. gads. Ar cerībām, ilgām un sapņiem, kā parasti. Un arī ar bažām un neziņu, visai neskaidrām nākotnes nojausmām, pat ar apjukumu, ko šogad izraisījusi ekonomiskā situācija visā pasaulē un mūsu Latvijā.

Mēs joprojām dzīvojam savu vienīgo dzīvi – ar domām par Latviju, par savu bērnu un bērnbērnu nākotni. Tik tiešām nav viegli samierināties ar „neveiksmīgo menedžmentu”, kas Latvijas valstij radījis tik neapšaubāmu situāciju un ik brīdī draud ar jauniem „nepopulāriem pasākumiem” savu pavalstnieku labklājības mazināšanā. Taču svarīgāk nekā gausties un lādēties laikam gan ir meklēt un atrast sevī spēku dzīvot lepnī, ar pašcieņu. Ziemsvētku sprediķi archibīskaps Jānis Vanags aicināja sakārtot sevī prioritātes, noteikt, kas katram dzīvē ir svarīgākais, un pārdomāt, vai sirdsmieru, iekšēju harmoniju cilvēka dvēselē rada materiālās vērtības vai pavisam cita „substance”. Acīmredzot mūs katru šogad gaida savu prioritāšu sakārtošana un apzināšana.

Uz šo atskārsmi vedināja arī Ziemsvētku laikā pieredzētās labdarības akcijas, kas bija izveidotas ar mērķi savākt naudas ziedojumus, bet patiesībā tās paveica vēl daudz ko vērtīgāku – tūkstošiem Latvijas iedzīvotāju ļāva izjust devēja prieku un kopīgi paveikta krietna darba svētību.

Latvijas Neatkarīgās televīzijas (LNT), tīmekļa portāla ziedot.lv

un *Swedbank* organizētajā akcijā „Enģeļi pār Latviju”, kas Adventa ceturtās svētdienas gaŗumā risinājās Rīgas centrā un televīzijas tiešraidē, labas gribas cilvēki saziedoja 383 690 latu slimu bērnu ārstēšanai. Liela daļa no šīs summas tika iegūta telefonbalsojumā, jo katrs, kas piezvanīja pēc norādītā numura, cēlajam mērķim ziedoja vienu latu.

Sākumā bija domāts palīdzēt četrus smagi slimus bērnu ārstēšanai, bet savāktais naudas daudzums ļauj palīdzēt vēl daudziem citiem. Par to, cik zvanītāju šai dienā bijuši aktīvi, liecināja tālruna sakaru „pārkaršana”. Televīzijas tiešraidē, kurā iepazīstināšana ar slimajiem bērniem un viņu vajadzībām mijās ar populāru mākslinieku veltījumu priekšnesumiem, katram bērnam bija pieteicies savs labvēlis – enģelis. Taču enģeļi šai dienā bija visapkārt – gan paši akcijas izveidotāji, gan bankas pārstāvji, kas pašās beigās paziņoja par savu nozīmīgo ārtavu, gan arī mazais zēns, kurš ziedojumu kastītē iebēra vairākas saujas sīku monētiņu – acīmredzot savas krājāsītes saturu.

Šī nu jau tradicionālā akcija mums katram ļāva justies kā enģelim, vai vismaz vēlēties tādām būt, jo, izrādās, kļūstot par devēju, vairojas cilvēka paša iekšējie spēki, ne velti arī Rainim ir vārdi: „Dodot gūtais – neatņemams!” Jā, tik tiešām, pat krīzes apdraudēti, esam spējuši vienoties labam mērķim, un šīs akcijas morālais guvums ir vislielākā vērtība.

Daudzkārt dzirdēto pārsprīdumu par mecenātisma lēno atdzimšanu mūsdienu neatkarīgajā Latvijā atspēkoja cits sarīkojums, kurā nosaukums bija „Palīdzēsim talantam!”. Ar Latvijas Televīzijas un Valsts kultūrizglītības centra gādību Nacionālajā teātrī notika koncerts, kurā bez atlīdzības piedalījās mūsu mākslinieki, un starp priekšnesumiem tika dāvināti mūzikas instrumenti talantīgiem bērniem. Dāvanas sagādājušas vairākas Rotari kluba nodaļas, arī privātpersonas, un saņēmēji bija bērni no dažādiem Latvijas rajoniem, tos ieteikuši mūzikas skolotāji. Vairākas vijoles, saksofons, akordeons – dārgi un kvalitatīvi instrumenti, tik nozīmīgi talanta izaugsmei. Arī šā koncerta laikā varēja ziedot, piezvanot pa tālruni. Šādi saziedoja 15 000 latu. Ar mūsu līdzdalību šie bērni izskolos savas spējas un kļūs par mūsu valsts lepnību.

Arī akcija „Latvijas lepnums”, kurā godināja ļaudis par konkrētu devumu citiem cilvēkiem un valstij, bija apliecinājums mūsu spēkam, godam un pašapziņai. Apbalvojot desmit laureātus un cildinot viņu veikumu, tiek apliecināta visas tautas vitalitāte, radošā doma un gara spēks. Mēs sevi apliecinām ne jau ar šķendēšanos un vaimanām par grūtiem laikiem, bet gan ar spēju godīgi un atbildīgi darīt darbu. Un tad par to var priecāties arī citi.

Lepnums par Latviju un tās talantiem savijņoja līdz asarām

FOTO: Gunārs Janiņš

arī brīdī, kad televīzijas pārraidē bijām liecinieki Ziemsvētku ieskaņas koncertam Vinē, kur simfoniskais orķestris atskaņoja Piebalgas zemnieka dēla Emīla Dārziņa „Melancholisko valsi” un dažus mirkļus vēlāk operdziedātāja

Elīna Garanča svētku viesus latviski apsveica Ziemsvētkos.

Lai mūsu novēlējums Jaunajā gadā – darīsim krietnus darbus, palīdzēsim citam, vairojot gaismu sev apkārt! Un būsim lepnī par paveikto!

Jūsu Brīvā Latvija

Atskats uz 2008. gadu Latvijā

Sniedzam mūsu lasītājiem nelielu atskatu uz aizgājušo – 2008. gada dažiem būtiskākiem notikumiem valsts dzīvē.

Janvāris – Cerīgā sākuma mēnesis. „Treknie gadi” beidzās patiešām trekni – Latvijas valsts 2007. gadu beidza ar kopbudžeta pārpalikumu 94 miljoni latu jeb 0,7% IKP. Tas mudināja nesen par valdības galvu kļuvošo Ivaru Godmani Jaungada apsveikumu paust cerīgos toņos.

Februāris – Tiesu mēnesis. Februārī daudz spilgtu notikumu norisinājās Latvijas tiesu zālēs. Temidā bija laipna pret Lembergu, bet ne tik vēlīga Vilnim Štramam, Beatrisei Tālerei un vēl citam personāžam. Bija vairāki kukuļdošanas un kukuļņemšanas skandāli.

Marts – Parakstīšanās mēnesis. Martā sākās parakstu vākšana par tautas tiesībām atlaist Saeimu. Kampanja bija veiksmīga. To nevar teikt par tai sekojušo tautas nobalsošanu vasarā. Pietrūka kvoruma.

Aprīlis – *Lattelecom* mēnesis. Aprīlī Latvijas valsts pieņēma otru būtiskāko lēmumu par savas telekomunikāciju sabiedrības likteni kopš 1993. gada. *Lattelecom* privatizācijas plāns paredz, ka *Telia Sonera* rokās pilnīgi nonāks *Latvijas Mobilais telefons*. Savukārt *Lattelecom* mainīsies tikai privātais īpašnieks – valsts paturēs 51%, *Telia Sonera* pašlaik piederošie 49% nonāks cita privāta ieguldītāja rokās.

Maijs – Lielu projektu

mēnesis. Valsts vēl tikai lēnām tuvojās krīzei, bet Irbes jūras šaurumā uz sēkļa uzskrēja zem Bahamu karoga peldošs pasažieru kuģis *Mona Lisa*. Kapteinis negribēja norēķināties par glābšanas darbiem, tāpēc Latvijas varas iestādes grāsiņās kuģi neizlaist no mūsu teritoriālajiem ūdeņiem. Vēlāk viss tomēr nokārtojās.

Jūnijs – *Gaismas pils* (Latvijas Nacionālās bibliotēkas) celtniecības sākšanas mēnesis. Svinīgajā ceremonijā piedalījās LNB projekta autors, Amerikā dzīvojošais pasaulslavenais latviešu arhitekts Gunars Birkerts. Pamatakmēnī tika iemūrēta kapsula ar dzejnieces Ineses Zanderes sacerētu vēstījumu nākamajam paaudzēm. Vēsti-

jumu parakstīja kultūras ministere Helēna Demakova, arhitekts Gunars Birkerts un Modris Čelzīš, Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktors Andris Vilks, valsts aģentūras *Jaunie trīs brāļi* direktors Zigurds Magone un *SIA RE&RE* valdes priekšsēdis Ainārs Pauniņš. LNB atklāšana paredzēta 2012. gada 18. novembrī.

Jūlijs – Dziedāšanas mēnesis. Vairāki desmiti tūkstošu Latvijas iedzīvotāju pēc Dziesmu un deju svētku nobeiguma koncerta „Latvija – saules zeme” turpināja svētku svinēšanu un, kopīgi dziedot un dejojot, sagaidīja rītausmu.

Augusts – Tautas nobalsošanas un olimpiādas mēnesis. Nobalsošanā par Satversmes

grozījumiem, kas ļautu tautai rosināt Saeimas atļaišanu, nobalsoja 608 446 iedzīvotāji jeb 40,16% visu balsstiesīgo, savukārt nobalsošanā par grozījumiem pensiju likumā, kas ļautu pensionāriem saņemt minimālās pensijas vismaz iztikas minimuma apmērā, piedalījās 347 182 iedzīvotāji. Abas tautas nobalsošanas uzskatāmas par nenotikušām, jo nobalsošanā nebija piedalījies pietiekams skaits vēlētajū. Tātad lielākā daļa tautas it kā ir mierā ar pastāvošo iekārtu. No Pekinas Olimpiskajām spēlēm Latvijas sportisti mājās pārveda trīs medaļas – zelta, sudraba un bronzas.

P. K.
(Turpmāk vēl)

Latvian newspaper

LAIKS

Published 49 times per year except the last week in June, the second week in September, the last week in December

Latviešu nedēļas laikraksts

Iznāk sestdienās, 49 reizes gadā

Redakcija Rīgā, Rūpniecības ielā 19-18, Rīga, LV-1010, Latvija.
Tālr. +371 67322968, fax +371 67322970, e-pasts - laiksav@e-apollo.lv
Kantoris ASV: 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840, USA
Tālr. 732-549-0445, fax. 732-549-0466, e-pasts - LaiksDSR@aol.com

Abonēšanas maksa ASV dolars: 1 gadam US \$ 130.00; 6 mēn. US \$ 72.00; 3 mēn. US \$ 40.00. Sludinājumu maksa: sludinājumu un sēru daļa: 1 sleja x 1" = US \$ 12.00; teksta lpp. 1sl.x 1" = US \$ 15.00; pirmajā lpp. 1 sleja x 1" = US \$ 22.00

Neizlietotus manuskriptus un fotoattēlus redakcija neuzglabā. Redakcijai ir tiesības iesūtītos materiālus izmantot arī saīsinātus.

Laikrakstā iespējams, ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ar redakcijas viedokli par pašu jautājumu var arī nesaskanēt.

Redaktore: Ligita Kovtuna

Tālr.: +371 67322968, +371 29439423, fakss: + 371 67322970,
e-pasts: laiksav@e-apollo.lv
Rīgā, Rūpniecības ielā 19-18, LV-1010

Redaktore ASV: Astra Moora

Tālr./fakss: 818-980-4748, e-pasts: laiks@juno.com,
astere2000@aol.com (fotografijām)
6157 Carpenter Ave. North Hollywood CA 91606 USA

Redaktori Kanādā:

Rūdolfs Norītis: tālr.: 416-425-4613, fakss: 416-425-4615,
5 Shady Golfway, Unit 1416 Don Mills, ON M3C 3A5
Mārtiņš Štauers: tālr.: 514-639-8722, e-pasts: stauvers@yahoo.ca,
104-3000 Notre Dame Street, Lachine, QC, H8S 2H1

Uzmanību autori un fotokorespondenti!

Foto lūdzam sūtīt uz e-adresi
laiksav@gmail.com

Redakcija**Riga Ven Travel Inc.**

Kur pavadīsim atvaļinājumu?

Mēs varam palīdzēt ar ieteikumiem uz visām zemēm.

Ekskursija gar Austrālijas krastiem

Zvaniet – INESEI ZAKIS

32 South Penataquit Ave., Bay Shore, NY 11706-8815

Tālr.: 631-665-4455 1-800-291-8311

Fax: 631-665-6164 E-pasts: RigaVen@aol.com

Citu informāciju par TŪRĒM, EKSKURSIJĀM un APMEŠANOS
Latvijā skatiet mūsu mājaslapā: WWW.RIGAVEN.COM**BIRUTA'S TOURS**

Latvietes uzņēmums

IZDEVĪGI LIDOJUMI UZ LATVIJU !**IEPRIEKŠSAMAKSĀTAS BIĻETES
RADIEM UN DRAUGIEM LATVIJĀ**

Informācija rakstiet un zvaniet:

BIRUTA PLUĢIS SEREDA

1872 Lexington Ave San Mateo, CA 94402; tel.: 650-349-1622

fakss: 650-574-3665

e-pasts: BirutaP3@aol.com

**LR vēstniecībā ASV
iepazīstina ar grāmatu****Latvia and the USA: From Captive Nation to Strategic Partner**

No labās: *The German Marshall Fund of the United States* programmas „Plašāka Eiropa” vecākais direktors Pēters Vanprags (Peter Van Praagh), LR vēstnieks ASV Andrejs Pildegovičs, ASV ārlietu ministra vietnieks Eiropas un Eirāzijas jautājumos Daniels Frīds, profesors Juris Viksniņš, ASV vēstnieks Latvijā Čārlzs Larsons, bijušais ASV vēstnieks Latvijā Ints Siliņš, bijušais ASV vēstnieks Latvijā Braiens Karlsons

Latvijas vēstniecība Vašingtonā sadarbībā ar *The German Marshall Fund of the United States* 9. decembrī iepazīstināja ar grāmatu *Latvia and the USA: From Captive Nation to Strategic Partner*. Uzrunu teica ASV ārlietu ministra vietnieks Eiropas un Eirāzijas jautājumos Daniels Frīds (*Daniel Fried*), Latvijas Republikas vēstnieks ASV Andrejs Pildegovičs un ASV vēstnieks Latvijā Čārlzs Larsons (*Charles Larson*). Ārlietu ministra vietnieks Daniels Frīds dalījās atziņās, kādas guvis, vērojot Latvijas attīstību kopš neatkarības atgūšanas, un piebilda, ka no Latvijas pieredzes vērts

mācīties. D. Frīda atziņas *Lessons of Latvia* arī ievietotas grāmatā.

Vēstnieks Andrejs Pildegovičs runāja par Latvijas un ASV ilgga-
dējo sadarbību, pateicās par atbalstu, ko Latvija saņēmusi no ASV un uzsvēra NATO nozīmi Latvijas ārpolitikā.

ASV vēstnieks Čārlzs Larsons dalījās savos iespaidos par Latviju, par tās straujo attīstību un pieminēja labās divpusējās attiecības, par ko liecina arī Latvijas pievienošanos ASV bezvīzu programmai šī gada novembrī. Larsons pateicās par Latvijas ieguldījumu Irākā un Afganistānā.

Sarīkojumā piedalījās arī biju-

šie ASV vēstnieki Latvijā Braiens Karlsons (*Brian E. Carlson*) un Ints Siliņš, kā arī grāmatas sadaļas *The Georgetown University Syndrome and Latvian Economic Reforms* autors profesors Juris Viksniņš. Sarīkojumu apmeklēja diplomāti, pētnieki, sabiedrisko organizāciju pārstāvji, žurnālisti.

Grāmata pēc Ārlietu ministrijas ierosinājuma tapusi Latvijas Universitātes Sociālo un politisko pētījumu institūta (LU SPPI) vadībā. Tās elektroniskā versija būs ievietota LU SPPI mājas lapā (<http://szf.lu.lv/szf/lat/70/index.htm>), kā arī portālā politika.lv

Latvijas vēstniecība ASV

CITUR IZLASĪTS**RĪGA PASAULĒ****Novembra mēnesis veltīts Rīgai**

The American Express Appointment Book 2008 novembra mēnesi veltījusi Rīgai. Pa divi lapaspusēm ir košs Rīgas uzņēmums ar Rīgas un Latvijas vēstures aprakstu. Pārējiem mēnešiem izraudzītas kā Buenosairesā Arģentinā, Liverpūlē Anglijā, Saragosa Spānijā, Pekina Ķīnā, Kvebeka Kanādā, Orlando Floridā un citas. Nodaļā ar ceļojumu informāciju ir redzama Rīgas centra karte ar viesnīcu, muzeju, restorānu un svinamo dienu aprakstiem. Grāmata sadalīta pa nedēļām un novembra mēneša

katrai nedēļai ir Latvijas karogs ar uzrakstu RIGA LATVIA.

Pirmās nedēļas komentārs norāda, ka Latvijai ir viena no bagātākajām tautas dziesmu tradīcijām pasaulē, ka pagājušajā vasarā tūkstošiem dziedātāju un dejojā pulcējušies Rīgā, lai svinētu Latvijas Dziesmu un deju svētkus, kas notiek katrus piecus gadus.

Otrajā nedēļā pieminēts Rīgas Centrāltirgus, viens no lielākajiem Eiropā, tas mitinoties celtnēs, kas varētu būt domātas cepelinu angāriem.

Trešās nedēļas apcere ir par Richardu Vāgneru, kuŗš bijis Rīgas operas galvenais diriģents no 1837. līdz 1839. gadam. Rīgā esot sācis komponēt savu pirmo lielāka formāta operu „Rienci”. Bijis spiests atstāt Rīgu, lai bēgtu no parādu piedzinējiem.

Ceturtajā nedēļā teikts, ka Rīgas variants Brīvības statujai (*Statue of Liberty*) ir 1935. gadā celtais Brīvības piemineklis, Latvijas neatkarības simbols, kam kaut kādā veidā izdevies pārdzīvot Padomju laikmetu.

Ivars Galiņš

LASĪTĀJU BALSIS**Lūdzu palīgā!**

Mana brālēna meita Alise, kas dzīvo pašos Amerikas ziemeļos, ar vīru apciemoja mani Ziemsvētkos un iedāvināja dziesmu-

spēles „Vēstule no Losas” tvartu. Šo jauko izrādi noskatījāties kopā ar vienīgo mums tuvumā dzīvojošo latvieti Mirdzu Džonsoni. Viņa nesen apprecējās ar amerikāni, kas strādā raķešu

bazē. Bijām sajūsminātas – skaistas dziesmas un interesants teksts. Manuprāt, tā bija visjaukākā Ziemsvētku dāvana, kādu šogad saņēmu. Mirdza ļoti vēlas šo filmu iegādāties un aizsūtīt savai mātei uz Latviju. Alise ar vīru aizbraukusi uz vairākām nedēļām sildīties Karību salās, tāpēc nevaru viņai palūgt adresi, kur tvarts pasūtīnāts. Vai redakcija varētu Mirdzai palīdzēt?

**Millija Grūbe
Floridā**

IZDEVĪGAS CENAS LIDOJUMIEM UZ LATVIJU

tiešie (non-stop) lidojumi Ņujorka - Rīga

**AIREX - AVE SOL TRAVEL
A. JANSONS**

73 Glenwood Ave., Leonia, NJ 07605

Runājam latviski:
201-944-1273 Runājam angliiski:
1-866-944-1273

No redakcijas: Tvartu var pasūtīnāt, zvanot vai rakstot A. Rītmānim, tālr.: 818-386-0319; e-pasts: aritmanis@aol.com

Latvieši radījuši lietuviešu filmu

Gan Holivudas filmu pasaules laudim, gan Losandželosas lietuviešiem un latviešiem 7. decembrī bija iespēja Holivudas *Harmony Gold Screening* zālē noskatīties un izvērtēt ļoti interesantu Lietuvas filmu „Nevajadzīgie cilvēki“ (nosaukums angļu valodā – „Loss“), kas pieteikta Holivudas Filmu akadēmijas balvai Oskars kategorijā „Labākā ārņemju filma“. Filmas pirmizrāde notika Lietuvā. Šanchajas starptautiskā 11. filmu festivālā pērnā jūnijā filma ieguva *Golden Goblet* balvu par labāko režiju un mūziku. Godalgotais komponists ir Andris Mamontovs. Filmas režisors ir latvietis Māris Martinsons, viņš kopā ar Raimonu Paskeviču ir arī scenārija autors. Šī ir pirmā Lietuvas filma, ko financējuši paši producenti: Linda Krūkle, Māris Martinsons, Ziville Gallego u. c.

Mārim Martinsonam ir 48 gadi, viņš beidzis Latvijas konservatoriju 1989. gadā, iegūstot drāmas teātra režisora diplomu. 1991. gadā pārcēlies uz dzīvi Lietuvā, kur kopā ar partneri Lindu Krūkli 1994. gadā nodibinājis filmu uzņemšanas firmu *ARTeta*. M. Martinsons veidojis televīzijas izrādes un filmu seriālas. 2006. gadā Montrealas filmu festivālā notika viņa filmas „Anastasia“ pirmizrāde.

Filma „Nevajadzīgie cilvēki“ uzņemta Lietuvā un Īrijā, tā stāsta par sešiem cilvēkiem mūsdienas pasaules virpuļos. Viņu dzīvi savij notikumi, kuŗos viņi ir tieši vai netieši iesaistīti – emigrācija, pamesto bērnu adoptācija, nelaimes gadījumi. Filmā atklātas to cilvēku izjūtas, kuŗu dzīve nav bijusi saulaina. Viņi tāpēc pasaulē jūtas nevajadzīgi un lieki.

Aktrise Valda Bickute meistarīgi tēlo garīgi slimu jaunu sievieti Valdu, kas iedomājas, ka bērnu patversmē pamestais zēns, kas nekad nesmaida, ir viņas dēls Pauls. Valda vēlas nodrošināt

vības nolūkā nolec no tilta un pēc tam uz laiku nokļūst psihiatriskā slimnīcā, un sāk ar Valdu tikties. Tikai filmas beigās uzzinām, ka priesterā dzīvi apzīmogojis notikums bērībā, kad,

šajā drausmīgajā katastrofā, ko izraisa autobraucējs, viņas vīrs Bens (populārais lietuviešu aktieris Kostas Smorigins) zaudē kāju un drīz pēc tam izšķīrās ar Benu. Sestā šīs filmas persona ir

Noras agrākā draudzene Laima (tēlo Daiva Tamosiunaite – Lietuvas televīzijas žurnāliste).

Filmas izskaņa aizkustina – Valdas dzīvē it kā notiek pavērsiens uz labo – viņa ir laimīga. Filmā daudz tuvplānu, aktieŗi parādīti intimā gaisotnē, un skatītāji izjūt līdzpārdzīvojumu.

Filma „Nevajadzīgie cilvēki“ uzņemta 40 gadu vecā lietuviešu kinooperatora Ginta Bērziņa vadībā. Viņš 1993. gadā Maskavā beidzis Kinematografijas institūtu. Vairākas viņa uzņemtās filmas izrādītas filmu festivālos un ieguvušas balvas, 1998. gadā Kannās „Kurpe“, 2002. gadā Venēcijā „Pitons“ (labākā filma), 2005. gadā Karlovaros „Ūdens“, 2006. gadā Turīnas starptautiskajā Jaunā kino festivālā „Vogelfrei“.

Pēc izrādes Māris Martinsons lietuviski atbildēja uz skatītāju jautājumiem. Viņa teikto tulkoja vietējā lietuviešu tautības pārstāve. Vairākus jautājumus angļiski atbildēja Martinsona partnere, producete Linda Krūkle. Māris Martinsons bija ļoti iepriecināts, ka viņu apsveica ne tikai amerikāņi un lietuvieši, bet arī Losandželosas latvieši. Novēlēsim viņa filmai „Nevajadzīgie cilvēki“ un latviešu filmai „Rīgas sargi“, ko nesen izrādīja Losandželosas latviešu namā, labus panākumus konkursā par Oskara balvu.

Andris Ritmanis

No kreisās: filmas „Nevajadzīgie cilvēki“ producete Linda Krūkle, režisors Māris Martinsons, Lietuvas goda konsuls Losandželosā Vītauts Čekanausks, Janīna Čekanauska, aktrise Ruta Lī (Lee), Latvijas goda konsuls Losandželosā Dr. Alfreds Raisters
© Lever & Fulcrum Photography

viņa nākotni un labāku dzīvi, tāpēc dodas darbā uz Īriju, kur satiek lietuviešu priesteri, ko tēlo Andris Mamontovs (filmas mūzikas autors, Lietuvā izcils rokmūziķis, dziesmu un citu kompozīciju autors, producers). Priesteris redz, ka Valda pašnā-

braucot ar divriteni, redzējis auto nelaimes gadījumu, kuŗā smagi cietusi kādas firmas īpašniece Nora (tēlo Dalia Michelevičiute, vairākkārt godalgota lietuviešu aktrise). Jaunais zēns bijis „kā sastindzis“, viņš nespēj sev piedot, ka nav steidzies palīgā. Nora

Ņujorkas Draudzes gleznu tīmekļa izsolē

Ar dāvinājumiem un mantojumu novēlējumiem Ņujorkas latviešu ev. lut. draudzes īpašumā gadu gaitā ir nonācis daudz gleznu. Nozīmīgākais bija Ludolfa Liberta gleznu mantojums, bet tagadējā kolekcijā ir arī citu latviešu vecmeistaru darbi. Draudzei sarūkot un rodoties grūtībām budžeta sabalansēšanā, tiek plānots gleznu pamazām pārdot. Pašlaik tiek nodotas elektroniskā izsolē vienpadsmit gleznas no agrākās draudzes nama kolekcijas. Izsolē ir J. Audriņa, V. Avena, A. Balodes, M. Bogdanovičs-Nārunas, K. Černoka, J. Gaiļa, K. Garokalna, B. Klaipa, A. Krūkliņa, G. Rasmaņa un A. Taiņeva mākslas darbi.

Gleznas ir izstādītas un apskatāmas Jonkeru baznīcas sēžu telpā un to fotografijas ir atrodamas Ņujorkas draudzes mājas lapā www.nydraudze.org, uzklīšķinot uz nosaukumu „Desmit gleznas“. Uzklīšķinot uz mazā gleznas attēla, parādīsies lielāks un lodziņš ar mākslinieka vārdu, gleznas izmēriem un tehniku, kā arī pašreiz solītā cena un izsoles soļa likme (mazākā summa, par ko nākamajam piedāvājumam jāpalielina pašreiz nosolītā cena, kas izsoles sākumā ir uzlikta „sākuma“ cena).

Izsole notiks ar e-pastu. Lai piedalītos izsolē, interesentam ir jāreģistrējas, iesūtot uz e-pasta adresi „izsole@nydraudze.org” pilnu vārdu un adresi, deklarējot interesi piedalīties un paziņojot, no kādas e-pasta adreses tiks iesūtīti piedāvājumi. Pieteikšanās uz izsoles gleznu ir izdarāms, piedāvājot cenu, kas ir vismaz par soļa likmi augstāka nekā pašreizējā. Glezna identificējama ar mājas lapā norādīto nosaukumu – mākslinieka vārdu un darba numuru. Tikai tie piedāvājumi tiks uzskatīti par derīgiem, kur solītāja vārds un e-pasta adrese saskan ar reģistrācijā pieteiktajiem.

Izsolē var piedalīties arī, iesūtot augstāko cenu, ko dalībnieks ir ar mieru maksāt par gleznu. Tādā gadījumā izsoles vadība automātiski paaugstinās dalībnieka piedāvājumu, katru reizi par soļa likmi pārspējot pēdējo solītāju, kamēr būs sasniegta piedāvātā cena. Rezultāts būs tāds pats, it kā dalībnieks pats būtu katru reizi paaugstinājis savu piedāvājumu, turklāt gleznu iespējams nopirkt zem iesūtītās augstākās cenas. Šī iespēja var būt parocīga tiem, kas dzīvo citās laika joslās, piemēram, Latvijā.

Piedāvājums ir saistošs – ja neviens cits nepiedāvā lielāku

summu par gleznu pirms noteiktā izsoles beigu brīža, tad solītājs ir gleznu nopircis, izņemot, ja nosolītā cena ir zem „rezerves“ cenas, ko draudze ir uzlikusi par zemāko pārdošanas cenu katrai glezmai. Pircēja uzdevums tad ir samaksāt draudzei par gleznu un vienoties ar izsoles rīkotājiem par gleznu piegādi. Pircējs ir atbildīgs par sūtīšanas un iesaiņošanas izdevumiem kā arī par Ņujorkas pavalsts tirdzniecības nodokli (*sales tax*) un PVN, ja glezna tiek sūtīta uz Latviju.

Pēc katra piedāvājuma saņemšanas jaunais piedāvājums tiks ierakstīts mājas lapā. Ja pienāk divi piedāvājumi ar to pašu cenu, pirmais tiks pieņemts, un pārējiem ar e-pastu tiks izskaidrota situācija, dodot iespēju palielināt savu piedāvājumu.

Pašreiz izsoles beigas ir noliktas uz pirmdieni, 2009. gada 19. janvāri plkst. 20.00 (astoņos vakarā). Ja būs kādas maiņas, tad tās tiks izziņotas tiem, kas ir reģistrējušies. Izsolē var sākt piedalīties jau tagad, vispirms reģistrējoties, iesūtot e-pastu uz izsole@nydraudze.org. Sīkāka informācija par izsoli ir atrodama mājas lapā www.nydraudze.org sadaļā „Desmit gleznas“.

Andris Padegs

LAIKA MĀKSLAS KALENDĀRS – 2009
Raimonds Slaidiņš. Pacific air

Atmiņa ir kā vāze ar ūdeni, kas ātri vīstošas mirkļa ilūzijas palīdz nedaudz ilgāk saglabāt svaigas.

LŪDZAM IEVĒROT:

*spiestuve izsūta tikai VIENU kalendāra eksemplāru katram LAIKA abonentam,

*LAIKA kalendārus **PAPILDUS** var pieprasīt tikai no kantora.

Pa tālruni pasūtījumus NEPIENĒMS!
Kad maksājat par kalendāru, iesakām lietot kalendāram pievienoto kuponu.

Laiks, Inc.

596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840, USA

2009. gada kalendārs: .... gab. X US \$17.....

Piesūtīšana: ASV – par katru pirmo \$1,65;
par katru nākamo \$1,00 **Kopā.....**

Ārpus ASV- par pirmo \$2,25
par katru nākamo \$1,50 **Kopā.....**
Kopā pievienoju **US \$.....**

Vārds, uzvārds .....

Adrese .....

Tāl.: .....E-pasts .....

Sākta latviešu izceļošanas mūzeja veidošana

Lai pēc pieciem gadiem atvērtu mūzeju par latviešu izceļošanu no Latvijas un ārzemju latviešu dzīvi, ir nodibināta biedrība "Latvieši pasaulē – mūzejs un pētniecības centrs" (LaPa-MPC). Novembrī biedrība atvēra mājas lapu www.lapamuzejs.lv, kur interesenti var atrast ziņas par mūzeja attīstību.

Biedrības mājas lapā lasāma arī informācija par topošo „koferu” izstādi, kurā tiks eksponētas vairāku vēstures posmu izceļotāju

personiskās mantas. Viens eksponāts, koferis, ilustrē plašāku stāstu par latviešu tautas izceļošanu 20. gadsimtā. Simsonu ģimene bēgļu gaitās šo koferi lietoja vairākas reizes: pirmo reizi ar to atceļojot uz Latviju no Ukrainas, kur ģimene bija meklējusi patvērumu Pirmā Pasaules kara laikā, otro reizi – bēgot no krievu frontes uz Vācijas Otrā Pasaules kara laikā. Koferis kalpoja ģimenei *dīpišu* nometnēs un palīdzēja Simsoniem pārvākties uz viņu

patstāvīgo mājas vietu Aiovas pavalstī, ASV. Ir paredzēts, ka 2009. gada rudenī koferis atgriezīsies Latvijā kā eksponāts mūzeja pirmajā izstādē.

Simsonu ģimenes stāsts ir viens no daudzajiem, kas nonācis biedrības "Latvieši pasaulē – mūzejs un pētniecības centrs" uzmanības lokā. Šobrīd tiek aktīvi apkopota informācija par dažādu laiku izceļotājiem – par viņu motivāciju, gaitām, ieguldījumu latviešu sabiedrībā un dzīvi trimdā.

Biedrību vada kopsapulces ievēlēta valde. Viens algots darbinieks Rīgā un brīvprātīgie Latvija un ārzemēs veido ceļojošas izstādes, meklē vietu mūzejam ārpus Rīgas, piesaista biedrus un atbalstītājus, meklē līdzekļus un izstrādā kolekcijas vadlīnijas. Starp biedrības atbalsītājiem ir Kultūras ministre Helēna Demakova, citi Latvijas valsts, pašvaldību un kultūras darbinieki, kā arī starptautiskās migrācijas organizācijas, piemēram, Norvē-

ģijas Emigrantu mūzeju direktors, Knuts Djupedals.

Mājas lapa ir pieejama trijās valodās – latviski, angļiski un vāciski – un ir tapusi ar Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāta un Amerikas Latviešu apvienības Kultūras fonda atbalstu.

Sīkāka informācija: Marianna Auliciema, biroja vadītāja

Tālrunis: +371 29175510

E-pasts: lapainfo@gmail.com

www.lapamuzejs.lv

Work on a Latvian Diaspora museum has begun

It is envisaged that a museum about Latvian emigration and the life of diaspora Latvians will be opened in five years time. To achieve this goal, an association, „Latvians Abroad – Museum and Research Center” (LA-MRC) has been founded. In November the organization launched a website, www.diasporamuseum.lv, which provides information about the development of the museum.

The web page also includes information about a ‘suitcase’ exhibition currently being developed, which will display the personal belongings of Latvians

who emigrated in different historical periods. One object, a suitcase, illustrates the broader story of the emigration of the Latvian people in the 20th century. The Simson family used this suitcase a number of times: the first time, they traveled with the suitcase to Latvia from Ukraine, where the family had sought refuge during the First World War. The second time, the suitcase accompanied the family’s escape to Germany during the Second World War when the Russian front line advanced over Latvia. The suitcase was used by the Simson family during their

time in Displaced Persons camps, and later was taken with them when they moved to their new home in the state of Iowa, USA. It is envisaged that the suitcase will return to Latvia in autumn 2009 as an exhibit in LaPa’s first traveling exhibition.

The story of the Simson family is one of the many stories that have come to the attention of the association “Latvians Abroad – Museum and Research Center”. Information about emigrants from various different eras is currently being compiled – about their motivations, travels, contribution to Latvian society

and life in the diaspora. The association is governed by a board elected at the annual general meeting. One employee in Rīga and volunteers in Latvia and abroad are working towards finding a site for the museum outside of Rīga, developing traveling exhibitions, recruiting members and supporters, securing funding and developing a collection policy. Amongst supporters of the museum are the Latvian Minister of Culture, Helēna Demakova, and other Latvian government, local council and cultural workers, and representatives of

international migration organizations, such as Knut Djupedal, director of the Norwegian Emigrant Museum.

The web page is in three languages – Latvian, English and German – and has been funded by The Secretariat of the Special Assignment Minister for Social Integration and the Cultural Foundation of the American Latvian Association.

Further information: Marianna Auliciema, Office manager

Tel: +371 29175510

E-mail: lapainfo@gmail.com

www.diasporamuseum.lv

LATVIEŠU FONDA Viens komats seši miljoni!

Ir 16. decembris. Gada pēdējais mēnesis jau mazliet pāri pusei, atkal viens gads tuvojas beigām, un tuvojas atkal jauna gada sākums. Laiks šodien auksts, ļoti auksts, un vējš, kas ātri vien tiek cauri manam krievu šūtajam mētelim, iedzen mani restorānā pēc karstas kafijas. Labi, ka esmu nonākusi pie restorāna, kur pēc manām domām Rīgā ir labākā kafija. Tas ir italiešu restorāns uz Bruņinieku ielā, netālu no Čaka ielas, kur kafiju es dzežu diezgan bieži. Neesmu vēl lāgā ar italiešu tautības īpašnieku apsveicinājusies, viņš pāris gadu laikā latviešu valodu ir apguvis pavisam ciešami, kad pie galdīņa stūrī ieraugu Latviešu fonda (LF) priekšsēdi Valdi Bērziņu. Nu jau otro gadu es vairs neesmu fonda sekretāre, bet interese man nav

zudusi. Tikko apsežos pie viņa galdīņa un izsaku komplimentu par to, ka šoreiz sekretārs pilnsapulces protokolu jau ir izsūtījis, lai gan pilnsapulce notikusi tikai pirms mēneša.

Vispirms gribas zināt, vai Okupācijas mūzejs ir guvis biedru uzticību un, vai mūsu iesniegtais projekts ir dabūjis vajadzīgo punktu skaitu. Kad saņemtu apstiprināšanu, un zinu, ka mūzeja darbinieki nākamā vasarā LF projekta ietvaros varēs Kanadā un Amerikā filmēt trimdinieku videoliecības, tautātālāk.

Tā uzzinu, ka arī fondu ir skārusi finansiālā krīze un šogad projektiem atvēlēti vairs tikai desmit tūkstoši dolāru, un tie domāti mazajiem projektiem. Valdis vēl piemin, ka līdz šim fonds atbalstījis lielus un mazus

projektus gan Latvijā, gan citur pasaulē 1,6 miljonu dolāru apmērā. Atbalstītajos projektos ir tādi projekti kā:

„Dievs, Tava zeme deg” DVD formātā, Informācijas tehnoloģijas Gaņezera vasaras vidusskolai, Trimdas dziesmu svētkiem vairākās pilsētās, Klīvlādes Kultūras dārzs, Audio gidu iegāde Okupācijas mūzejā, vasaras nometnes skolas bērniem kā Latvijā, tā ārzemēs un vēl daudzi citi vērtīgi projekti. Tāpat atbalstīta ir vairāku grāmatu izdošana. Tostarp grāmatas: „Sibīrijas bērni” (serija), „Trimdas māksla rakstos un attēlos” (serija), Annas Žigures „Viņi”, Ilmāra Knaģa „Bij” tādi laiki”, Maijas Šķinķes latviešu gaidu vēsture „Arvien modra”, Klīvlādes Koncertu apvienības 50 gadu vēsture

„Mūzikas mozaīka”, „20. gadsimta Latvijas vēsture” un citas latviešiem svarīgas grāmatas.

Pirms šķiramies, fonda priekšsēdis man atgādina, ja man pašai arī esot kāds projekts, ko vēlos pieteikt, arī man ir jāievēro tā noteikumi. Lai es tos apskatot Latviešu fonda mājas lapā – www.latviesufonds.com, bet pieteikuma veidlapu varu atrast www.latviesufonds.info sadaļā „Projektu pieteikšana”. Tur es atrodu noteikumus.

Latviešu fonda padome 2009. gadā pieņems izvērtēšanai projektu pieteikumus līdz 1. martam. Projektiem jāatbilst vienai no šīm kategorijām: – Latvisku izglītību un audzināšanu veicinātājs pasākums; – Latviešu mākslas, literatūras vai daiļamatniecības projekts; – Zinātnisks darbs, kas

saistās ar latviešu tautu, zemi vai vēsturi; – Kultūras pasākums ar nozīmi latviskajā dzīvē. Pieteikuma komplekts – veidlapa, atsauksmes un saistības ar oriģināliem parakstiem jānogādā gan elektroniski, gan pa gaisu pastu Latviešu fonda projektu lietvežiem – Intam Dzelzgalvim un Ainai Irbei. Pasta zīmogs un e-pasta datums nedrīkst būt vēlāks par 2009. gada 1. martu, un tas jāsūta pēc adreses: Latvian Foundation, PO BOX 59, Merrifield, Va 22116, USA ; E-pasts ir Pieteikumi@gmail.com

Kad to visu esmu izlasījusi, atliek tikai novēlēt Latviešu fonda sekmes 2009. gadā! Novēlu arī veiksmīgi tikt pāri finansiālai krīzei, kas tagad jau paspējusi pārņemt vai visu pasauli!

Astrīda

Ziemsvētku dienās Rīgā

www.fototrio.lv

Gunars Janovskis

(38. turpinājums)

Divējas gaismas – blāvi zilgana kaut kur pie griestiem un sarkanīga no krāsns plankumos – sadalīja ķermeni krāsu plankumos, sejas skarbumā, muskuļu vijumā. Tā pauda varenu spēku. Jau aizgājis līdz durvīm, Kalde pa divi lāgi atgriezās skatīt „Kurinātāju”, izjust to, ko pauda šī glezna, kaut gan vārdos izteikt viņš to nevarētu. Viņš tikai apjauta, cik varena gleznotāja ir Purgale. Lēnieni, negribīgiem soļiem viņš tad kāpa lejā pa granīta izkalto noeju, judams sevi kurinātāja vareno spēku.

Tad krāsu burvību izdzēsa ielu kņada. Kalde iekāpa tramvajā uz Sarkanā Krusta slimnīcu.

Augusta Deglava iela. Zaļā māja. Ieeja pagalmā. Kalde gāja tik droši, it kā te jau kādreiz būtu gājis. Šaurās kāpnēs. Klauvējens pie durvīm. Kalde iegāja mazā,

šaurā istabā. Pusi aizņēma gulta. Tad galds, piekrauts ar pudelēm, kā likās – ārzemju darinājumi, un greznām tortēm, un blakus gultai krēsls. Pār segas malu viņa raudzījās vecas sievietes grumbota seja ar bālganu acu skatienu.

„Es zināju, ka tu atnāksi. Paskaties uz galdū! To man šodien sanesuši tie, kuriem ārsti vairs nespēja līdzēt. Vai tu tici manam roku spēkam?”

Kalde: „Man liekas, ka ne.”

Vecā: „Tas ir labi. Tad to mēs tev iedosim vispirms. Tas nav mans spēks. Pats Dieviņš to man ir devis, lai dara labu tiem, kas cieš. Dod man savu labo roku. Un tagad stāsti.”

Kalde: „Nezinu, vai mācēšu atrast īstos vārdus. Tavs stiprais Dievs ir mani radījis nestundā vai arī velna traucēts. Es neesmu tāds kā citi.”

Nams Slokas ielā

Vecā: „Runā vien tālāk! Un zini, ka tavu stāstu esmu jau dzirdējusi. Gan reti. Ir tādi, kuriem nav drosmes nākt pie manis. Tie izvēlas karātavu cilpu. Vai nav tā?” viņa prasīja skaļākā balsī.

Kalde nolieca galvu un tikai pēc brīža atteica: „Tā ir.”

Vecā: „Tam tu pats esi ticis pāri. Vai tev ir līdzī degvīna pudele? Iedod! Un tagad ievēro vienu. Tu redzēsi, ko es daru, un dzirdēsi, ko es runāju. Tev nav brīv par to stāstīt. Nevienam. Pat ne vistuvākam draugam. Arī to ne, ko tu tagad stāstīsi man. Vispirms atnāsi pudeli. Tev ir stiprākas rokas.”

(Tagad nāk posms, par kuŗu man nav brīv rakstīt, jo pats esmu bijis zaļajā mājā. Tā bija cita kaite. Vecenīte mani izglāba tad, kad ārstiem pietrūka padoma – 1937. gadā. Autors.)

Vecā: „Tā. Nu mēs varam brīvi runāt tālāk. Es esmu darijusi savu. Tālāk tev jāpalīdz sev pašam. Paskaties uz savām rokām. Tās ir mīkstas un maigas. Tu stādā kantoŗa darbu. Tā ir gatava maizīte. Bet tās ir stipras kā lācim. Tās prasās pēc ķieģeļiem, akmeņiem, koka blūķiem, pēc liellaivas aiŗiem. Mēģini brīvā brīdī pastrādāt. Pie tam tik smagi, ka nākamajā rītā sāp mugura, no gultas izkāpjot. Tas ir viss. Noliec galdā divus latus. Un, ja vēl jūti vajadzību mani redzēt, tad atnāc. Es gan domāju, ka tu tagad iztiksi bez manis. Tu vari iet. Un nesaki man paldies.”

Kā apreibis Kalde iznāca uz ielas. Vēl bija laiks. Viņš devās atkal uz Mākslas mūzeju un ilgi nostāvēja, vērodams „Kurinātāju”.

***

Pa vecam paradumam Ojārs

vēroja, cikos Kalde nāca mājās no darba. Negaidīti kaut kas bija mainījies. Nu jau kuŗo dienu ierastā kārtībā ienāca sajukums. Viņš pārrādās pusstundu, pat stundu vēlāk. Pie tam viņš nepētīja savus soļus, bet gāja ar stalti paceltu galvu. Varbūt viņam darbā mainīja stundas. Paaugstināja algu. Bet nezi' vis. Par to varētu priecāties vienu dienu, nevis – tā kā tagad – gandrīz jau veselu nedēļu. Tur vajadzēja būt kādam sevišķam iemeslam. Varbūt samīļējies. Bet viņam jau bija Rudļa, kaut gan tos kopā vairs neredzēja.

Ojārs ierakstīja Novērojamu klādē:

Kalde: 7. jūlijā. Stundu vēlāk no darba. Manāmi priecīgs.

8. jūlijā tas pats, tikai pēc pusstundas.

10. jūlijā stunda. Pie vārtiem gaŗa saruna ar sētnieku.

(Turpinājums sekos)

Darbi, darbi, darbi – vienmēr jauni un atkal jauni...

Diemžēl interesantākais darbs man gadījies pašā mūža nogalē, un tagad man žēl, ka neesmu sākusī to tūlīt pēc pārceļšanās Latvijā. Ar Okupācijas mūzeja tā saukto misiju iepazīnos mūzeja mājaslapā (www.omf.lv) un domāju, ka to ir vērts iepazīt. Tā ir: „**Atcerēties**, kas notika ar Latviju, Latvijas tautu un zemi komunistiskās Padomju Savienības un nacionālsociālistiskās Vācijas režīmu valdīšanas laikā no 1940. līdz 1991. gadam. **Pieminēt** netaisni notiesātos un noslepkavotos, svešos kaŗos kritušos, represijās un izsūtījumā cietušos un mirušos, bēgot no okupācijas varām, pasaulē izklīdētos. **Atgādināt** pasaulei svešo varu nodarījumus Latvijas valstij, zemei un tautai.”

Ojārs Stepens, viens no galvenajiem darbā ar 48 kartēm

Tikai tagad pēc trīs ceturtdaļām gada esmu sākusī apjēgt, cik daudz šie trīs jēdzieni – atcerēties, pieminēt un atgādināt – nozīmē un cik daudz darba tie sevī ietver. Tāpēc mūzejā ir vairākas darbības nozares, kas vienmēr ir gatavas sākt kaut ko jaunu, jo vienmēr atklājas kaut kas tāds, kas vēl nav izpētīts, nav pieminēts un parādīts vai atgādināts. Grupa vēsturnieku jau tagad strādā ar ekspozīciju, ko atklās mūzeja jaunajā būvē jeb *Nākotnes Namā*. Tā būs daudz plašāka par tagadējo pastāvīgo ekspozīciju un sniegs ieskatu arī neatkarīgās Latvijas Republikas izveidē un sasniegumos, kā arī okupācijas seku problematikā. Grupa darbinieku strādā līdzekļu sagādē kā Latvijā, tā arī trimdas latviešu mītnes zemēs, un tas ir darbs, kas ekonomiskās krīzes apstākļos kļūst arvien grūtāks. Direktores vietnieces galvenais pienākums ir krātuves pārziņāšana. Te vāc un saglabā dokumentus, fotografijas, rakstveida, mutvārdu un materiālās liecības, priekšmetus un piemiņas lietas,

kas atspoguļo Latvijas okupācijas laiku no 1940. līdz 1991. gadam, okupācijas priekšvēsturi un tās sekas.

Mūzejs vāc video liecības un dodas ekspedīcijās. Līdz 2008. gadam kopējais vienību skaits mūzeja krājumā sasniedz vairāk nekā 40 000. Vēl pirms pāris mēnešiem divi Mūzeja darbinieki pavadīja trīs nedēļas Krasnojarskā un uzņēma vēl 31 video liecību no tur vēl arvien dzīvojošiem deportētajiem latviešiem. Žēl, ka mūsu valdībai pat prātā neienāk viņus aicināt atpakaļ uz Latviju, jo sapratu, ka šie latvieši to darītu labprāt. Citur gan viņu sūtņi vai draugi sākuši braukāt par diezgan prāvām naudas summām. Turklāt tam ārzemju latviešu meklēšana notiek valstīs, kur pat vislabākajā gadījumā ir vairāk nekā pārdesmit latvieši.

Cilvēkiem, kas strādā ar mūzeja izglītības programmu, ir pašiem sava mājaslapa (www.omip.lv). Tajā ietverta izstāde, kas ceļo pa Latvijas skolām, skolēnu nodarbības mūzejā un dažādas lekcijas un referāti mūzejā. Vēl viena ļoti nozīmīga darba grupa strādā mūzeja video un kinofonofoto krātuvē, kur glabājas Latvijas okupācijas laika liecības kino, audio, foto un video formātā. Krātuves galvenais uzdevums ir filmēt cilvēkus, kuŗu dzīves gājumu krasi ietekmējusi padomju vai nacistu okupācijas varas realizētā politika. Tie ir represētie, deportētie, bēgļi, nozīmīgu Latvijas vēstures notikumu aculiecinieki u.c. Šīs videoliecības ietver

LOM mākslinieks Jānis Spalviņš sevī arī dzimtas vēsturi un pagasta vēsturi stāstījumā un fotografijās. Šeit tiek uzņemti un uzglabāti arī tādi materiāli kā video-reportāžas par notikumiem, kas nozīmīgi okupācijas tematikā mūsdienās visā Latvijā. Ar publikācijām strādā gandrīz visas mūzeja darbības nozares.

Izglītības programmas vadītāja Danuta Dūra

Mūzejs divas reizes gadā izdod *Apkārtrakstu* un reizi gadā Mūzeja gadagrāmatu. Kopš 1997. gada mūzejs ir izdevis vairāk nekā divdesmit grāmatu par tematiem, kas saistīti ar PSRS un arī vācu okupāciju Latvijā. Par to un daudzu citu grāmatu pārdošanu mūzeja apmeklētājiem rūpējas mūzeja veikala vadītājas. Mūzeja vadība ir sākusī domāt par mūzeja galvenās grāmatas izdošanu krievu valodā, lai arī krievvalodīgos Latvijas iedzīvotājus iepazīstinātu ar faktiem par okupāciju. Par piemiņas vietu programmu atbildīgs ir viens daļas laika darbinieks, lai gan pienākumu viņam ir daudz: jāvāc informācija par piemiņas vietām Latvijā, kas saistītas ar okupācijas laika vēsturi, jāsaparvato projekti piemiņas vietu sakārtošanai vai piemiņas zīmju izveidošanai, jārūpējas par piemiņas vietu reģistrēšanu un jāsniedz informācija piemiņas vietu meklētājiem. Tieši viņš mūzeju darīja uzmanīgu par situāciju ar bijušo čekas namu un mēģina to padarīt par Latvijas vēstures liecinieku – pieminekli, nevis par kādu viesnīcu vai dzīvokļu namu.

Pēdējā mēneša laikā vien mūzejā atklāti trīs lieli projekti. 11. novembrī atklāja Dzintras Bungas ilgi lolotu projektu – „VĒSTURES ATLANTS – Latvija Eiropā”. Sarīkojumā piedalījās vairāki desmiti ieinteresētu cilvēku, kas projektu novērtēja ļoti atzinīgi. Projektā iekļautas 48 dažādas kartes, kas pārskatāmi parāda, kādās situācijās Latvija ir atradusies, sākot ar vikingu laikiem, līdz pat mūsdienām. Atklāšanas laikā šīs kartes bija izliktas mūzeja vestibālā, kur tās būs apskatāmas līdz februārim, bet vēl labāk tās ir redzamas mūzeja mājaslapā. No turienes tās var izkopēt kā krāsainas, tā arī meln-

balta. Tās ļoti labi būtu izmantojamas skolās vēstures stundās, jo kartes ir tik sīki izstrādātas, ka dažās parādītas pat vietas, kur notikušas Latvijas Brīvības cīņas, citā redzams, kur astoņdesmitajos gados Latvijā atradušies desmit PSRS militārie lidlauki, un vēl viena rāda Gulagu un deportāciju ceļus četrdesmitajos un piecdesmitajos gados. Šajā projektā ir bezgala daudz informācijas, un es tur jau esmu pavadījusi diezgan daudz interesantu stundu.

17. novembrī atklāja jaunu tematisko izstādi „Aizliegtais 18. novembris”, un atkal pussimts apmeklētāju dalījās ar mums pārdzīvojumos, kas saistīti ar 18. novembri un tā svinēšanu okupācijas laikā. Vairāki cilvēki, kas okupācijas laikā šo dienu kaut kā

Direktore Gundega Michele

pieminējuši, nonāca Sibīrijas vergu nometnēs, un tikai retais no viņiem ir atgriezies Latvijā un var sniegt mums nodēriģu informāciju. Vēl tagad viņi par pārdzīvoto nav spējīgi runāt bez skumjām un asarām. Izstādē redzama Sibīrijā austa prievīte, kuŗā asinssarkaniem diegiem ieausti vārdi „Dievs, svētī Latviju”. Apskatāms mazs sarkanbaltsarkanais karodziņš, kas 1941. gadā nopirkts pie Brīvības pieminekļa, tur maziņš cimdu pārtis, ko 1946. gadā Centrālcietumā kāda cietumniece dāvājusi savai ciešanai ceļabiedrei. Tur ir Sibīrijā izsūtīto pašu zīmēti apsveikumi valsts svētkos, tur vēstules, dzejoļi un lapas no dienasgrāmatām, tur prievītes un pašu austas grāmatu zīmes ar patriotiskiem motīviem. Tur redzams arī metālā veidots Latvijas ģerbonis, ko kāds nezināms Vorkutā ieslodzītais, savā apģērbā iešūtu, nēsājis veselus septiņus gadus. Tur ir fotografija, kuŗā redzams uz nama Mežaparkā 1988. gada 18. novembrī uzvilks Latvijas karogs. Arī šo izstādi nav iespējams skatīt bez asarām un

kamola kaklā.

Tas pats sakāms par 18. novembrī redzēto filmu, ko veidojusi mūzeja darbinieku grupa. Filmas nosaukums ir pavisam nevainīgs un vienkāršs. „Mēs bijām brīvi Latvijas pilsoņi!” Šī filma ir par Latvijas cilvēkiem, kas savu zemi mīlēja par visu vairāk un par to dabūja ciest. Filma ir izveidota arī CD formātā, un uz tās vāka es ar to pašu kamolu kaklā lasu: „Mēsbijām brīvi, brīvi savos uzskatos un pārliecībā. Tā bija pirmskaŗa Latvija, no kuŗas mantojām savas valsts mīlestību, tā bija skola, kas izglītībai līdzī deva šo svēto mantojumu. Vispilgtāk tas izpauzās 18. novembrī, valsts gadadienas svētkos. 1940. gada 17. jūnijā sveša vara uz 50 gadiem latviešiem aizliedza pieminēt šo dienu (18. novembri), bet nespēja to pilnīgi izdzēst no apziņas. Tos, kuŗi okupācijas režīmiem atklāti atgādināja Latvijas valstiskumu, – sodīja. Par šo brīvdomību vienus tiesāja tiesa, otru izslēdza no mācību iestādēm, citus atlaida no darba,” – ne tikai... Šī filma ir veltīta Latvijas 90. gadadienai un rāda vairākus cilvēkus, kas nereti ar asarām acīs stāsta par to, ko viņiem maksājusi okupācijas gados atklāta tēvu zemes mīlestība.

... un tas nav viss. Pašlaik intensīvi tiek strādāts ar nākamo gadagrāmatu un ar trim lieliem 2009. gada atceres sarīkojumiem.

Ivars Švānfelds, galvenais atbildīgais par līdzekļu vākšanu no ārzemju latviešiem

Augustā pieminēsim Staļina – Hitlera pakta septiņdesmito gadadienu, martā – ar jaunu tematisko izstādi 1949. gada marta izsūtīšanas sešdesmito gadadienu un augustā arī Baltijas ceļa divdesmito gadadienu. Darbi šeit nekad neapstājas, un to nekad arī netrūks. Esmu priecīga, ka vēl varu mazliet palīdzēt, bet, kad nevarēšu vairs fiziski, tad darišu to ar ziedojumu.

Astrīda

1952. gads Beidzies DP vēstures viens posms

Lai gan visu decembra mēnesi IRO transitnometnēs noritēja drudžains darbs, liela nervozitāte DP vidū bija vērojama svētku laikā. Pēdējie izceļotāji uz ASV mēģināja vēl izkārtot atlikušos sarežģījumus, kas tos bija atturējuši no izceļošanas formalitāšu kārtēšanas. Nevien IRO iestādēs, bet arī konsulātos noritēja intensīvs darbs un bij vērojams nepārasts darba temps. Pienākot 31. decembrim, pēdējai dienai, kad pēc DP izceļošanas likuma piešķīra tiesības izsniegt vīzas, Vācijas transitnometnēs vēl pulcējās tūkstošiem pārvietoto personu, kas mēģināja kaut pēdējā brīdī sev un savām ģimenēm nodrošināt vīzas.

Neparastu ainu izdevās novērot Ludvigsburgas transitnometnē, no kuŗienes izceļojuši ļoti daudz latviešu. Amerikāņu konsulāta gaitēnos pulcējās nevien vīzu pieprasītāji, bet arī viņu liecinieki, kam vēl bija kāds apstākļi izceļotājiem par labu jāaplūcina. Uztrauktas sejas rādīja tie, kam vēl arvienu neatradās nozudušie papīri. Līdz histērijai un asarām nonāca ļaudis, kas līdz pēdējam brīdim gaidīja pienākam no Berlīnes pieprasītās izziņas. Daudziem līdz pat vēlam vakaram tās vairs nepienāca, atņemot līdz ar to iespēju tikt pie vīzas.

Līdz šim nebija zināms, ka konsuli pie vīzu izsniegšanas izceļotājiem uz ASV turētos pie kādām tautību kvotēm. Kā šādas kvotes tomēr pastāvējušas, bij vērojams no tā, ka 31. decembra vakarā kā pirmajiem viņu kvotē paredzētais vīzu skaits pietrūka poļiem. Latvieši šini ziņā bija laimīgāki, jo vīzas pietika visiem. Grūtības radās kādai latviešu ģimenei, kuŗā atradās viens Vācijā dzimis bērns. Pēdējam vajadzēja pakļauties vācu kvotei, bet tas pašā pēdējā acumirkli radīja grūtības.

Ludvigsburgas transitnometnē vēl uzturas prāvs skaits emigrantu, no kuŗiem vēl daži kārtā lietas pie imigrācijas ierēdņiem jeb kā tos dēvē paši emigranti – pie Brēmenes konsula. Pēdējais transports noliks 8. janvārim, bet transporta nodaļa paredz, ka būs nepieciešams vēl neliels transports 10. janvārī. Arī no citām transitnometnēm vēl janvārī aties pēdējie izceļotāju transporti uz Brēmeni.

ALA aicinājums

Latvieši! Mēs nezinām, cik vēl gadu paies, līdz kamēr Latvija būs brīva. Mēs nezinām, cik ilgu laiku vēl latviešu māksliniekiem, rakstniekiem un zinātniekiem brīvajā pasaulē būs jāgaida, kamēr viņu sasniegumiem atkal tiks piešķirtas Latvijas Kultūras fonda balvas un godalgas.

Bet mēs droši zinām vienu – ja latviešu kultūras radītājiem spēkiem nesniegsim materiālu un morālisku atbalstu, dzīves grūtības nomāks viņu spēkus un latviešu kultūras dzīves straumes saplaks un attīstība, kur gan nemsim gara spēku, kas būs nepieciešams Latvijas valsts atjaunošanai?

Bet šodien daudzi spējīgi latviešu mākslinieki, rakstnieki, pēt-

Gaidot laikraksta 60 gadu jubileju

Laiks ienāca katra latvieša mājā un stāstīja patiesību.

Fragmenti no publikācijām

nieki spiesti 90 procentus savas enerģijas atdot fiziskam darbam savas eksistences saglabāšanai. Vai arī viņi iesaistīti darbā savā profesijā, bet ārpus latviešu kultūras loka un nevar vairs ziedoties savas tautas gara dzīvei.

Amerikas Latviešu apvienības Kultūras fonds tāpēc griežas pie jums, pie latviešu sabiedrības atsevišķām personām un organizācijām ar lūgumu ziedot līdzekļus Kultūras fondam. Saskaņā ar Noteikumiem par ALA Kultūras fondu, līdzekļi izlietojami: 1) latviešu kultūras pasākumu organizēšanai, sekmēšanai un izveidošanai; 2) latviešu kultūras darbinieku jaunrades veicināšanai; 3) kultūras vērtību apzināšanai un saglabāšanai; 4) prēmijām par sasniegumiem kultūras laukā, kas veikti emigrācijā, un 5) kultūras darbinieku atbalstam.

No ienākušiem līdzekļiem Kultūras fonds projektē pirmām kārtām piešķirt pabalstus atsevišķiem latviešu māksliniekiem un rakstniekiem un zinātniekiem latvisku darbu un pētījumu veikšanai. Starp citu, pastāvīga ceļojoša latviešu teātra izveidošana ir viena no svarīgākajām latviešu kultūras problēmām Amerikā.

Latviešu bēgļu ieceļošana Amerikā tagad tikpat kā beigusies. Daudzu latviešu materiālais stāvoklis jau kaut cik nostabilizējies. Mūsu kultūras aktivitāšu sekmēšana un izveidošana ir tieša un neatliekama vajadzība.

Kultūras fonds sagaida plašu atsaucību šim aicinājumam atzīmēt Latviešu Kultūras dienas Amerikā ar devīgu tautisku sniegumu, lai nodrošinātu materiālo pamatu latviešu kultūras tālākai attīstībai un plašā kontinentā izkaisīto tautiešu latviskās kultūras kopības uzturēšanai.

Ziedojumi iesūtāmi Amerikas Latviešu Apvienības sekretāriatam un tiks kvītēti ar publikāciju laikrakstos.

Latviešu profesors dosies uz Tobago

Filadelfijas tuvumā dzīvo Pensilvānijas universitātes pataloģijas profesors un laboratorijas direktors Dr. J. Eimans. Blakus savai medicīnas speciālitātei viņš daudz laika un līdzekļu ziedojis Centrālās un Dienvidamerikas indiāņu tautu kultūras pieminekļu atklāšanai un pētīšanai. Ik gadus vairākus mēnešus viņš dodas uz grūti pieejamiem apgabaliem, lai meklētu pēdas senajiem maiju kultūras centriem. Prof. Eimans ASV darbojas jau 46 gadus un Latvijā pēc tam nav bijis ne reizes. Filadelfijas tautiešus viņš pārsteidza ar interesantu referātu latviešu valodā par savu pieredzi pētījumu ceļojumos. Referātam asistēja profesora dzīvesbiedre ar krāsainām gaismas bildēm. Prof. Dr. Jānis Siliņš savukārt sniedza

vērtējumu par dažiem interesantiem senās celtniecības un tēlniecības pieminekļiem.

Dr. Eimans uz kartēm norādīja pirmo Amerikas iedzīvotāju ierašanos no Āzijas pāri Beringa jūrai pirms 10 000 – 15 000 gadiem un to tālākās gaitas Amerikas iekšienē. Toreiz Aļaska vēl nebija tāda ledus zeme kā tagad un senie nomādi – mednieki – tad sekoja bizoņu bariem. Meksikā, Gvatemālā, Hondūrā un Salvadorā daļa indiāņu apmetās uz pastāvīgu dzīvi, sāka nodarboties ar lauksaimniecību, un tā radās vēlākā maiju tauta, kas sasniedza augstu kultūras līmeni. Atrasti daudzi tempļi, t. s. laika stabi, akmens kalendāri, sienu gleznojumi, ieroči, darbarīki. Metalus toreiz vēl nepazīna, tāpat arkas un riteņus. Maiji bijuši labi matemātiķi un lietojuši 20 skaitļu sistēmu. Mēnesī bijis 20 dienu, gadā 18 mēnešu vai 360 dienu. Priesteri noteikuši dzīvi. Maiji bijuši arī ievērojami astronomi.

Profesors Eimans 14. februārī uzbrauks uz Meridu, Meksikā, lai turpinātu pētījumus. Viņš ceļos jachtā un cer iegriezties arī senajā Kurzemes kolonijā Tobāgo. Prof. Eimans ir Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieris.

E. A.

Latvieši Mekgila universitātē

Pirms trim gadiem Mekgila universitātē Montrealā bija tikai viens latviešu students, tagad ir jau 20 studentu, divi profesori, viens lektors un trīs tehniski darbinieki – latvieši. Tas nav brīnums, jo Mekgila universitāte ir otra lielākā Kanadā (pirmā vietā ir Toronto universitāte) ar 8000 studentiem un 600 mācībspēkiem. Tajā ir pārstāvētas gan drīz visas zinātņu un tehnikas nozares, trūkst tikai mežsaimniecības, veterinārmedicīnas un farmācijas nodaļas.

Pirmais latviešu students Mekgila universitātē bija Pauls Golubovskis, kas šajā pavasarī beigs studijas kā inženieris-metallurģis. Šis latviešu jauneklis ir latviskās centības un apdāvinātības pāraugs. Būdams pilnīgi viens pats, viņš Vācijā beidza vidusskolu un Kanadā sāka gaitas kā mežstrādnieks. Arī tagad viņš pats sagādā līdzekļus studijām, strādādams ikkatru brīvo brīdi.

Tāpat pilnīgi patstāvīgi savu ceļu lauž studentes – Marija Golubeva un Dzidra Nesaule.

Par profesoriem Mekgila universitātē darbojas Dr. Alfreds Tauriņš (organiskā ķīmijā) un Dr. Andrejs Pakalniņš (inženierzinātnēs).

Klīvlendas kronika

* Klīvlendas latviešu ev. lut. draudzes locekļu pilnsapulcē valdes priekšsēdis J. Udris ziņoja, ka draudzes gada budžets noslēgts

ar \$844,19 tīra atlikuma. Māc. J. Kugrēns licencēts un līdz ar to draudze ieguvusi visas juridiskās tiesības.

* Latviešu svētdienas skolas audzēkņiem notiks sistēmiskas veselības pārbaudes, ko izdarīs šejienes latviešu ārsti.

* Klīvlendas latviešu ev.lut. draudze nodeva naudas ziedojumu Kārlim Leigutam, kas darbā salauza roku un kāju un pašreiz ilgāku laiku atrodas slimnīcā.

Jaunas represijas Latvijā

No Latvijas saņemtas ziņas par plašām represijām. Laikā starp 30. decembri un 2. janvāri Rīgā, Jelgavā, Ventpilī un vairākās mazākās pilsētās MVD ierēdņi izdarījuši plašas kratīšanas. Tām sekojušas latviešu inteligento darbinieku apcietināšanas. Čekisti apcietinājuši vairākus bij. advokātus, ierēdņus un skolotājus. Talsos un Aizputē apcietinātas arī vairākas strādnieku un amatnieku ģimenes.

MVD ierēdņi visur rūpīgi meklējuši pēc vēstulēm, avīzēm vai cita veida iespiedu darbiem. Nopratināšanās taujāts, vai apcietinātajiem nav ziņu par aizsargu aktivitāti un vai tie neuztur sazināšanos savā starpā, vai nav dzirdēts par mēģinājumiem atjaunot aizsargu organizāciju.

Pēc informācijas sniedzēja domām, kratīšanām un apcietināšanām ir ciešs sakars ar Rīgas 750 gadu jubilejas gadījumā (boļševiki to svinēja 25. novembrī) izplatītiem pretkomunistiskiem uzsaukumiem, kāda slepena organizācija tos izplatīja samērā plašos apmēros latviešu un krievu valodā. Otra iespēja ir tāda, ka uzsaukumus izplatījuši MVD izveidota provokatoru grupa, lai dotu legālu iespēju plašākiem arestiem latviešu inteligences un to Latvijas iedzīvotāju vidū, kas nebauda padomju varas uzticību.

Par apcietināto tālāko likteni nav nekādu ziņu. Tāpat trūkst ziņu par apcietināto skaitu. Ziņotājs domā, ka Aizputē vien apcietinātas 39 līdz 50 personas.

Padomju mākslinieki Helsinkos

Somijas galvaspilsētā koncertējuši neparasti viesi – Padomju Latvijas un Padomju Igaunijas mākslinieki. No Helsinkiem tie devušies turnejā uz citām somu pilsētām – Pori, Tampere, Kemi un Juveskili. Rīgas mākslinieku trupā bija Staļina prēmijas laureāti – Elfrida Pakule un tenors Arturs Frinbergs, simfoniskā orķestra locekle Dzidra Jansone, čellists Ernests Bertovskis. Igaunņu trupā bija Staļina prēmijas laureāti – baritons Georgs Otss, soprane Olga Lunde, dejotāji A. Koits un I. Pedere.

Helsinku Olimpiskās spēles

No tā mirklā, kad Helsinkos sāka ierasties sacensību dalībnieki, Somija dzīvoja trauksmes stāvoklī. Tās vienīgā vēlēšanās bija – lai olimpiskās sacensības, kuŗas pirmo reizi piedalījās PSRS, noritētu bez sarežģījumiem. Un neraugoties uz dziļo naidu pret tās apdraudētāju, par godu somiem jāliecina, ka tie meistarīgi veica savu grūto uzdevumu, kaut arī bieži ar sakostiem zobiem...

Cik plata ir sprauga starp Rietumiem un Austrumiem, to izjuta visi, kuŗi piedalījās Helsinku Olimpiskajās spēlēs. Un tomēr ik uz soļa varēja piedzīvot to neiedomājamo zemošanos krievu priekšā, ko parādīja vairums žurnālistu un arī daļa starptautiskā sporta vadītāju. Jautājums, vai esat bijis ielūgts sarkano olimpiskajā ciemā Kapilā, kur krievi nepārtraukti rikoja savus „tūkstots un vienas nakts” svētkus ar šampanieša, Kaukaza vīnu un vodkas plūdiem, dzirdēja visbiežāk. Viens žurnālists bija pat tā aizrāvis, ka ziņoja savam laikrakstam: „Pieņemšana bija tika varena kā pie paša cara...” Ar rūgtumu jākonstatē, ka uz krievu propagandas āķa vēl aizvien uzķeras pat vīri, kas pieraksta rietumnieku laikrakstus. Kad viņi nāks pie prāta? Varbūt pēc tam, kad būs izgulētas pagīras.

Baltieši PSRS vienībā

Basketbola turnīrā ASV galvenie sāncensī būs PSRS, Argentīna un varbūt Brazīlija. Krievi savā vienībā izraudzījuši trīs igauņus, četrus lietuviešus un vienu latvieti – Valdmani (attēlā).

Lai cik augstu mēs vērtētu šo „Baltijas valstu” sastādīto vienību, saka mūsu basketbola speciālists V. Baumanis, „jāatzīst, ka Lietuvas vienība 1939. gadā ar savu pamatsastāvu bija pārāka par pašreizējo izlasi. Nenoliedzami, 1952. gada olimpiskais basketbola turnīrs ir visinteresantākais starptautiskais basketbola sarīkojums, kas jebkad noticis. Tas pierādīs, ko spēj ASV ar saviem milžiem, Dienvidamerika ar Argentīnas, Čīles un Brazīlijas vienību, Eiropa ar Franciju un Ungāriju.”

A. Gaujers no Helsinkiem ziņo, ka bez O. Grigalkas no latviešiem Helsinku Olimpiskajās spēlēs piedalījās arī E. Pilāgs (400 m) un P. Zeltiņš (10 km soļošanā).

Publikāciju sagatavojis
P. Karlsons

Kā Latvija sagaida savus bērnus

Apalā galda diskusija laikraksta Laiks izkārtotumā

Rīgā, Benjamiņu namā (*Europa Royal Hotel*) 2008. gada 18. decembrī.

Pedalās: LĀZA priekšsēdis Dr. Jānis Dimants, laikrakstu *Laiks* un *Brīvā Latvija* galvenā redaktore Ligita Kovtuna, Saeimas deputāte, bijusi veselības ministre ginekoloģe Dr. Ingrida Circene, klinikas ĒGV vadītājs ginekologs Dr. Voldemārs Lejiņš, ģimenes veselības centra *Stārķa ligzda* vadītāja, mājdzemdību vecmāte Dr. Dina Ceple. Runāto pierakstīja LĀZA Informācijas centra vadītāja Rīgā **Maija Pozemkovska**, fotogrāfeja **Imants Urtāns**.

Sarunu uzsāk **L. Kovtuna**, uzsverot, ka šo diskusiju ierosinājis latviešu Ārstu un zobārstu apvienības (LĀZA) priekšsēdis **Dr. J. Dimants** no ASV, Mineapolē.

Ši ir jau otrā diskusija par aktuāliem dzimstības jautājumiem (pirmā bija pērn, 2007. gada 5. decembrī). Ginekoloģa un dzemdību speciālista Dr. J. Dimanta rūpes ir tautas dzīvā spēka pieaugums Latvijā un tas, lai mazie Latvijas pilsoņi dzīvotu pilnvērtīgu dzīvi. L. Kovtuna atzīmē, ka divi klātesošie dzemdību speciālisti šogad saņēmuši augstus Latvijas apbalvojumus – Dr. V. Lejiņš (Triju Zvaigžņu ordeņa 4. šķiru) un Dr. J. Dimants (Atzinības Krusta 5. šķiru).

V. Lejiņš pauž, ka saruna būs pesimistiska, jo valsts par iedzīvotājiem maz domā (pašlaik Latvijā ir smaga ekonomiska krīze). V. Lejiņš atgādina, ka jau 90. gadu sākumā Latvijas Universitātes demografijas komisija runāja par zemo dzimstību, minot, ka 2030. gadā latviešu būs divreiz mazāk.

Līdz šim pasaulē veiktas apm. 3 miljoni mākslīgās apaugļošanas (IVF) operācijas. Igaunijā 2009. gadā valsts apmaksās visus medikamentus un izmeklēšanu, izdarot IVF, taču Latvijā šis jautājums valstiskā līmenī joprojām nav atrisināts. Alternatīva dārgajai IVF būtu t.s. spermas banka, taču diemžēl, kā norāda Dr. V. Lejiņš, kopš 2008. gada oktobra vairs netiek izmantota Latvijas donoru spermas banka (tās vairs nav, jo nebija līdzekļu bankas uzturēšanai – tas bija darbietilpīgs

būs tikai grūtāk (Latvijas iedzīvotājiem). IVF uz Latviju brauc veikt daudz ārzemnieku – visvecākā bija 52 gadus veca zviedriete, vistālākā paciente – jaunzē-

vecākiem nestrādā un audzina bērnu mājās, taču tas neguva atbalstu, jo valsti nav naudas, lai izmaksātu šos pabalstus – 60% apmērā no algas bērna otrajā

niecība, grūtniece). Tagad diemžēl katra desmitā ģimene ir neauglīga. I. Circene uzskata, ka mūsdienās dzemdību palīdzībai jābūt ļoti augstā līmenī, taču daudzās

Diskusijas dalībnieki. No kreisās: V. Lejiņš, I. Circene, J. Dimants, L. Kovtuna, D. Ceple un M. Pozemkovska

landiete. Diemžēl latviešu sievietēm IVF ir dārga procedūra, ko daudzas ģimenes nevar atļauties finansiālu iemeslu dēļ.

L. Kovtuna jautā, kāds ir pieprasījums un kāda ir maksāspēja?

V. Lejiņš atbild, ka ikkatru gadu Latvijā tiek izdarītas ap 1000 ārpusdzemdes apaugļošanas un viena operācija vidēji maksā 500-600 latu. Nav tādas diagnozes, kad nevarētu palīdzēt, taču ne visas ģimenes var atļauties šīs operācijas finansiālu iemeslu dēļ, jo kopā IVF izmaksā ap Ls 2000 (kopā ar izmeklēšanu un medikamentiem). Ārpusdzemdes apaugļošana ar donora spermu (inseminācija) maksā tikai Ls 150-200, taču, kā jau minējām, Latvijā vairs nav t.s. spermas bankas.

Sarunā iesaistās Saeimas deputāte, kuŗa joprojām strādā savā profesijā ambulātorī (Aizputē) un stacionārī (Kuldīgā), **Dr. I. Circene**. Viņa runā par bezcerību valstī, jo politiķi neizprot tautas nākotni, un medicīnas aprūpe saņem arvien mazāk naudas („Tik katastrofāls finansiālais stāvoklis medicīnā nekad nav bijis”). Latvijā pieaug neauglīgo ģimeņu skaits (skolās likvidēta veselības mācība, līdz ar to jauniešiem nezina elementāras higiēnas un slimību profilakses prasības). Skaitļi izsaka visu, jo valstīs ar labu ekonomisko situāciju ir veselāki bērni un lielāka dzimstība. Pēdējos gados dzimstība Latvijā nedaudz ir pieaugusi (no 20 000 līdz 23 000 bērniem gadā), taču ir aizdomas, ka turpmākajos gados tā varētu atkal samazināties. Problēmu neatrisinātā, kapalielinājušies pabalsti jaundzimušo ģimenēm (inflācija augusi straujāk). I.

Circene domā, ka jābūt lielākam pabalstam ģimenēm, kas audzina bērnus līdz 3 gadu vecumam (2008. gada aprīlī tika iesniegts projekts, lai paaugstinātu pabalstu ģimenēm ar bērniem no 1 līdz 3 gadu vecumam, ja viens no

dzīves gadā un 50% no algas trešajā gadā). I. Circene norāda, ka ārpus Rīgas medicīnā ir katastrofāls stāvoklis, jo ārstu paliek arvien mazāk. Ja Rīgā apmēram puse ārstu ir pirmspensijas vecumā un otra puse – pensijas vecumā, tad ārpus Rīgas ir vēl bēdīgāk, nemaz nerunājot par to, ka Latvijā trūkst medicīnas māsu (mazā atalgojuma dēļ daudzas māsas pārkvalificējušās vai devušās strādāt uz ārzemēm). Ārsts provincē bieži vien strādā 2-3 slodzes (turklāt dažādās vietās), īpaši anesteziologi, kas strādā vairākās slimnīcās. Līdz ar to pieaug arī mirstība ārstu vidū darbaspējīgā vecumā, taču problēmas risināšanā, pēc I. Circenes domām, netiek darīts nekas. Latvijā veselības aprūpē ir pēdējā vietā Eiropas Savienībā.

L. Kovtuna jautā, kā ir ar dzemdību palīdzību Latvijā?

I. Circene atbild, ka dzemdības, protams, nav slimība, bet fizio-

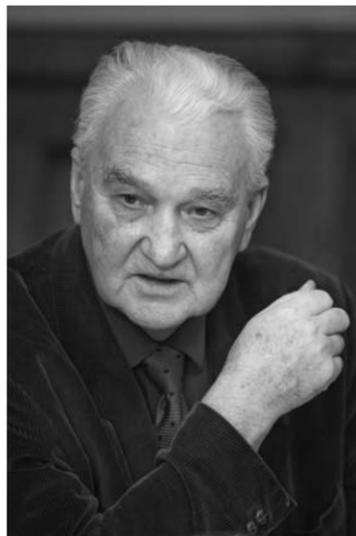
Latvijas mazpilsētu slimnīcās dzemdību nodaļas ir likvidētas. Latvijas slimnīcās ir laba medicīniskā aparātūra (arī dzemdību nodaļās), bet bieži pietrūkst pietiekama finansiāla.

Sarunā iesaistās ārste un mājdzemdību vecmāte **D. Ceple**, kas 2001. gadā Rīgā izveidoja ģimenes veselības centru *Stārķa ligzda*, kuŗā notiek grūtnieču aprūpe, darbojas topošo un jauno vecāku skola, tiek piedāvāta Bobata terapija, bērnu masāža, ārstnieciskā vingrošana (gan grūtniecēm, gan zidaiņiem). D. Ceple uzskata, ka situācija dzemdību palīdzībā Latvijā nav tik bēdīga. Kopš 2006. gada Latvijā ir legalizētas mājdzemdības. D. Ceple ir apkopojusi datus par mājdzemdību rezultātiem Latvijā no 2004. līdz 2007. gadam. Trīs svarīgākie jautājumi šajā pētījumā: 1) kas izvēlas mājdzemdības; 2) kāpēc tās izvēlas, un 3) kā tas notiek?

dzemdību skaits Latvijā būs vairāk nekā 100). Latvijā pērn mājās dzemdēja 0,3% no dzemdētāju kopskaita. Salīdzinājumam: ASV – 1%, Vācijā un Lielbritānijā – 2% dzemdēja mājās (vidēji pasaulē – līdz 2%, izņemot Nīderlandi, kur mājās dzemdē līdz pat 30% dzemdētāju). D. Ceple sniedz mājdzemdētāju sociālekonomisko raksturojumu Latvijā – tā ir vidēji 29 gadus veca, kas dzemdē pirmo (43%) vai otro (39%) bērnu, dzīvo Rīgā (57%), ir ar augstāko (72%) vai nepabeigtu (14%) augstāko izglītību, kas strādā algotu darbu un pati vai kopā ar vīru nopelna virs sabiedrības vidējā ienākuma līmeņa (Ls 300-500 mēnesi uz vienu ģimenes locekli). Šīs sievietes mājdzemdībām ir mērķtiecīgi gatavojušās un viņu motivāciju dzemdēt mājās noteicis dabisks pasaules skatījums un vēlme kontrolēt savu dzemdību norisi.

L. Kovtuna jautā, cik maksā mājdzemdības?

D. Ceple atbild, ka mājdzemdības šobrīd maksā Ls 600. Tiek nodrošināta arī paralēla grūtnieču aprūpe (ap Ls 200) ģimenes veselības centrā *Stārķa ligzda* (piesakoties līdz 30. grūtniecības nedēļai, lai paspētu sagatavoties mājdzemdībām, jo tiek klasificēts risks – mājās būtu jādzemdē tikai veselām sievietēm). Līgums par mājdzemdībām tiek noslēgts 37. grūtniecības nedēļā (ja bērns piedzimst ātrāk, tad tas notiek stacionārā, jo acimredzot bijuši kādi sarežģījumi). Apkopojot mājdzemdību iznākumus Latvijā 2004.-2007. gadā, secināts, ka 37. nedēļā mājās dzemdēt plānoja 162 sievietes, no kurām 3 sievietes pārdomāja un izvēlējās dzemdēt stacionārā, bet 2 dzemdības netika uzsāktas mājās sakarā ar grūtniecības sarežģījumiem. Mājas dzemdības uzsāktas 157 sievietēm, no kurām viena sieviete devās uz stacionāru, jo vecmāte nevarēja ierasties, bet septiņas sievietes pārvestas uz stacionāru indikāciju dēļ (divām dzemdētājām veikta stimulācija, četrām dzemdētājām izdarīts ķeizargrieziena un vienai dzemdētājai veikta stimulācija un vakuumekstrakcija). Rezultātā mājas dzemdības faktiski notika

Jānis Dimants

process: donoru izmeklēšana, spermas iesaldēšana, atkārtota donora izmeklēšana). Spermas bankas uzturēšanai gadā vajadzētu 20-30 tūkstošu latu, ko ne valsts, ne Rīgas dome nepiešķir. Nākamgad, Dr. V. Lejiņa ieskatā,

Ingrida Circene

loģisks process, taču tās ir zināmā mērā bīstamas, jo uz spēles ir liktas divas dzīvības – mātes un bērna. Kādreiz dzemdībās mira katra desmitā sieviete (arī latviešu tautasdziesmās runā par grūtām dienām, no kā cēlies vārds *grūt-*

Dina Ceple

D. Ceple uzsver, ka pēdējo gadu laikā strauji pieaudzis mājdzemdību skaits Latvijā – 2004. gadā – 5 mājdzemdības, 2005. gadā – 34, 2006. gadā – 51, 2007. gadā – 67 (D. Ceple prognozē, ka 2008. gadā māj-

Voldemārs Lejiņš

149 sievietēm (92%). Salīdzinot pārvesto ārpusstacionāro dzemdību īpatsvaru Latvijā un pasaulē, jāsecina, ka Latvijā tas ir zemāks – 6,3% (ASV – 16,5%, Šveicē – 15,9%, Kanadā – 12,1%).

(*Turpināts 19. lpp.*)

NO LATVIJAS SPORTA VĒSTURES

Ivars Ošiņš

To pašu ceļu – pāri okeānam uz apsolīto zemi ASV – kuŗu pagājušā gadsimta sākumā mēroja 1932. gada olimpiskā zelta ieguvējs, Rīgā dzimušais vingrotājs Džons Ģulaks, samērā nesēn veica arī 1988. gada Olimpiādas uzvarētāja, Jelgavā dzimusī un augusi **Natālija Laščonova**. Viņai tur, protams, klājas labi. Var strādāt profesijā par treneri un gatavot lielajiem startiem savu meitiņu, kuŗa uzrādot slavējamās sekmes. Tā kā nesakiet ne četri – nākotnē varam saptapt vingrotāju dzimtas turpinājumu dižu sacensību medaļnieku sarakstos. Tikai diezin vai tas parstāvēs Latvijā...

Bet pašlaik Laščonovas mums nav. Tādēļ eju pie viņas pirmās treneres **Guntas Afanasjevas**, lai uzzinātu: kā bija?

Tāds sprigans meitēns

Trenēties Nataša sāka 1978. gadā, kad viņai bija pieci gadiņi. Es tolaik biju pavisam jauna trenerīte, dzīvoju Jelgavā. Biju Rīgas vingrošanas skolas darbiniece, tomēr mēģināju sarīkot kādas grupiņas arī savā pilsētā. Speciālas vingrošanas bāzes nebija, iemītinājāmie dzelzceļnieku klubīnā un skaitījāmie kā pašdarbības vingrotāju pulciņš.

Un uz to mazo Natāliju pie rokās atveda mamma...

Nekā nebija, padomju laikā sistēma bija cita! Pašai jābūt kadri; apstāigāju bērnu dārzus, nostādīju mazos rindiņā pēc augumiem un aplūkoju galvenokārt "mazo galu". Pamaza auguma cilvēciņi ir jau pēc dabas kustībās veiklāki un lokanāki, vingrošanas sportam atbilstīgāki. Tad dažiem, kuŗi, manuprāt, bija cerīgi, izdalīju ielūgumus uz nodarbībām. Kuŗam katram, kas gadijās ceļā, tie vis netika. Tālākais jau bija vecāku ziņā – atvest savu atvasi pie manis vai ne. Kas atnāca, tos jau pētīju tālāk – ko tas bērns fiziski var izdarīt.

Kāda viņa bija?

Sev par brīnumu atceros tos tālos – pirms 30 gadiem – laikus gandrīz kā vakardienu. Atceros pat bērnu dārzu, kuŗā satiku Natašu. Savās treneres gaitās esmu meklējot apmeklējusi tādu lērumu bērnu dārzu, ka man visi sen jau sajukuši vienā kaleidoskopā. Bet Natašas dārzīņu atceros – tas bija armijas bērnu dārzs, jo tēvs bija armijas virsnieks. Maziņa piecgadīga meitenīte, ar tumšiem matiņiem, ar cekuliņu uz pieres, sarkanās krimplēna bikšēlēs. Tāda sprigana un ņipra. Citu starpā iedevu ielūgumu arī viņai. Kas atnāca, kas neatnāca, bet Natālija Laščonova bija klāt, un pareizi izdarīja.

Pirmie soļi, pirmie palēcieni

Vai Natālijas vingrošanas pirmsākumos bija nojaušams kāds īpašs talants?

Meitenīte bija ziperīga, atspērīga, koordinēta – vingrošanā bez koordinācijas vispār nav ko sākt. Bet, ja es teiktu, ka saskatīju

viņā topošu čempioni, Olimpisko spēļu uzvarētāju, tad gan nerunātu patiesību. Nataša kā "sākuma materiāls" man šķita laba un piemērota vingrošanai.

Vai tad koordināciju treniņu laikā nevar izkopt?

Jebkuŗš darbiņš cilvēku atīstā; strādājot var jau panākt arī ķermeņa koordināciju. Bet kam tā nav dabas dota, tas ar citīgu darbu var sasniegt tikai viduvēju, ne čempiona līmeni.

Reizumis notiek tā: vecāki sadomājas savu bērnu – lai tur vai kas – pataisīt par čempionu tādā sporta veidā, kas mazajam cilvēkam nepavisam neiet pie sirds. Lai tikai apmierinātu savu godkāri, lai "manējais tiktu dzīvē augstāk, nekā es pats". Vai Nataša jau no sākuma ar vingrošanu bija mierā?

Gāja dažādi – kā jau ar bērniem. Savu reizi pagurums, citreiz varbūt pazibēja kādas atšķirīgas, vilinošas viendienas intereses. Tomēr nekad nemanīju, ka viņai vingrošana un treniņi būtu par slogu, ka tas būtu apnicis pienākums, kuŗu vecākiem un treneri par prieku jāpilda sakostiem zobiem.

Kāds bija treniņu ritums?

Dzelzceļnieku klubā nebija nekādas īpaši aprīkotas vingrošanas zāles, mēs trenējāmie kluba foajē. Katru treniņa reizi tos pašus sagrabējušos vingrošanas rīkus bija jāuzstāda un tad atkal jānojauc, jāsakrāmē noliktavā. Nedēļu nogalēs klubā, protams, tika dancots uz nebēdu, tad mums tur vietas nebija, arī pēc tam varēja just deju sekas. Vārdu sakot, nebija labam rezultātam atbilstīgi darba apstākļi. Tāpēc izmantoju to, ka strādāju Rīgas vingrošanas skolā. Izdomājām, ka prātīgāk būs ar manām labākajām meitenēm trīsreiz nedēļā braukt trenēties uz Rīgu. Tas bija liels stimulē: tikt pie nodarbībām jaukā, gaišās telpās ar augstas kvalitātes inventāru. Meitenes jau no tā vien gluži pa gaisu lidoja. Strādājām Tornā ielā un Sporta pils vingrošanas zālē. Pakāpeniski, atbilstīgi vingrošanā pieņemtajiem principiem, iesaitījāmie arī sacensībās.

Un Natālija Laščonova parādījās uzvarētāju sarakstos?

Nevar vis teikt, ka viņa jau ar pirmajām reizēm bija kāda čempione vai īpaša favorīte un līdere. Atceroties tos laikus, man šķiet, ka viņa bija psiholoģiski trausla, nenoturīga. Tikai ne vieglprātīga. Grūti bija savākties, nokoncentrēties tā, lai uzvaras dēļ varētu aizmirst visu citu. Konkurence tajos laikos arī bija pietiekami liela, bērnu bija daudz, visi trenējās.

Nopietna un klusa

Bet kad sāka rasties lielle panākumi?

Es Natāliju trenēju, līdz viņai pienāca 11 gadi. Aizvadīju līdz pirmajai sporta klasei. Tad nodevu viņu trenera Aleksandra

Mirecka gādībā. Viņš pats to piedāvāja, vēlējās vēltīt savu laiku Natašai. Tad jau varēja redzēt, ka meitene ir spējīga un vajadzīga nopietna tālākvirzība. Savukārt man tajā dzīves posmā nebija tik daudz atlicināma laika, cik nepieciešams patiešām nopietnam darbam, bez atlaidēm. Izbraukāšanai uz Maskavu, uz izlases treniņnotmetnēm. Ģimenes rūpes...

Tad jau vienpadsmit gados viņa bija lielās izlases uzmanības lokā?

Vēl ne. Mireckis redzēja perspektīvu, strādāja ar Laščonovu individuāli, nevis grupā. Pēc darba gada "izstādīja" savu audzēkni starptautiskās sacensībās, un ar to brīdi Nataša arī kļuva par Natāliju un izlases iespējamo kadru. Uzreiz viņa tajā sabiedrībā nenostiprinājās, vajadzēja atgriezties mājās pēc nometnes un vēl un vēl krietni strādāt, līdz pamazām, pamazām izdevās augstākajā sabiedrībā nostiprināties.

Bet vai jūs savā laikā jutāt viņas vēlēšanos kļūt par dižu čempioni?

Grūti pateikt, jo pēc dabas Natālija bija visai noslēgta meitene, nemēdza plāpāt un staigāt apkārt ar atvērtu sirdi un dvēseli. Būtībā jau jebkuŗš bērns, kuŗš trenējas, savā vecumā dara to nevis apzinātas fizikultūras un veselības nepieciešamības pēc, bet gan tādēļ, lai cīnītos un uzvarētu. Ir tādi jaunieši, kas ar visu savu būtību un izrādīšanos spraucas līderos, pat sadzīvē iestāsta sev un katram, kas grib klausīties: es būšu tas uzvarētājs. Natālija Laščonova pie tādiem noteikti nepiederēja. Bija atturīga, klusa. Tagad gudri saka: introverta, tāpat vērstā uz iekšu, uz sevi.

Taču ar solidumu un atturību imperijas izlasē netikt nevienā sporta veidā, kur nu vēl vingrošanā. Vajag elkoņus, vajag intrigas. Kā, diez, tas notika mūsu apcerētā gadījumā?

Par to gan neko nesacišu. Tas nav lietojams preseī. Vienu tikai piebildešu: ciņa par iekļūšanu izlasē tolaik bija briesmīga – iedomājaties vien tos tūkstošu tūkstošus māmiņu un tētuku, kuŗi savas atvasas par vari gribēja redzēt uz olimpiskā goda pjedestāla. Viņu vidū bija daudzi ar varu apveltītie. Tad kaut nedaudz varat iztēloties, kādas ciņas bija jāizcīna trenerim Aleksandram Mireckim, lai izvīzītu un noturētu tajos augstumos savu audzēkni. Kas tur bija nokļuvusi, par to varēja teikt jau pirms sacensībām: tā ir gatava čempione. Vislaunākajā gadījumā – "tikai" medaļniece.

Vingrotājas būtība un sūtība

Lidzi lauriem un slavai sporta vingrošanai nāk lidzi arī bažas par to, ka mazas meitenītes treniņos tiekot nežēlīgi mocītas un locītas –

līdz pat sakropļošanai. Kā piemērs bieži tiek pieminēta pasauleslavenās un uz vingrošanas paklāja lieliskās Olgas Korbutas sakropļotā veselība. Ko olimpiskās čempiones pirmā trenerē var piebilst šajā sakarībā?

Lielākoties tādas runas ir tikai muļķības. Pirmā muļķība tā, ka tie, kas nodarbojas ar sporta vingrošanu, neaugot. Mēs taču speciāli jau pašā sākumā atlasām bērņus, kuŗi ir mazi augumā, toties tāpēc veikli un koordinēti. Ja sporta nodarbības atstātu sekas izaugšanā, tad jau pietiktu Laščonovu vai to pašu Korbutu nodot basketbola treniņā, lai viņa izstieptos augumā pie diviem metriem.

Par mocībām. Pūļu pielikšanas apjomi ļoti atkarīgi no atlases. Ja ir izvēlēts bērns ar dotībām, tad viņam viss notiek organiski, sevi psiholoģiski nelaužot un fiziski nesamokot. Mūsu sporta veids nav viegls, tas tiesa, un mocības tajā tiešām var pienākt cilvēkam bez dotībām. Bet tad taču paliek cita, atbilstīgāka sporta veida izvēles iespēja!

Tad atliek vēl trenera darbs. Ja treneris strādā ar prātu, saredz konkrētā cilvēka spējas, apzinās, no kura ko var prasīt, tad viss ir pareizi. Par to pašu Korbutu runājot – acīm redzot viņas treneris saskatīja lielu talantu, gribēja no viņas izspiest maksimumu, pats būdams ļoti ambiciozs. Tad viņš arī spieda un acīm redzot kaut kur pāršāva pār stripu. Krievu laikos vispār bija pieņemts starptautisku uzvaru dēļ izspiest visu, ne ar ko citu nerēķinoties.

Atliek atrisināt jautājumu par paša izvēli: vai tu to vēlies, vai ne. Ja nespēj, ja negribi, tad vari arī aiziet. Tikai... tolaik tā nebija pieņemts, cīnīties par padomju sportu skaitījās goda, slavas un varonības lieta. Pienākuma apziņa: tev jādara, un neviens neteiks, ka to nedaris. Kaut kāda mērķa pēc kaut kas ir jāziedo. Un ja mērķis ir tik liels, kā olimpiskā medaļa?...

Tagad, es pavisam atklāti varu pateikt, ir tā – drīkstu bērnu trenēt tik daudz, cik viņš ļaujas. Mazais kuŗu katru brīdi var atbildēt: nē, šito es nedarīšu. Esam otrā galējībā. Svārsta likums – vispirms vēziens līdz vienai galējībai, tad atpakaļ līdz otrai galējībai. Jāpauzē laikiem, līdz svārsts nostāsies "zelta vidusceļā".

No Latvijas olimpiskās vēstures

Rīgas Vingrošanas skolas audzēkne Natālija Laščonova kļuva par visjaunāko olimpisko čempioni Latvijas sporta vēsturē (dažas dienas pirms sacensībām viņa nosvinēja piecpadsmito dzimšanas dienu). Trenera Aleksandra Mirecka audzēkni uzskatīja par vienu no stabilākajām valsts izlases vingrotājām. Komandu ciņā Olimpiskajās spēlēs padomju vingrotājas pasaules čempiones Rumānijas vingrotājas apsteidza par vairāk nekā punktu

un Laščonova saņēma zelta medaļu. Individuāli daudzciņā Natālija izcīnīja piekto vietu. Viņas atzīmes atbalsta lēcienā, brīvājās kustībās un vingrojumā uz balķa ļāva cerēt uz piedalīšanos finālciņās par medaļām. Taču, tā kā finālā vienu valsti varēja pārstāvēt tikai divas sportistes, Laščonovai nācās palikt malā – visos trijos veidos augstāk par viņu bija Svetlana Boginska un Jelena Sušunova.

Ar likumu uz Ameriku

Pēc olimpiskā panākuma, pēc 1989. gadā izcīnītā pasaules vicečempiones titula, drīz vien atverties robežām pēc imperijas sabrukuma, Natālija Laščonova posās pāri okeānam. Jo laikam gan visā pasaulē nav labāku apstākļu par tiem, kādus saviem sportistiem spēj piedāvāt un sagādāt ASV. Taču tolaik braucieni atlika liela mīlestība – Natālija satika Baltkrievijas izlases vingrotāju Tichonoviču, apprecējās un pārcēlās uz dzīvi mazkrievu valstī.

Diemžēl liela mīlestība ne vienmēr nozīmē arī lielu laimi, un galvenais – ilggadību. Kaut piedzima un augs meitiņa, ģimene plisa, līdz izjuka. Vīrs iepinās kriminālajā pasaulē. Un tad gan Natālija Laščonova ar meitu līdz galam izmantoja Amerikas viesmīlību.

Tagad viņas ir tur. Gaidām vēstis.

VIZĪTKARTE Natālija Laščonova

- Dzimusi Jelgavā 1973. gada 16. septembrī.
- 1988. gada olimpiskā čempione vingrošanā.
- Pasaules čempione komandām un pasaules vicečempione daudzciņā 1989. gadā. Otrā vieta pasaules meistarsacīkstēs atbalsta lēcienos 1989. gadā.
- Viena pirmā un viena otrā vieta Eiropas kausa izcīņā.
- Četrkārtēja valsts čempione. Ar Latvijas izlasi 1989. gadā ieguvusi trešo vietu valsts meistarsacīkstēs.
- Atzīta par Latvijas populārāko sportisti 1988. un 1989. gadā. Bija precējusies, ir meitiņas māte.

JAUNUMI LATVIJAS POLĪTIKĀ

Latvijā būs 109 novadi

Saeima no pulksten deviņiem rītā gandrīz līdz sešiem vakarā izskatīja teritoriālās reformas jautājumus un beigās par to balsoja. Ministru prezidentam Ivaram Godmanim un pašvaldības lietu ministram Edgaram Zalānam izdevās aizstāvēt daudz kritizēto likumprojektu. Tas paredz 109 novadu un deviņas valsts nozīmes pilsētas – **Rīga, Daugavpils, Liepāja, Ventspils, Rēzekne, Jēkabpils, Jelgava, Jūrmala un Valmiera**. Par nobalsoja 56 Saeimas deputāti, pret bija 38. Nebalsoja trīs deputāti – Solvita Āboltiņa (JL), Linda Mūrniece (JL) un Aleksandrs Mirskis (SC).

Daži no debatēs izteiktajiem viedokļiem.

*Saeimas balsojumam ir vēsturiska nozīme. Tas ir Tautas partijas panākums. Turpretī ZZS, kas balsoja pret likuma pieņemšanu, riskē zaudēt ietekmi valdībā.

*Nākamās pašvaldību vēlēšanas notiks jauno novadu robežās.

*Nekad nekur neviena reforma nav bijusi tautā populāra. Kritikai ir tikai politiski un emocionāli iemesli, iespējams, tie saistīti ar pagastveču ieķeršanos savos krēslos.

*Nevarēja ļaut veidoties mazām pašvaldībām, tās drīz varētu kļūt par naturālām saimniecībām.

*Par novadu reformu aizstāvēts vairāk nekā 40 maģistra un doktora gradu, tāpēc reformai ir arī zinātnisks pamats.

Aizdevumi Latvijas ekonomikas glābšanai

Starptautiskais Valūtas fonds (SVF) paziņojis, ka Latvijas ekonomikas stabilizēšanai tiks piešķirti 1,7 miljardi eiro (1,19 miljardu latu) aptuveni ar 3,5% likmi. Pirmajiem līdzekļiem Valsts kases kontā bija jāienāk jau pagājušā gada beigās.

Eiropas Komisija (EK), SVF, Pasaules Banka, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka un vairākas Eiropas Savienības (ES) dalībvalstis konceptuāli ir vienojušas par finanču atbalsta sniegšanu Latvijai 7,5 miljardu eiro (5,27 miljardu latu) apmērā. Aizdevums Latvijai tiks izsniegts pa daļām no 2009. gada pirmās puses līdz 2011. gada pirmajam ceturksnim.

Līdz ar SVF līdzekļus Latvijai vēl aizdos Eiropas Komisija – aptuveni 2,17, Zviedrija, Dānija, Somija un Norvēģija kopā – 1,26, Pasaules Banka – 0,28, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka, Čehija, Polija un Igaunija kopā – 0,35 miljardus latu.

Pēc ES ekonomikas komisāra Hoakina Almuņas domām, aizdevumam vajadzētu atvieglot naudas plūsmas grūtības īstermiņā un vidējā termiņā atbalstīt Latvijas ekonomikas pārorientēšanos no tādas, kas atkarīga lielākoties no iekšzemes patēriņa, uz eksporta valsti. Donori tic Latvijas valdības nodomam dot ievērojamu ieguldījumu stabilākas un

ilgtspējīgākas makroekonomiskās situācijas radīšanā.

EK naudu aizņemsies tirgos un aizdos to Latvijai ar tādiem pašiem nosacījumiem, kā ieguvusi pati. EK palīdzība nepieciešama, jo tā naudu tirgos spēj aizņemt lētāk.

SVF vadītāja brīdinājums

Intervijā ārvalstu plašsaziņas līdzekļiem Starptautiskā Valūtas fonda vadītājs Dominiks Štrauss-Kāns brīdinājis, ka pasaules ekonomiskā krīze šogad varētu pastiprināties, ja valdības nedarīs visu iespējamo, lai veicinātu ekonomikas attīstību. Drūmās prognozes varētu kļūt vēl drūmākas, ja nebūs pietiekami aktīvas ekonomikas stimulēšanas. Pasaules valstu valdībām ekonomikas stimulēšanai kopumā būtu jāatvēl vismaz 1,2 triljoni dolāru jeb aptuveni 2% pasaules kopprodukta.

SVF pēdējā laikā sniedzis palīdzību Ungārijai, Ukrainai un Islandei, kas krīzes ietekmē bija nonākušas lielās grūtībās. Fondam krīze nodrošina lielāku peļņu, jo palielinās pieprasījums pēc aizdevumiem. Iepriekšējos gados pasaules ekonomika bija labā stāvoklī, tāpēc jaunattīstības valstis, kas ir galvenās SVF klientes, atturējās no aizdevumu pieprasīšanas.

Latvija saņem pirmos 590 miljonus eiro no SVF

Finanču ministrija paziņoja, ka Valsts kases kontā 29. decembrī ienākusi pirmā Starptautiskā Valūtas fonda (SVF) aizdevuma daļa – 589,57 miljoni eiro (414,35 miljoni latu). Aizdevuma likme ir noteikta saskaņā ar SVF standarta noteikumiem. Likme tiek aprēķināta saskaņā ar SVF kārtību, kas augstāko aizdevuma likmi paredz 3,87%, nosakot to atkarībā no Latvijas kvotas lieluma un aizdevuma attiecības. Šāda likme piemērota arī pirmajai aizdevuma daļai.

Aizdevuma atmaksa fiksēta īpašā Latvijas valsts izrakstītā parādzimē. Latvijai piešķirts pagarināts pirmās atmaksas termiņš, un aizdevumu pa daļām jāsaņem atmaksāt 2012. gada februārī – gadu vēlāk, nekā to paredz SVF standarta noteikumi. Atmaksas termiņš var tikt pārskatīts, ievērojot Latvijas maksājumu bilances un valūtas rezervju pozīcijas attīstību. Pašlaik atmaksāt visu aizdevuma daļu plānots astoņos maksājumos līdz 2013. gada beigām.

Pirmās aizdevuma izmaksas līdzekļi tiks izmantoti Valsts kases likviditātes nodrošināšanai – nākamā gada budžeta izpildes cikla nodrošināšanai pirmajā ceturksnī, jo mēneša un arī visa budžeta gada sākumā ieņēmumi ir būtiski mazāki par izdevumiem.

Aizdevumu plānots izmantot valsts īstermiņa parāda saistību pārfinancēšanai. Pēdējo mēnešu laikā Valsts kase būtiski palielinājusi valsts īstermiņa parādu, ko ar SVF līdzekļu starpniecību plānots pārfinancēt ar ilgtermiņa parādsaistībām ar izdevīgākiem nosacījumiem, tādējādi atbrīvojot arī finanču tirgū pieejamos kreditresursus.

Tuvākais būtiskais valsts parāda pārfinancēšanas termiņš ir 2009. gada 6. februāris, kad jāatmaksā 194,92 miljoni latu.

Turpmāk SVF aizdevuma daļu izsniegšana paredzēta ik ceturksni, lielāko palīdzības apjomu nosakot 2009. gadā. Kopā no SVF paredzēti 10 maksājumi.

Samaksa par aizdevumu tiks veikta gan no budžeta līdzekļiem, gan refinancējot šos aizņēmumus. Pat ja ilgtermiņā pilnīgi tiks izmantoti visi 7,5 miljardi eiro, Latvijas valdības parāds nepār-sniegs 50% iekšzemes kopprodukta, un tas vērtējams par ļoti zemu rādītāju salīdzinājumā ar citām eirozonas dalībvalstīm. Pērn šo valstu vidējais rādītājs bija 66%.

Ziemsvētku apsveikumā

Ministru prezidents Ivars Godmanis novēlēja ikvienam Latvijas iedzīvotājam gūt, dodot sirdsprieku un milestību. Dzīve mums uzlikusi smagus pārbaudījumus, kušus sāks risināt. Situācija Latvijas ekonomikā un finanču sistēmā likusi valdībai pieņemt smagus, taču nepieciešamus lēmumus. Godmanis puda pārliecību, ka spēsim pārvarēt grūtības, ja veidosim savstarpējās uzticības kapitālu valsts attīstības un sabiedrības labklājības veidošanā.

Vašingtona raugās uz Latviju

Latvijas vēstnieks ASV Andrejs Pildegovičs Baltijas valstu, tostarp Latvijas, ekonomiskajai situācijai seko līdzī ar Vašingtonā. To dara gan ASV Valsts kase, gan Pasaules Banka, gan Starptautiskais Valūtas fonds (SVF), intervijā sacīja vēstnieks.

Diplomāts norādīja, ka starp Latviju un ASV ir ne tikai cieša sadarbība politikas un drošības jautājumos, bet arī ciešs kontakts ekonomikā. "ASV balss būs dzirdama visos SVF lēmumos, līdzdarbosies arī ASV valdība," sacīja Pildegovičs.

Lai gan finanču krīze skārusi arī ASV, tomēr tuvākajos gados tā paliks lielākā pasaules ekonomika un pasaules ekonomikas dzinējspēks jeb motors, norādīja vēstnieks. Meksikā, kur Pildegovičs ir nerezidējošais vēstnieks, pat sakot: "Ja ASV ekonomikā ir iesaistīti, tad Meksikas ekonomikā ir plaušu karsonis." Uz Latviju gan šo analogiju nevarot attiecināt, bet arī mūsu valsts izjūt ekonomikas problēmas ASV.

Komentējot Latvijas ārlietu ministra Māra Riekstiņa (TP) aicinājumu nākamajā gadā Latvijas diplomātiem veicināt ārvalstu investīcijas un koncentrēties uz ekonomikas jautājumiem, Pildegovičs sacīja: lai arī investīciju iespējas kopumā nākamajā gadā samazināsies, diplomātu uzdevums ir atrast pareizās tautsaimniecības jomas, kurās mūsu valsts varētu būt konkurētspējīga.

Ministriju samazināšanas plāns – no 16 uz 11

Tautas partijas vadītājs Mareks Segliņš Ministru prezidenta Ivara Godmaņa uzdevumā paziņojis ministriju samazināšanas plānu. Pēc vairāku ekspertu domām, sabiedrībai nav skaidrs, kāpēc ministriju

skaits nav samazināts pirms 2009. gada valsts budžeta pieņemšanas, un nav arī pārliecības par šā procesa lietderību. Valsts pārvaldes reorganizācijai jābūt loģiski pamatotai, analītiskai, nevis mehāniskam procesam.

16 ministriju vietā paredzēts izveidot 11 ministrijas.

***Ekonomikas ministriju** apvienos ar Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministriju.

***Kultūras ministriju** apvienos ar Izglītības un zinātnes ministriju.

***Labklājības ministrija** pārņems Veselības ministrijas un Bērnu un ģimenes lietu ministrijas funkcijas.

***Vides ministrija** apvienosies ar Zemkopības ministriju.

*Bez pārmaiņām paliek **Satiksmes ministrija, Finanču ministrija, Ārlietu ministrija, Tieslietu ministrija, Iekšlietu ministrija un Aizsardzības ministrija**.

***E-lietu sekretāriātu** varētu pievienot Satiksmes ministrijai.

Taupības nolūkos tiek likvidēti Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās

sekretāriāts (daļu tā funkciju pārņem BĢLM) un Īpašo uzdevumu ministra ES finanču pārvaldes lietās birojs. No jauna jau agrāk izveidots Īpašu uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretāriāts.

Kultūras ministre Helēna Demakova pauž lielu neizpratni par to, kā Kultūras ministrija varētu strādāt Izglītības un zinātnes ministrijas paspārnē. Kultūras ministrijai ir augstāka kapacitāte un daudz lielāka vēlme stiprināt nacionālo identitāti nekā IZM. Kultūras ministrijas darbalauks ir ne tikai Dziesmu svētki, tās pārziņā ir arhīvi, bibliotēkas, filmas, mūzeji, tautas māksla, teātri u.c.

Veselības ministra Ivara Eglīša ieskatā Veselības ministriju sagaida sāpīgi lēmumi veselības aprūpes jomā, tāpēc nav īstais laiks šādai reorganizācijai.

Ministrukopīgais viedoklis – rūpīgi jāizsver apvienošanās ieguvumi un iespējamie zaudējumi, kā arī jāaplēš, cik daudz līdzekļu būs nepieciešams ministriju un to pakļautības institūciju apvienošanai un kāds būs izdevumu samērīgums ar apvienošanās ieguvumiem.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

NEDĒĻAS NOTIKUMU CHRONIKA

Latvijā viesojās Krievijas Federācijas Revīzijas palātas priekšsēdis **Sergejs Stepašins**. Viesis tikās ar Valsts prezidentu Valdi Zatleru un nodeva viņam sveicienus no Krievijas prezidenta Dmitrija Medvedeva. Tiekoties ar valsts kontrolieri Ingunu Sudrabu, tika pārrunātas Latvijas un Krievijas robežšķērsošanas problēmas.

Saeima uz nākamajiem četriem gadiem valsts kontrolīeres amatā apstiprināja Ingunu Sudrabu. Par Sudrabu balsoja 84 deputāti, pret bija pieci.

Valsts valodas komisija angļu valodā izdevusi grāmatu „Latviešu valodas izlaušanās” (*Break-out of Latvian*). kas tiks nosūtīta uz Eiropas valstu lielākajām bibliotēkām. Grāmatas atvēršanā piedalījās Valsts prezidents Valdis Zatlers un ārzemju vēstniecību pārstāvji.

Organizācija Sabiedrība citai politikai paziņoja, ka Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības sanāksmē, piedaloties vairāk nekā 20 sabiedriskām organizācijām, nolemts 13. janvārī organizēt Latvijas protesta akciju ar prasību atlaist Saeimu. Pieteikumu par akcijas rīkošanu Rīgas domē iesniedza Aigars Štokenbēgs, Artis Pabriks un Gundars Romanovskis. Sanāksmes dalībnieki vienojušies, ka 2009. gada 5. janvārī notiks protesta akcijas organizēšanas komitejas sēde, kurā tiks panākta vienošanās par akcijas norisi.

Taupības nolūkos Latvijas Televīzija nolēmusi slēgt korespondenta punktu Briselē. Līdzšinējam Briseles korespondentam – bijušajam LTV ziņu dienesta vadītājam Gundaram Rēderam vairs neatradīsies vieta LTV ziņu dienestā. Šā dienesta vadītājs Mareks Gailītis paziņojis, ka darba vietu Rēderam viņš pašreizējā ziņu dienestā neredzot. Savukārt Rēders laikrakstam *Diena* to komentējis šādi: “Acimredzot mana pieredze nav pietiekama tik augsta līmeņa darbinieku kopai.” LTV pametusi lielākā daļa vecā ziņu dienesta darbinieku. Daļa pārgāja strādāt uz TV3 un veido raidījumu *Nekā personīga*.

Ziemsvētku dziesmai „Klusa nakts, svēta nakts” (vācu oriģinālā *Stille Nacht*) aprit 190 gadu. Dziesmu pirmo reizi atskaņoja 1818. gada 24. decembrī Oberndorfas (Austrija) ciemā. Teksta autors ir vietējais mācītājs Jozefs Mors, mūziku komponējis skolotājs Francis Grūbers.

Arhαιologa profesora Juŗa Urtāna vadībā Latgalē netālu no Rēzeknes atklāti divi iepriekš nezināmi pilskalni – Kiuku (Kiuku ezera purvāja un Kovsupes galā) un Kalvānu pilskalns (Pelēču pagastā).

Sabiedriskā organizācija Memoriāls nolēmusi atjaunot Uzvaras pieminekļa uzrakstu „Padomju Latvijas un Rīgas atbrīvotājiem”. Kaut arī teksts latvieša ausij ir netikams un Rīgas domei pret to ir lieli iebildumi, ieceri atbalsta Rīgas pieminekļu padome (priekšsēdis Ojārs Spārītis) un arhitekts Gunārs Asaris. Projektu finansēs Krievijas valdība.

20. decembrī pie Ventspils notika divu vilcienu sadursme, kurā aizdegās daudzas cisternas ar benzīnu. Nelaiemes gadījuma izmeklēšanā noskaidrots, ka viena vilciena vadītājs nav ievērojis sarkano aizlieguma signālu un vilciens pabraucis tam garām.

LAIKU UN VIETU MIJĀS

Valsts nacionālais raksturs - izdzīvošanas ķīla

VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

Nez kāpēc neviens nebrīnās par to, ka Francija ir franču tautas valsts un ka visi šai zemē mītošie cittauteiši, to-

starp islāmticīgie no Ziemeļafrikas, kopš mazotnes, sākot ar pirmskolu, iekļaujas franču kultūras telpā, ieskaitot mācību valodu, šīs zemes (*l'Hexagone*, Francijai ir sešstūra apveids) vēsturi - no senajiem galliem līdz de Gollam, un beidzot ar Marseljēzi - himnu, kas atspoguļo Lielās franču revolūcijas sākumposma patosu. Šāda pieeja un valstiskuma uztvere šķiet tīri dabiska, bet taisni Izraēlā un Latvijā - manā tēvzemē un manā dzimtenē - atskan žēlabas un pat protesti, apstrīdot attiecīgās pamattautas tiesības saglabāt savas valsts nacionālo raksturu, nosargāt savas tradīcijas, simbolus, mantojumu un valodu.

Izraēlas ārlietu ministre Cipri Livni, kas 10. februārī paredzēto parlamenta vēlēšanu gaidās cenšas pierādīt, ka viņa ir spējīga vadīt valdību, lika saprast, ka neatkarīgas palestīniešu valsts izveide līdzās Izraēlai ļaus Izraēlā mītošajiem arābiem pilnā mērā īstenot savus nacionālos centienus, ja viņus neapmierina etniskas minoritātes statuss Izraēlas ietvaros, t.i., ja viņi negribēs atzīt, ka Izraēla ir žīdu

valsts (*the Jewish State*), kuŗas ģerbonis, karogs, svinamās dienas un t.s. sabiedriskā gaisotne atspoguļo žīdu tautas identitāti un nacionālo pēctecību.

Cipi Livni uzsvēra, ka Izraēlā mītošie arābi - 20% no iedzīvotāju kopskaita - bauda mazākumtautības tiesības saskaņā ar ANO principiem un, būdami Izraēlas pavalstnieki, piedalās pašvaldību un parlamenta vēlēšanās un ir tiesīgi apellēt pie tiesu instancēm, ja viņi izjūt diskrimināciju, teiksim, budžeta līdzekļu piešķiršanā u.tml. Viens no Izraēlas valdības locekļiem ir arābs - Ralebs Madžadele. Viņš ir kultūras, zinātnes un sporta lietu ministrs. Te gan jāatgādina, ka Madžadele parlamentā pārstāv nevis kādu no trim īpašām arābu frakcijām, bet cionistisko Darba partiju, kas ietilpst valdības koalīcijā.

Tiem Izraēlas arābiem, kam šāda situācija nepatīk, Cipri Livni piedāvā pēc izlīguma panākšanas un Palestīnas valsts galīgās konsolidācijas pārcelties turp, ja viņi gribēs piederēt pie pamattautas.

Vienlaikus ar šo Izraēlas ārlietu ministres paziņojumu kļuva zināmi aptaujas rezultāti, pēc kuŗiem secināms, ka lielum lielais Izraēlas arābu vairākums, diendienā sūdzoties par dažāda veida netaisnībām, tomēr vēlas arī turpmāk būt Izraēlas pavalstnieki, jo šīs valsts pamatlikumi garantē

ne tikai balsstiesības, vārda un sapulču brīvību, bet arī iespēju vērsties jebkuŗā tiesu instancē. Izraēlas Augstākā tiesa ir korupcijas neskarta un respektēta arī ārzemēs. Izraēlas arābi labi zina, ka turpretim t.s. Rietumkrastā, kur rikojas palestīniešu pašpārvalde, faktiski valda beztiesīgums, plaši sazarotas dzimtas jeb klani kārtā savstarpējus rēķinus un ignorē pilsoniskās sabiedrības normas. Ko tad tas līdz, ka tur plīvos suverēnas Palestīnas valsts karogs?

Nelaieme ir tā, ka ne tikai vairāki redzami Izraēlas arābu intelektuāļi, bet arī daži žīdu liberālie profesori, nemaz jau nerunājot par žīdu izcelsmes *bleeding hearts* rietumvalstīs, prasa, lai Izraēla tiktu pasludināta par visu tās pilsoņu valsti, lai himnā nebūtu atsaucies uz žīdu tautas 2000 gadu ilgām, Cionu un Jeruzalemi, lai blakus Dāvida zvaigznei valsts karogā parādītos pūsmēness utt.

Diemžēl visi šie "viscilvēces vērtību" un multikulturālisma aizstāvji negrib saprast, ka laupīt Izraēlai tās nacionālo raksturu nozīmētu pēc 2000 trimdas gadiem atjaunotā žīdu valstiskuma galu, jo Izraēla pamazām izšķīdis bezgalīgajā arābu masā.

Pievērsīsimies Latvijai. Der iegaumēt dažus skaitļus, kas pamattautā - latviešos - rada pamatotas bažas: darba tirgū Daugavpilī 81 procents ir krievi,

un Rīgā to ir 59 procenti. Informāciju tikai krievu valodā Rīgā sapratis ap 90 procenti, latviski - varbūt 70 procenti.

Samēri te nav tādi kā Izraēlā un situācija ir atšķirīga, un tomēr - uz šo skaitļu fona kļūst skaidrs, kādas briesmas draud Latvijas pamattautai, ja Dievzemīte zaudēs savu nacionālo raksturu un starptautiskajā apziņā tiks likts uzsvars uz aksiomu, ka Latvija ir "visu tās pilsoņu valsts".

Te nu nav tālu līdz oficiālai divvalodībai un divkopienu valstij. Tas būtu gals pat itin brīvdomīgā un iecietīgā Raiņa vizijai par Daugav's abām malām, kas mūžam nesadalās, par Kurzemi, Vidzemi, Latgali kā "mūsu" novadiem.

Un te nu lasām www.delfi.lv portālā, ka latvietis Sandris Točs gaužas: latviešu politiķi slimojot ar "pagātnes sindromu". Viņš saskaitījis, ka Latvijā dzīvo 1,542 miljoni jeb 72,1% latviešu tautības pavalstnieku un 367,2 tūkstoši jeb 19,8% krievu tautības pavalstnieku. Vēl apmēram 241 tūkstotis Latvijas krievu ir nepavalstnieki, "un, ja par taisnīgu uzskatām proporcionālītes principu un valdībā ir 19 ministri, tad, lai krievu kopiena atbilstoši tiktu pārstāvēta valsts vadībā, Latvijas valdībā vajadzētu strādāt trim vai četriem krievu tautības ministriem".

Diemžēl pamatskolas līmeņa aritmētika te ir nevietā. Kriev-

valodīgie līdz šim allaž balsojuši par "savām" partijām, pēdējā laikā vairāk par samērā mēreno *Saskaņas centru* (SC) nekā par radikālo Plinera-Buzajeva *PCTVL*. Tieši tas liecina par šī "elektorāta" nošķirtību un nevēlēšanos patiešām integrēties, baudot minoritātes, bet ne otras valsti veidojošas kopienas tiesības.

Varbūt, varbūt, ja nu kādai no "latviskajām" valdošās koalīcijas partijām izdotos iesaistīt kādus Latvijai absolūti lojālus krievu tautības pavalstniekus, tad ministrs krievs būtu tīri dabiska parādība. Galu galā - vai tad Loskutovs, ko *valdošie* faktiski padzina no KNAB direktora amata, būtu slikts ministrs?

Sandris Točs apgalvo, ka "nelatviešus psiholoģiski atgrūž, neveidojot pilsoņu kopības sajūtu". Diemžēl ļoti daudzi krievvalodīgie nemaz nevēlas sajūst kopību ar Latvijas pamattautu. Avīzu Čas un *Vesti Segodņa* lasītāji savos komentāros, īpaši tīmeklī, neslēpj nepatiku pret latviešu *viensēt-niecisko* (*hutorskij*) mentalitāti un visu, kas no tās izriet, sākot ar Gaismas pili un beidzot ar Dziesmu svētkiem.

Ja tāda ir situācija, tad atliek tikai censties nosargāt Latvijas valsts nacionālo raksturu, citādi "visu tās pilsoņu valsts" kļūs par *Latkrieviju*.

Franks Gordons

RAIBAIS DEĶIS – JAUNĀ NOVADU KARTE

Nupat 18. decembrī Saeima ar 56 par un 38 pret balsīm (3 nebalsoja) pieņēma Reģionālās attīstības un pašvaldību ministrijā

tapušo Latvijas administratīvo novadu karti ar 109 novadiem un deviņām „republikas” pilsētām. Jau daudzus gadus dažnedažādās variācijās grozītais Latvijas administratīvais iekārtojums beidzot ir iemantojis jauno, likumīgo veidojumu, kas aizstāj veco rajonu un pagastu iezīmēto sadalījumu.

Jautājumu par administratīvo teritoriālo reformu sāka cīlāt jau 1993. gadā vēl Augstākās padomes darbības laikā. Dažādās variācijās tas ir ticis piedāvāts un apstrīdēts gandrīz vai katras Saeimas darbības laikā. Atsevišķo novadu skaits projektā ir svārstījies no 33 līdz pat 167 pašvaldībām. Nezin kāpēc nevienam neienāca prātā, ka pirmskaŗa neatkarīgās valsts laikā tīri labi darbojās četru apgabalu, 19 apriņķu un 516 pagastu iedalījums ar Rīgas pilsētu kā atsevišķu pašvaldību. Ieteikums atgriezties pie šāda administratīva risinājuma atdūrās pret kurlām ausīm.

Notikušās pārvērtības iedzīvotāju sastāvā un koncentrācijā garajos okupācijas gados bija krasi mainījušās Latvijas demogrāfisko un fizisko situāciju. Kopš Otrā pasaules kara visā Eiropā stipri

mainījušās, piemēram, pilsētu un lauku iedzīvotāju proporcijas (2008. gadā Latvijas pilsētās dzīvoja 67,9%, laukos – 32,1% iedzīvotāju; 1935. gadā – 37,2% pilsētās, 62,8% laukos). Gandrīz divas trešdaļas Latvijas iedzīvotāju tagad dzīvo Rīgā, bet lauku novadino iedzīvotājiem iztukšojas, un šis process vēl turpinās. Tāpēc vecie administratīvie iekārtojumi vairs neatbilst šībrīža realitātei.

Jautājums galvenokārt skar nupat apstiprinātā pārkārtojuma atbilstību reālajām vajadzībām un tā politisko motivāciju. Vērojot, kā notika cīņiņš par teritoriālajiem grozījumiem, radās aizdomas, ka te galvenokārt notiek cīņiņš starp Tautas partijas un *Zaļo* un Zemnieku savienības interesēm. Uzvarēja, protams, TP, kaut arī tikai tad, kad tā par jauno veidojumu pārliecināja balsot krievisko opozīcijas kopumu *Saskaņas centrs*. Viņu 16 balsis bija izšķirīgās. TP un ZZS konflikts šajā jautājumā ir sašūpojis valdošo koalīciju. Ja no tās pazudīs ZZS, koalīcija izjūks, un ir lielas šaubas, vai TP tiešām uzņemsies kaut ko jaunu veidot ar SC balsīm. Aizkulisēs spriedelē, ka varbūt TP un ZZS konfliktu vēl varētu kaut kā izlīdzināt. Laiks rādīs, kā politiķi tiks galā ar šo jautājumu.

Apskatot jauno, krāsaino Latvijas administratīvo karti, izveidotie 109 novadi atgādina raibu lupatdeķi. Trīsdesmit no izveidotajiem novadiem radušies

protesta gaisotnē. Galējā risinājumā nav ievērots noteikums, ka novadā vajadzīgi vismaz 4000 iedzīvotāju. Daži novadi iznākuši ar turpat desmit reižu lielāku iedzīvotāju skaitu, citos savukārt nav sasniegts noteiktais minimums. Visa kopaina atgādina dzerimanderingu, ko 1812. gadā Masačusetas pavalstī ASV izgudroja Elbridžs Džerijs (*Elbridge Gerry*). Būdam šis pavalsts gubernators, viņš izlikumoja sava vēlēšanu iecirkņa robežas tā, lai tajā maksimālo labumu gūtu viņa atbalstītāji. Kopš tā laika politiķi, kur vien likums to atļauj, mēģina iegūt sev politisku labumu, grozot vēlēšanu iecirkņu robežas, lai tajos būtu vairāk viņu piekritēju, bet ārpusē paliktu tie, kas par viņiem nevēlas balsot.

Saeimas debatēs, spriedelējot par jauno novadu karti, izskanēja arī kritika, ka te notiekot TP dirģēts „dzerimandering”. Galvenais arguments par labu jaunā plāna pieņemšanai bija tāds, ka šīs veidojums ir labākais iespējama šajā brīdī un ilgāk novadu robežu nokārtošanu vairs nevar vilcināt.

Arī vecā pagastu kartē izskatījās raibu raiba, bet pie pastāvošās robežu kārtības bija pierasts, un, kaut arī ar laiku dažus pagastus apvienoja, kopumā karte bija ieguvusi stabilitāti. Tomēr tik sīkumaina administratīvā saskaldīšanās kļūst arvien dārgāka un nepraktiskāka. Dažos pagastos

iedzīvotāju palicis pavisam maz. Tā, piemēram, Alūksnes rajona Kalncempju pagastā palicis tikai 251 iedzīvotājs, gada laikā nav dzimis neviens, bet miruši astoņi, noslēgtas tikai vienas laulības. Iedzīvotāju blīvums noslidējis līdz 5,8 uz vienu kvadrātkilometru.

Latvijas iedzīvotāju kustībā pēdējos gados bija vērojamas divas tendences: viena, visnopietnākā, - atstāt valsti un doties darbos uz Īriju, Angliju vai citur - un otra - koncentrēties ap Rīgu. Rīgas rajonā pēdējā gada laikā iedzīvotāju skaits pieaudzis vairāk nekā par 7,6 tūkstošiem, pozitīvs bija arī dabiskais pieaugums. Rajona iedzīvotāju blīvums ir sasniedzis 53,3 uz kvadrātkilometru. Pretstatā tam attālākos novados iedzīvotāji pamet, tur apdzīvotība, iedzīvotāju blīvums ir noslidējis ļoti zemu (Ludzas rajonā 12,8 uz km², Alūksnes rajonā – 10,8, Balvu – 11,2, Valkas – 12,9, Ventspils – tikai 5,6).

Latgale vispār no agrāk visbiezāk apdzīvotā apgabala ar visaugstāko dzimstību kļuvusi par visretāk apdzīvoto apgabalu ar viszemāko dzimstību. Dzīve lauku ļaudīm tapusi nabadzīgāka. Atjaunotajā Latvijas valstī ne brīdī nav bijis ne politiskas apņēmības, ne intereses nokārtot strukturālās problēmas, ko radījusi modernā pasaule. Cilvēki ir mēģinājuši savas dzīves problēmas atrisināt bez valsts palīdzības vai līdzdalības. Kamēr Latviju savā varā turēja komunistu

plānveida ekonomija, iedzīvotāju kustības brīvība bija ierobežota. Kolchoziem un sovchoziem izjūkot, nebija viegli lauku iedzīvotājiem atgriezties vecajā kārtībā, kāda Latvijā bija valdījusi pirms Otrā pasaules kara. Kaut arī privātsaimniecība atjaunojās, lai to attīstītu un visur paceltu saimniekot spējīgā līmenī, trūka gan kapitāla, gan valsts politiskā atbalsta. Vienkāršāks atrisinājums bija laukus pamest, uzsākot jaunu dzīvi pilsētās vai ārzemēs.

Vai jaunie novadi spēs grūtajā situācijā palīdzēt? Pārkārtojumi notiek vienlaicīgi ar valsts lielāko saimniecisko krīzi. Kur šādā laikā atradīsies līdzekļi, kas nepieciešami pašvaldību pārkārtošanai? Tā vien šķiet, ka tas nav svarīgi plānu īstenotājiem. Viņus dzen apziņa, ka jaunā karte jāievieš dzīvē pirms nākamā gada pašvaldību vēlēšanām, lai gūtu no tām maksimālo labumu.

Pētījot raibo karti ar salikmotajām robežām un visādi izlocītajiem novadiem, tomēr rodas sajūta, ka šis putrojums tiks daudz mainīts, iztaisnots un citādi uzlabots, līdz būsīm ieguvuši kaut cik normālu Latvijas administratīvo sakārtojumu. Pašreizējai kartei daudzviet trūkst praktiska vēriena, loģiska izskaidrojuma vai saimnieciskas perspektīvas.

Ojārs Cella

Irēna Lagzdiņa

Izcilas personības. Izcili notikumi

*„Liktenstāsti” laiduši klajā **Anitas Mellupes grāmata „Kamēr...” Māris Sirmā un Latvija dzied!** ar lielsisku fotomākslinieces Ingas

Poļevskas veidotu diriģenta Māra Sirmā portretu uz vāka. Diriģents it kā liela, neredzama koņa priekšā nostājies ar augšup paceltām, skaņai atvērtām plaukstām gatavībā satvert, noturēt un vadīt skaņu viņam vien zināmos ceļos. Notverts īsais, spriegais brīdis pirms brīnuma, ar ko diriģents parasti paņem savā varā, vai nu jauniešu kori „Kamēr...”, vai kori „Latvija” vadot. Šos sugestētājus brīžus izjūt ne vien dziedoni, bet arī klausītāji, it kā kļūstot par liela koņa

kā tu pats domā, es tev piedāvāju variantus.

Līdzīgu profesionālu un cilvēcisku radniecību Māris skolas gados izjutis pret solfedžo pārdabīgi Maiju Kurmi un solo pārdabīgi Hildu Jankovsku, kurai audzēkņi turklāt varējuši uzticēt arī savus priekus un bēdas. „Māris ar „Kamēr...” nāca kā zibens spēriens no skaidrām debesīm,” par savu bijušo audzēkni un dziedoni teicis J. Erenštreits. Tiešām, jo drīz sekoja pirmie starptautiskie apbalvojumi un uzvaras. Jau ar pirmo braucieni uz Itāliju „Kamēr...” nonāca nozīmīgā pasaules apritē. Tam visam pamatā ir ne vien M. Sirmā talants, bet arī milzīgās darba spējas. Turklāt viņš vēl vada Valsts kori „Latvija”.

Par M. Sirmo būtiskas atziņas pauduši abu koņu vokālais pārdabīgs un komponists Ansis Sauka un „Kamēr...” vokāla pārdabīgs, bijusi izcilā operetes soliste Aina Bajāre. Viņa diriģentu devē par leģendārās diriģentes Ausmas Derkēvicas „dēlu” mūzikā, jo viņam dots līdzīgs dvēseliskums un emociju smalkums.

Līdzīgas atziņas par M. Sirmo pauduši vairāki mūziķi un populāri diriģenti, arī dažādu pārdabīgu komponistu – Pēteris Vasks, Andris Dzenītis, Ēriks Ešēvalds. Valts Pūce sacījis, ka M. Sirmā personībā un koņu skanējumā

viņš beidzot sadzird to, kā viņam nereti pietrūcis citu izcilu koņu priekšnesumā, – Dieva dvasu. Tieši „Kamēr...” koncertā komponists sapratis: jā, te tā ir – mana zilā zvaigznē! Pēc vairāku profesionāļu domām, M. Sirmā spilgtais talants parādās arī viņa neparastajā iepriekšējo Dziesmu svētku iecerē – Saules dziesmu ciklā, uz koņa idejām atsauca sešu dažādu valstu 17 komponisti.

Grāmatā ir vairāk nekā 200 vēsturisku un mūsdienu foto. Tā izdota cietos vākos, 193 lpp., izdošanu materiāli atbalstījusi Talsu rajona padome. Vāka apdari veidojusi Inga Poļevska.

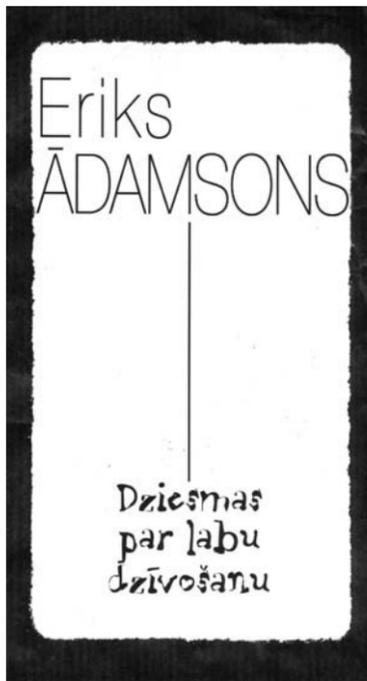
*„Nordik” Valsts pētījumu programmas „Letonika” ietvaros ar Valsts KKF atbalstu laidis klajā arhαιologa un kultūrvēsturnieka, profesora **Dr. Juŗa Urtāna monografiju Augšzemes ezeri. Arhαιoloģija un folklorā.** Gluži tāpat kā iepriekšējie J. Urtāna pētījumi, arī šī grāmata aizrauj kā interesanta lasāmviela, jo zinātniski atklājumi, arī pielāvumi sniegti savdabīgā skatījumā. Šeit savstarpējās sakarībās ir saaustrīti arhαιoloģijas un folkloras slāņi, viens otru skaidrojot un izceļot. Tādā šo slāņu savstarpējā salikumā Augšzemes ezeri iepriekš nav aplūkoti. Izņēmums ir Adolfa Stubava pētījumi Rites Kriģānu ezersalā un J. Urtāna pirms divdesmit gadiem izpētītā Sēlpils Baltiņu ezera aploce. Savukārt Māra Viksna pirms septiņiem gadiem aprakstījusi izpētīto Augšzemes folkloru un tās vācējus, taču skatījums vienotā veselumā uz abām zinātnu nozarēm pirmo reizi veikts J. Urtāna jaunākajā darbā.

Grāmatā izmantotas Folkloras krātuvē savāktās un saglabātās teikas, nostāsti, arī vietu apraksti un ziņas par arhαιoloģiskajiem atradumiem, kas apskatāmi Latvijas Nacionālā vēstures muzejā un Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijā. Protams, pieejamie avoti neietver visas liecības par Augšzemes ezeriem, tāpēc tika veikti papildpētījumi. Tautasdziesmas un tautas teikās Augšzemes ezeru raksturojums ar nelieliem izņēmumiem ir vispārīgs. Jaunāko laiku folklorā izceļ ezeru tagadējo vietu un lomu tautas vērtējumos un viedokļos. Grāmatas otrā daļā lasāmas teikas, kas saistās ar Augšzemes ezeriem.

Grāmatas apdari veidojis mākslinieks Richards Delvers. Bagātīgi izmantoti gaisa izlūkošanā iegūtie ezeru un to apkārtnes neatkārtotajam fotouzņēmumi. J. Urtāna darbs ir nozīmīgs ne vien kā akadēmisks pētījums, bet arī kā mēģinājums atjaunot senatnē raksturīgo, bet jaunākos laikos zaudēto vienoto arhαιoloģijas un folkloras sakausējumu. Grāmata izdota cietos vākos, 271 lpp., ar kopsavilkumu angļu valodā, nobeigumā bagātīgs izmantošanas literatūras saraksts.

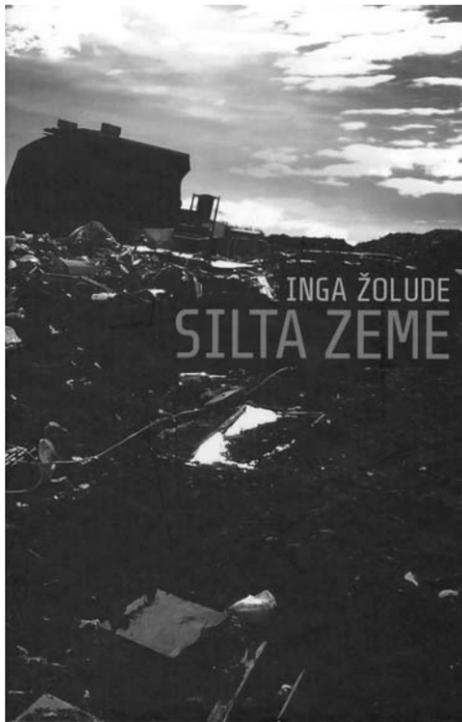
*Apgāds izdevis **Ērika Adamsona dziesmas izlasi**, koŗas sastādītāja literatūras zinātniece Inta Čaklā rakstījusi arī priekšvārdu.

Krājumā „**Dziesmas par labu dzīvošanu**” ievietoti dzejoļi

lielā mērā atspoguļo I. Čaklās augstu vērtēto Ē. Ādamsona „neatkārtojamo šarmu, aistētisku izkoptību un valdzinošu skaistumu”. Ar to Ē. Ādamsons izcēlās, gan sākot savas dzejnieka gaitas 20. gs. 30. gados, gan arī tagad uz bagātīgā spalvas brāļu fona. Par Ē. Ādamsona neparastā talanta izpausmēm kā dzejā, tā prozā praviētiski rakstījuši viņa laikabiedri, arī Edvarts Virza: „Ādamsons ir sasniedzis vienkāršību nevienkāršībā, viņš pratis atrast ritēšanu tur, kur cits būtu sapinies metaforu un gleznu mudžeklī.”

Daudz vērtīgu atziņu par Ē. Ādamsonu var lasīt literatūras

zinātnieka Viļņa Eichvalda un dzejnieka Māra Čaklā rakstos, koŗos uzsvērtā dzejnieka būtiskā saikne ar latvisko kultūru, arī ar angļu un franču dzejas agrīnā modernisma tradīciju. Par to var pārliecināties, gan pārlasot viņa nedaudzos dzīves laikā iznākušos krājumus – „Sudraba uguni” (1932), „Ģerboņi” (1937), „Saules pulkstenis” (1941), gan arī dzejnieka paša sakārtotā, bet jau pēc viņa nāves izdotajā „Sapņu pīpē”, kas Andreja Johansonā sakārtotajā iznākusi Zviedrijā (1951),

arī Rīgā Māra Čaklā un Mirdzas Ķempes izveidē (1967). Tieši paša dzejnieka sakārtotā „Sapņu pīpē” klajā nāca 2003. gadā Rīgā.

Ē. Ādamsons rakstījis balādes, odas, eļģijas, romances, epitafijas un dziesmas, kas veltītas, piemēram, sienāzīm, senam kaŗa kalpam, bitei. Izlasē ievietoti vērtējumi vecmāmuļai un brīnišķīgā „Dārznieka eļģija”, koŗā ieraugāma jebkoŗa cilvēka, ne tikai dzejnieka mūŗa jēga. *Es mūŗībā caur milzu pētersilēm/Ar cukurbietēm rokās ieieŗu.* Tik skaisti, ar draisku humoru savu dzīves nobeigumu skatījis Ē. Ādamsons. I. Čaklā izlases priekšvārdā raksta: „Gaiŗā cilvēka dziesmas.” Grāmata izdota cietos vākos, 143 lpp.

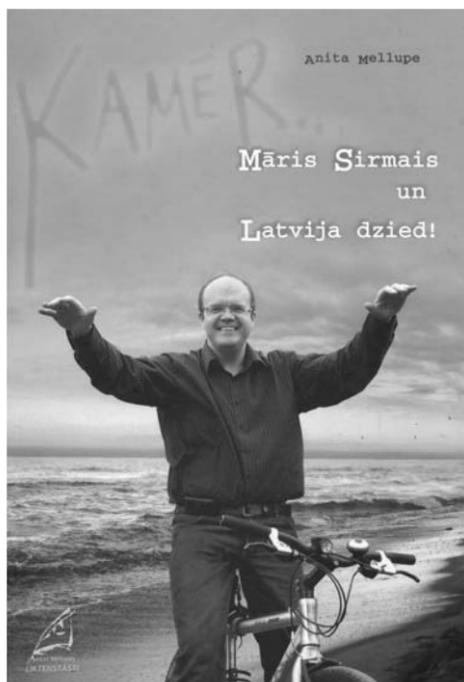
*„Dienas grāmata” laidusi klajā jaunās rakstniece **Ingas Zoludes** pirmo romānu **Silta zeme**. Proziste jau kopŗ 2002. gada no 18 gadu vecuma rēgulāri publicējusies literāros un kultūras izdevumos. Pirms gada viņa 23 gadu vecumā saņēma godalgu Kultūras dienas rīkotajā isprozas konkursā par darbu „Stāstu tramvajs”. Šajā pašā gadā festivālā Prozas lasījumi I. Zoludei pieŗķirta speciāla balva par stāstu „Dzīvokļa jautājums”.

Romāna „Silta zeme” tēli un notikumi stāsta par milestības trūkumā dzīvojuŗu jaunu cilvēku vēlmi atrast jēkādu atspērienu zem kājām, kas it kā nemitīgi izslīd un zūd. Vārbūt tāpēc arī romāna galvenais varonis Daniels dzīvo nemitīgā robeŗsituācijā starp iztēli un esamību, kas ir tik visaptverīga, ka Danielam pašam dažbrīd jūk – kur ŗķitums, kur reālā dzīve. Taču citādi nemaz nevar būt, ja no agras bērnības gan Daniels, gan viņa māsa Nellija izjutuŗi patiesas vecāku ieinteresētības, sirds siltuma trūkumu. Pat fiziski klātesot, ne māte, ne tēvs nav kopā ar viņiem, jo domā un rūpējas tikai par sevi. Vecāki it kā bēguŗi no visa, kas viņus varētu pārlieku apgrūtināt, – no patiesām rūpēm par abiem bērniem, no patiesiem draugiem, no visa, kas viņiem liktu kaut ko dot citiem. Daniela un citu garīgo krīzi, atkarību no ŗādās

bēŗšanas rakstniece tēlo spēcīgiem, gluŗi vīriŗķīgiem triepieniem, tādējādi radot satriecoŗi patiesu vēstījumu par mūsu sabiedrības strupceļu. Zemes siltums autorei romānā ir ietilpīgs tēls, kas liek izjust mīļuma un sirsnības badu, kas liek cilvēkiem to meklēt dažkārt pat nepieļaujāmā virzienā.

Grāmata izdota cietos vākos, 168 lpp., mākslinieka Jāņa Indāna apdarē.

(Turpināts 14. lpp.)

dalībniekiem. Talsu rajona kultūras nodaļas vadītāja Dzintra Eglīte šajā grāmatā teikusi zīmīgus vārdus: „Diriģenta rokas ir kā spāŗni, kas dziesmu iedvesmo lidojumam.” Un vēl precīzāk: „Māris Sirmāis ikdienā ir ļoti intelīģents, vienkārŗs un mīļŗ, bet, kad diriģē, – kā citplanētiets, ar pārdabisku spēku visā.”

Autore grāmatu veidojusi kā krājumu, koŗā M. Sirmā cilvēciskais un profesionālais portrets saaustris no vairākiem desmitiem atmiņu, komentāriem, vērtējumiem. Liela nozīme šajā viedokļū „kopkorī” ir diriģenta tēva Aleksandra Sirmā, māsas Andras Utinānes, radniece Venerandas teiktajam. Arī diriģenta gara radnieki no mūzikas skolas, Dārziņskolas laikiem liecina, cik mēŗķtiecīgi, kaut arī pusapzināti Māris meklējis savu īsto ceļu mūzikā, kaut gan, jautāts, par ko vēlētos kļūt, zēns pārliecinoŗi rakstījis – par klaunu. Atceroties senos, laimīgos laikos, kad ar tādu aizrautību dziedājis arī E. Dārziņa mūzikas skolas zēnu kori, diriģentu un izcilo pārdabīgu Jāni Erenštreitu M. Sirmāis sauc par savu garīgo tēvu. Vēl par īpaŗi nozīmīgu personību savā ceļā viņŗ min klavieŗskolotāju Marutu Zvirgzdiņu, kas aizvien teikusi: dari,

Valdonis Frickauss

Manas gaitas Flensburgas un Gēstachtas DP nometnēs

1945. gada vasaras vidū es biju nometies uz dzīvi Flensburgā, prāvā Baltijas jūras ostas pilsētā pašā Dānijas pierobežā. Diezin vai sabiedrotie nebija plānojuši šo apgabalu, kas līdz 1864. gada prūšu-dāņu karā bija piederējis Dānijai, pēc Hitlera Vācijas sakāves atdot tās vecajam īpašniekam, jo pilsētu nebija bombardējuši?

1945. gada maijā pilsētai tuvējās Mirvikas (*Mürwik*) kazarmās bija apmetusies vācu pēdējā, admirāļa Dēnica (*Dönitz*) vadītā valdība. Kara beigās Flensburgā bija sardies arī labs skaits latviešu. Vairākums no viņiem dzīvoja Mirvikas koka baraku nometnē, bet kādi citi mita arī vācu privātās mājās. Telšu nometnē pie Flensburgas stacijas vēl projām darbojās latviešu kaņavīru sapulcēšanās vieta (*Sammelstelle*), kas uzņēma no Vācijas un Dānijas slimnīcām un veselības vienībām nākušos vīrus. Šī nometne nebija apsargāta.

Kopā ar profesoru poliglodu un citiem

Es toreiz dzīvoju nelielajā nometnē pie Flensburgas preču stacijas (*Bahnhofslager*). Tur piecu vai sešu telpu koka barakā mitinājās 50 – 60 abu dzimumu un dažāda vecuma tautieši. No savas istabas biedriem labi atceros bijušo Latvijas – vēlāk arī Baltijas – universitātes inženierzinātņu lektoru, 1958. gadā Brazīlijā mirušo Jāni Kainašu, viņa kundzi un abu pāris gadu veco meitiņu. Profesors, kā mēs viņu dēvējām, rītos parasti pirmais jau bija augšā. Dažreiz viņš ārā, barakas priekšā, spēlējās ar savu meitiņu, bet biežāk ar vārdnīcas palīdzību mācījās angļu valodu. Lēnām un pacietīgi viņš cīnījās caur kāda, lētos papīrvākos izdota angļu romāna tekstu (jādomā, grāmateli viņš bija dabūjis no kāda angļu kaņavīra, kam tā pēc izlasīšanas nebija vairs vajadzīga). Mēs pārējie brīnījāmies par šādu mācīšanās veidu. Bet mūsu profesors šo lietu droši vien zināja labāk: šī jau bija viņa sestā vai septītā svešvaloda... Reizēm Kainašs uzspēlēja arī savu flautu. Liekas, garlaikoties viņš neprata.

Manā istabā dzīvoja arī toreiz vēl maz pazīstamā dzejniece Rasma Galeniece. Ar viņu man daudz runāšanas neiznāca, jo viņa bija par mani ne vien dažus gadus vecāka, bet arī krietni gudrāka. Daudz labāk es sapratos ar Dagmāru Paegli, vēlākos gados

Amerikā tik dūšīgo un nenogurstošo Latvijas lietu cīnītāju, žurnālisti un BATUN (*Baltic Appeal to the United Nations*) darbinieci, tad pazīstamu kā Dagmāru Vallenu. Ar Dagmāru mēs runājām par literatūru, mūziku un līdzīgām lietām. Ar viņu es pat šīs nometnes mana laika vienīgajā ballītē uzdancoju. Vēl tagad atceros mūsu dejojā valša mūziku un tā vārdus – „Dzīve ir īsa, drīz tā var zust, burvīgo milu katrs grib just”... Vai tā arī nav?

Reiz mēs, bariņš jauno, lai apmeklētu kādu sarīkojumu, aizstaigājām piecus kilometrus uz Mirvikas latviešu nometni. Galenieces Rasma mani tur iepazīstināja ar savu māsu, toreiz jau pazīstamo rakstnieci Irmu Grebzdī. Ar viņu es pat izdejoju vienu deju.

Stacijas nometnē vīriešiem bija sliņķu dzīve: jāstrādā bija tikai retās nometnes apkopšanas talkās. Sievietēm gan tik labi neklājas: viņām katru dienu bija jāpagatavo visiem ēdieni. Pārtiku nometnē saņēmām pieteikumiem, lai nebūtu par to jāraizējas.

Ar drēbēm man gan bija sliktāk: manas vienīgās „ūzas” bija jau krietni padilušas. To laikam bija pamanījis arī pats nometnes komandants, jo kādu dienu, man pašam neprasot, bija sagādājis gluži jaunas vācu kara jūrnieku bikses – tādas, ar sānos nopogājamo priekšas klapi. Šīs bikses man kalpoja vēl daudzus gadus: Gēstachtā ar tām gāju uz skolu, sarīkojumiem un pat ballēm. Mana labdāra vārdu (kauns atzīties!) diemžēl vairs neatceros.

Iepriekš minēju, ka sabiedrotie laikam bija cerējuši, ka pēc vācu sakāves flensburgiešos atmodīsies 80 gadu ilgi apspiestais dāņu patriotisms. Saprotams, viņi arī centās šo tendenci pastiprināt. Piemēram, kioskos trūka vācu avīžu, bet nekad netrūka lielo, uz laba papīra iespiesto dāņu laikrakstu. Vai arī, uz vācu kartiņu devām dzīvojot, bija jācieš bads, bet, ierakstoties dāņu tautas listēs, cilvēks regulāri saņēma brangas pārtikas pakas no Dānijas. Šīs pūles tomēr nedeva cerētos rezultātus: četrarpus paaudzēs kādreizējie dāņi bija kļuvuši pārliecināti vācieši. Dievs pasarg, lai latvieši nepiedzīvo līdzīgu likteni!

Bet atgriezīšos pie paša gaitām. Kādu dienu atkal redzēju un lasīju latviešu avīzi – man līdz šim

Latviešu trimdas skolas atklāšana Saules nometnē Gēstachtā 1945. gada vasarā. Gājiens uz skolu. Labajā pusē frakā – direktors Eduards Ramats

nedzirdētā Gēstachtā (*Geestacht*) izdoto *Trimdu*. Un, kad uzzināju, ka turienes Saules nometnē jau darbojas latviešu ģimnazija, mani pārņēma nemiers. Pēc 1944. gada padomju bruņoto spēku iebrukuma Latvijā ģimnaziju Jelgavā nebija pabeidzis. Tagad nu būtu iespēja to izdarīt. Tādēļ tūlīt jau nākamajā dienā es devos uz pilsētas latviešu pārstāvniecību – Latvijas Sarkanā Krusta (LSK) Flensburgas komitejas biroju. Tā darbinieki man solīja sagādāt kādu dokumentu, un to arī biroja otrās dienas apmeklējumā saņēmu.

Stacijas nometnes paziņas, uzzinājuši manu nodomu, vēlēja man labāko, un komandants solīja iespējamo atbalstu. Drīz vien, savācis savas nedaudzās mantiņas, es varēju uzsākt ap 200 kilometru ceļojumu uz Hamburgu un no turienes 30 km tālāk uz Gēstachtu.

Saules kanceleja es uzrādīju savu Latvijas pasi un Flensburgā izdoto apliecību, un, kamēr vadība izlems par uzņemšanu, man ierādīja vietu nometnes apmeklētāju telpā. Vakarā aizgāju noklausīties iekārtu vakaru nometnē noturēto vakara jundu. Tā norisinājās sporta laukumā blakus sarīkojumu zāles un virtuves barakai. Vispirms tika nolasīti svarīgākie paziņojumi, tad nodziedāta Latvijas valsts himna un nobeigumā nolaists Latvijas karogs.

Interesantā kārtā sagadījās, ka tieši te un tovakar dzirdēju ziņu, ka par jaundibinātās Vācijas Latviešu centrālās komitejas (LCK) prezidentu ir izraudzīts profesors un prāvests Kārlis Kundziņš, jo viņš bija parakstījis manu LSK Flensburgā izdoto

apliecību!

Padomju vara 1940. gadā, pārņemot valdību, likvidēja LSK. Gadu vēlāk, vācu bruņotajiem spēkiem iebrūkot Latvijā, daži bijušie Krusta darbinieki to atjaunoja. Bet, kad varu pārņēma vācu civilpārvalde, tā Krustu slēdza. LSK funkcijas tad turpināja jaundibinātā Tautas palīdzība.

Otrā pasaules kara beigās, jau pirms angļu kara spēka ienākšanas, LSK Libekā atjaunoja ģenerālis R. Bangerskis. Ap to pašu laiku kādi bijušie Krusta darbinieki un latviešu vadītāji tā vārdā uzsāka darbību citās Vācijas pilsētās. Trimdas LSK veica ļoti nozīmīgu palīdzības, informācijas un politisko darbu.

Neesmu atradis nekādas ziņas par prāvesta Kundziņa darbošanos LSK dzimtenē. Vācijas LCK priekšsēža amatu viņš ieņēma divus gadus. Pēc archibiskapa Teodora Grīnberga nāves 1962. gadā prāvests K. Kundziņš tika ievēlēts par viņa pēcnācēju. Archibiskaps Kundziņš miris Sietlā, ASV, 1967. gadā.

Pēc pāris dienu uzturēšanās caurbraucēju istabā es saņēmu priecīgo vēsti, ka esmu uzņemts Saules nometnē. Pirms savu gaitu stāstu turpinu, lieki nebūs daži vārdi par Gēstachtas pilsētu un manu nākamo nometni nebūs lieki.

Saules nometnes garīgā gaisotne

Holšteinas pavalstij piederīgā Gēstachta atrodas Elbas ziemeļu krastā ap 30 kilometru dienvidaustrumos no Hamburgas. Tās pašas upes krastā 15 kilometrus tālāk atrodas vecās hercogistes Lauenburgas galvaspilsēta Lauen-

burga. Kādā šīs pilsētas vācu spiestuvē 1945. gada 18. jūnijā tika iespiests pirmais angļu zonas latviešu laikraksts *Trimda*. Dažus kilometrus aiz Lauenburgas toreiz sākās krievu zonas robeža.

Gēstachtā toreiz bija kādi 5000 pastāvīgie iedzīvotāji plūs labs skaits Austrumvācijas bēgļu un tūkstošiem pārvietotās (*displaced*), bet nepārvietojamās personas, vairākumā baltieši un poļi.

Pilsētā darbojās divi kino, no kuņiem viens – *Hellmann's Lichtspielhaus* – atradās pie Saules nometnes galvenajiem vārtiem. Gēstachtā bija kādi pieci seši krogi, kuņos gan varēja dabūt tikai vājo vācu kara laika alu. Pilsētas galvenā laukumā esošā *Deutsches Haus* nedēļas nogalēs spēlēja labs deju orķestris. Svētdienas vakaros, kad Saules nometnē nekad nenotika balles, tur ieklida viens otrs latviešu jaunieši.

Ārzemniekiem pilsētā bija divas galvenās nometnes. Augšā, Elbas upes senkrastā, glītājās, kādreiz vācu strādniekiem celtajās ķieģeļu mājās Špakenbergas nometnē mita poļi, igauņi un lietuvieši. Kopš 1946. gada, poļiem aizejot, uz šo nometni pamazām tika pārcelti arī Saules nometnes latvieši. Latviešu apdzīvotā Saules nometne atradās Elbas senlejā. Tās vairāk nekā 2000 iemītnieku bija izvietoti kādreiz austrumu strādniekiem (*Ostarbeiter*) celtajās, nu jau gauži noplukušās koka barakās. Nometne bija pie Gēstachtas dzelzceļa stacijas, un rietumu pusē tā pieklāvās Hamburgas dzelzceļa līnijai. Tūlīt aiz nometnes tās ziemeļu pusē (Hamburgas virzienā) atradās bijušās Krimmeļa (*Krummel*) dinamita fabrikas saspridzinātās drupas. Sabiedroto lidotāji šo kokos un krūmos noslēpto fabriku kara laikā nebija uzgājuši, un tā bija nopostīta tikai pēc kara beigām. Tagad šī bija Saules nometnes mīlas pārišu iemīļota vieta.

Lielākā daļa no nometnes ap 20 dzīvojamām barakām bija ar ieejām no abiem galiem un koridoru vidū. Gaitenim abās pusēs pieslēdzās kādas astoņas telpas, kuņās katrā mitinājās kādi astoņi cilvēki. Vienā istabā dzīvoja kā vīrieši, tā sievietes, kā ģimenes, tā vieninieki.

(Turpinājums sekos)

JAUNĀS GAITAS LABVĒLĒJUMI UN AICINĀJUMS

visiem latviski lasošajiem neatkarīgi no dzīves vietas

Mūsu valsts 90. dzimšanas dienā saņemām no Latvijas Ārlietu ministrijas *Jaunajai Gaitai* veltītas atzinības vārdus „par ilggadēju un sekmīgu darbu, glābājot un kopjot latviešu tautas kultūru, valodu un tradīcijas, par ticību un nerimstošu atbalstu Latvijas valstiskuma idejai”. Tie, kam *Jaunās Gaitas* nu jau 53 gadus ilgā gaita nav sveša, apstiprinās, ka šajos vārdos pārspīlējumu nav.

Šā gada 18. novembrī Pasaules brīvo latviešu apvienības (PBLA) Kultūras fonda augstākās balvas piešķirtas trim jaungaitniekiem

– dzejniekam Gunaram Saliņam (ASV), rakstniecei Martai Landmanei (Anglijā) un literatūras zinātniekam un prozistam Jurim Rozītim (Zviedrijā). Arī starp KF Goda diplomu un Atzinības rakstu saņēmējiem ir *JG* līdzstrādnieki – tēlotājas mākslas pārstāvji Lelde Kalmīte, Guna Mundheima un Daumants Pēteris Šnore (visi mīt ASV).

Garēzera Vasaras vidusskolas skolotāja un vadītāja, Jāņa Bierīņa Piemiņas fonda laureāte Elisa Freimane ar pateicību vēsti, ka bieži izmanto *JG* rakstus darbam latviešu vidusskolās, bet

paidagoģe Anita Šmite (Rīgā) raksta: „Žurnāls *JG* radis labas mājas. Tagad komplekti pa gadiem ir arī Latvijas Universitātes Paidagoģijas un psiholoģijas fakultātes muzejā un bibliotēkā. Studenti tos izmanto bakalaura, maģistra un doktora darbiem.”

Un pēdīgi redaktora un publicista, filoloģijas doktora Arno Jundzes (Rīgā) vārdkopa: „Taisnība tiem zinātniekiem, kas leģendāro izdevumu raksturo isi un lakoniski – *Jaunā Gaita* ir *Jaunā Gaita*, ja tās nebūtu – pasaule neapgāztos, bet latviešu kultūra gan kļūtu par galvas tiesu

nabadzīgāka.” To mēs, protams, neviens nevēlamies.

Minētie ir tikai nedaudzi iemesli, kāpēc līdz ar labvēlējumiem svētku laikā un pēcāk aicinu visus mūsu „Rakstu krājuma kultūrai un brīvai domai” lasītājus nākt talkā ar *JG* saimes vērsanu plašumā, šogad Ziemsvētkos iepriecinot savus radus, draugus un paziņas ar žurnāla abonementu. Tas izdarāms ērti un viegli, kontaktējot redakciju (rekmanis@msn.com vai rolfs.ekmanis@asu.edu) vai tieši saimniecības daļu (ibulmanis@scom.ca). Tos,

kuņi nav gluži lietas kursā, no sirds aicinu iepazīties ar *JG* saturu un starptautiski augsti novērtētajiem, lielākoties pazīstamu mākslinieku darinātajiem vākiem, kā arī ar atsevišķiem rakstiem redakcijas locekļa Juŗa Žagariņa meistarīgi izveidotajā mājaslapā (<http://zagarins.net/JG>) cerībā, ka tā ikvienu no jums pārliecinās tūdaļ kļūt par *JG* pasūtītāju, lasītāju un dāvinātāju.

Rolfs Ekmanis,
Jaunās Gaitas
galvenais redaktors

Tikšanās ar jaukiem cilvēkiem

Vispirms – Rīga

Nu redzat – Jaunais gads ir iesācies un es atkal esmu klāt, lai novēlētu visiem laimīgu, labu Jauno gadu! Lai iet kā iedams – ticēsim rītdienai! Bet vispirms gribu pamest skatienu vakardienā.

Tikko biju atgriezies no Prāgas, te – zvana telefons: Laimonis Siliņš no Sanfrancisko – precizāk – no Los Altos Hillas; viņš pastāstīja par viesizrāžu braucieni pa Amerikas Austrumu krastu un beigās itin stingri noprasīja: kad būšot mans nākamais raksts *Laikā*. Nu ko man bija darīt? Kaut stunda pavēla, jāsēstas pie rakstāmgalda un jāsāk vākt kopā domas par padarīto, pieredzēto un dzirdēto. Jā, patiesi: pirms kādām dienām zvanīja Uršteina kundze, aktrise Hilda Prince – balss jauneklīga, moža un silta, viņai taču pagājušo gadu palika deviņdesmit četri! Sarunā pieminējām Laimoni, jo Hildiņa Vašingtonā noskatījusies viņa iestudēto Raimonda Štarpāna lugu „Par melniem un to piedošanu”. Aktrise izrādi uzslavēja un sacīja: „Kad aizvēru acis un ieklausījos izrādē, man šķita, ka atkal esmu Nacionālajā teātrī.” Šo izjūtu katrā ziņā spēcīnāja tas, ka vienu lomu tēloja Nacionālā teātra aktieris Ivars Puga. Uršteina kundze neslēpj, ka viņa ilgojas vēlreiz atbraukt uz Rīgu! Varbūt pavasarī šis sapnis piepildīsies, patlaban Rīgā laiks ir nejauks: vienu dienu piesalst un uzsnieg vārgs sniedzīnš, otrā dienā – klāt lietūs, un visas dienas pelēkas un drūmas. Laimonis un Brigita gan uz pavasara pusi grasās braukt uz Rīgu, meklē lugu, ko iestudēt un izrādīt.

Rīgā man bija izdevība iepazīties ar jauku, interesantu cilvēku, kuŗa balsi vairākkārt esmu dzirdējis tālruņa klausulē: „Te zvana Dainis Rudzītis. Grāsos braukt uz Rīgu, vai jūs nevarētu ieteikt, ko Rīgas teātros būtu vērts noskatīties!” Balss moža, jauneklīga, laikam zvana kāds jauneklis no Rudzīšu dzimtas. Toreiz ieteicu viņam Nacionālajā teātrī noskatīties R. Blaumaņa lugu „Ļaunais gars”. Decembrī noslēpumainais svešinieks piezvanīja vēlreiz – viņš esot klāt, vai mēs varot uz kādu stundiņu Rīgā satikties? – Kāpēc ne! Norunājām tikties viesnīcā „Valdemārs” restorānā. Stāvu, gaidu, kad parādīsies manis iedomātais jauneklis, bet mani uzrunā neliela auguma vīrs, kuŗa mūžs jau krietni pāvirzījies pāri pusmūžam: „Dainis Rudzītis!” – Nu redzat, kā balss var pievilt, bet tās īpašnieks ir patiesi inteligēnts, visai zinīgs cilvēks no Detroitas, un, viņa ieklausoties, es apjaušu, ar kādu interesantu personību esmu iepazinies: izrādās, Daiņa tēvs Dāvids Rudzītis bijis Latvijas Valsts kancelejas direktors mūsu pirmajā neatkarības laikā, Daiņa krusttēvs – Valsts prezidents Kārlis Ulmanis, bet mana sarunu biedra pastāvīgā

dzīvesvieta bijusi Ārlietu ministrijas ēka K. Valdemāra ielā 3.

Mūsu saruna, protams, aizvirzījās uz teātra jautājumiem: Rudzīša kungs noskatījies manis ieteikto „Ļaunā gara” izrādi Nacionālajā teātrī, un viņam tā patikusi. Un tad mans jaukais sarunu biedrs sāk ritināt atmiņu pavedienu. Viņš it labi atceras kādreiz Dailes teātrī skatīto M. Ziverta lugas „Āksts” izrādi, kur Šekspīra lomā bijis Kārlis Veics, bet Kendelu (Henrieti) tēlojusi Irma Laiva. Jā, un kur tad leģendārā „Gēstas Berlinga” izrāde ar Eduardu Smiļģi kā Gēstu centrā. Vēlākos gados Dainis labi pazinis režisoru un aktieri Osvaidu Uršteinu un spiedis viņam roku pēc Karlo Goldoni „Divu kungu kalpa” izrādes. Rudzītīm bijusi laime pēdējo reizi uz skatuves redzēt Liliju Štengelī V. Kārklīņa viņai speciāli rakstītajā lomā lugā „Jaunas asinis”.

Daiņa Rudzīša iespaidu pūrs ir bagāts – atmiņās uzplaukst arī tikšanās ar leģendāro fotografu un nākotnes zilētāju Eiženu Finku, pie kuŗa Rudzīšu ģimene gājusi fotografēties. Tēvs gan parasti aprobežojies ar fotografēšanos, bet Dainis un māte vienmēr lūguši izlikt viņiem arī kārtis un paskatīties rokā. Bezgala interesantas un krāšņas ir mana jaunā paziņas atmiņu ainas, bet, ka viņam būtu gadu skaitlis ar diviem vienādiem cipariem – astoņdesmit astoņi, to gan es nepateiktu! Redz, kā nu iznāca: gāju tikties ar jaunu, manis neredzētu cilvēku, ar kuŗu dažas reizes esmu runājis pa telefonu, un sastapu izcili interesantu cilvēku – īstu, dzīvu enciklopēdiju. Arī vārds viņam tāds jauneklīgs – Dainis. Vārda īpašnieks apgalvo, ka Latvijā viņam tāds vārds dots pirmajam.

Pienāk brīdis, kad nākas šķirties, – Rudzīša kungam jākārtos darba lietas, mani arī gaida darbs, taču tajās pāris stundās esmu kļuvis garīgi bagātāks un daudz ko uzzinājis no īsta pirmavota. Kaut nu Dieviņš būtu lēmis vēl kādreiz satikties! Pār visiem mums diemžēl gulst tumsāis mākonis. Nesen saņēmu kartīti no Anglijas, raksta Maigonis Pelcis: „Uz Latviju diez vai vairs būšu spējīgs aizrāpot: vecums ir mani beidzot noķēris!” Vēstule no Osvalda Beltes Amerikā: „Te nu mēs atkal esam svētku priekšvakarā. Vēl jau uz kājām turamies, bet tās kļūst švakas. Arī pa sirds tableti iemetam, bet visumā – nevar blaut!”

Nu jā, tādi mēs esam! Jānim Gulbītim-Viesienam Upsalā arī gadu skaits paprāvs, ejot jābiedrojojas ar pavadoni – spieķi, bet gars ir možs. Par redzētām izrādēm gan šķendējas: Upsalā skatījies „Gēstas Berlinga” izrādi – darbība esot pārcelta mūsdienās, kavalieri skraidelējot plikiem dibieniem. Pie mums jau tāpat, tik citās izrādēs.

Tiekamies ar kādreizējiem

Pa reizei ir derīgi un jauki sanākt kopā arī „kādreizējiem”, un tāds gadījums bija decembrā

sākumā, kad Zinātņu akadēmijas augstceltnē sanāca kopā kādreizējā teātra, mūzikas un kino sektora bijušie tagadējie darbinieki. Toreizējā Zinātņu akadēmijas Valodas un literatūras institūtā tāds sektors dzima pirms četrdesmit gadiem, un tajā apvienojās patiešām izcili dažādu mākslas veidu pārstāvji. Sektoru vadīja ievērojamā, erudītā teātra pētniece Lilija Dzene, viņai līdzās stājās Līvija Akurātere un daudz pieredzējuši kino mākslas zinātnieci Valija Freimane. Gāja gadi, un šai saimei piepulcējās citas personības – bija prieks šajā vakarā satikt šā laikraksta lasītājiem labi pazīstamo Gundegu Saulīti – viņa daudzus gadus nostrādāja mūsu institūtā. Patikami ir satikt mūsu kādreizējo asprātīgo kollēgu mūzikas zinātnieku Oļģertu Grāvīti. Viņš bija ieradies ar pamatīgu grāmatu padusē – tikko iznākusi viņa sakārtotā, veidotā un rediģētā grāmata „Knuks Lesiņš. Literāts un mūziķis”. Nākamgad varēsim pieminēt Knuta Lesiņa simto dzimšanas dienu, kaut pats viņš aizsaulē aizgāja 2000. gadā. Grāmata sniedz visai bagātīgu priekšstatu par Knuta Lesiņa dzīvi un daudzveidīgo daiļradi – viņš komponēja, koncertēja, rakstīja grāmatas, un mani – teātra pētnieku – īpaši saista viņa romāns „Janka Mūziķants”, ko Andris Valdmanis 1957. gadā pārvērtē lugu.

Taču neba mēs bijām nākuši apspriest tikai Oļģerta Grāvīša grāmatu, kaut prieka vilni tā uzšķīla. Nācām, lai atcerētos gadu gaitā padarīto: bija laiki, kad stingri nācās rēķināties ar ideoloģiskā sloga spiedienu un cenzūras prasībām, un tomēr tapa darbi ar paliekamu vērtību, nu kaut vai Lilijas Dzenes „Drāmas teātris”, Līvijas Akurāteres „Aktiermāksla latviešu teātrī”, Ilonas Breģes „Teātris senajā Rīgā”. Nosaukumus es varētu minēt vēl ilgi un dikti, bet bīstos kļūt apnicīgs, gribu tikai vēl piebilst, ka lielu ieguldījumu mūsu mākslas zinātnē devuši mūzikologi Arnolds Klotiņš un Ingrida Zemzare, teātra pētnieces Silvija Radzobe un Guna Zeltiņa, kuŗa nu jau ilgu gadu vada pašreizējo pētnieku grupu, tikai tā gan sarukusi pavisam maza: literatūras un mākslas zinātnes mūsu pašreizējie likumu lēmēji par nozīmīgām neatzīst, kaut arī tieši ar literatūras un mākslas darbiem mēs pasaulei varam apliecināt savu nacionālo savdabību, savu identitāti – to, ka mēs esam latvieši. Gunas Zeltiņas vadībā tapusi bieza, bieza grāmata „Latvijas teātris. 20. gs. 90. gadi un gadsimtu mija”.

Tikšanās vakarā spriestēja atmiņu dzirkstis un pārdomas par mūsu mākslas ceļiem, retās reizēs arī necēliem, un tomēr ir tik labi tikties ar savējiem, ar – kādreizējiem.

Tikšanās Prāgā

Mūsu mākslas zinātnieku tikšanās reizē sirsniģo sarunu gaisotnē pārāk ilgi nevarēju

gremdēties, jo nākamajā dienā mani gaidīja ceļš zem kājām, tiesa gan – ceļš nebija kājām brienams, bet veda cauri mākoņiem uz Prāgas pusi. Tur jau gadiem ilgi darbojas tāds pavisam savāds, brīnišķīgs iestādījums – Kārļa universitātes Austrumeiropas studiju centrs, ko izveidoja čehu literatūrzinātnieki, visai rosīga un interesanta personība – Radegasts Paroleks. Īpaši interesanti ir tas, ka Paroleka tēvs bija čechs, bet māte – Dagmāra Salmiņa – latviete. Viņa nomira, kad zēnam bija tikai seši gadi, taču mīlestība pret latviešu valodu un literatūru laikam strāvoja viņa asinīs un visu mūžu viņš palika par latviešu literatūras pētnieku, tulkojotāju, populārizētāju, kā arī veidoja jauno pētnieku audzi Kārļa universitātē. Pats spilgtākais viņa audzēknis ir Pāvēls Štolls, kas perfekti runā latviski, pārzina latviešu literatūru un tagad vada nodarbības iepriekš minētajā studiju centrā. Tā nosaukums gadu gaitā bijis dažāds, taču vienmēr šajā centrā mācīta latviešu valoda un latviešu literatūra, audzināti jauni latviešu literatūras pētnieki un tulki. Pāvēla entuziasms rosināja arī mani uz kādām dienām atlikt malā aizsāktos darbus ar grāmatu „Latviešu drāmas sākotne”, doties uz Prāgu un nolasīt Pāvēla Štolla studentiem vismaz divas lekcijas. Par ko čehu studentiem stāstīt? Nu, protams, par Mārtiņu Zivertu! Tā ar Pāvēlu vienojāties. Un arī par latviešu teātra sākumposmu.

Sacīts, darīts! Un nu esmu auditorijā, kuŗa pie iegarena galda ar rakstāmrīkiem rokās sēž desmit ļoti jaukas čehu meitenes (puiši no latviešu valodas un literatūras studijām gan atturas!), varu viņām lekcijas lasīt latviešu valodā, un, kad esmu izdalījis fragmentus no Ziverta lugām, kopīgi skaidrā latviešu valodā no tām lasām dialogus: es – vīriešu lomu tekstus, meitenes – sieviešu. Iznāk pavisam laba saskaņa! Es ceru, ka iespiedis par latviešu drāmas meistara Mārtiņa Ziverta lugu savdabību paliks studenšu atmiņā, kā arī par to, kā dzimis un veidojies latviešu teātris. Un man prieks Prāgā latviešu valodā uzklaut viņu jautājumus. Citās Eiropas augstskolās latviešu valodas un literatūras studijas diemžēl pieklusušas, Prāga vēl turas! Kaut nu šajos grūtajos laikos noturētos!

Prāgā, protams, jāapciemo mans draugs profesors Paroleks. Viņam, tāpat kā Dainim Rudzītīm, nu jau ir astoņdesmit astoņi gadi, tikai Paroleks diemžēl zaudējis redzi, tik tikko var pārvietoties, pats lasīt vairs nespēj, taču – strādā, diktē savam palīgam tekstus, top jaunās grāmatas, un vienu no tām – „Lotyšska literatūra” viņš lūdz aizvest un nodot profesoram Jānim Stradiņam, kam 10. decembrī apritēja septiņdesmit piektā dzimšanas diena. Iznāca dīvaina sagādīšanās: viņa svinību reizē viesojos Prāgā, bet tieši tad profesors Paroleks šajā

grāmatas tekstā, pats neredzot, ierakstīja: „Akad. Stradiņam. Sirsniģi – R. Paroleks.” Tas bija sirsniģis veltījums, garāku ierakstu veikt profesors nevarēja.

Pienāca brīdis atvadīties. Vai būsīm vēl, vai kādreiz vēl tiksimies? Uz šo jautājumu neviens neatbildēs, bet tikšanās ar šādu gaišu cilvēku sagādā patiesu prieku. Un jauka bija mana tikšanās ar mūsu vēstnieci Čehu republikā – Argitu Daudzi. Priecājos, ka mūsu vēstniecību vada tāds jauks – inteligēnts un gaišs cilvēks. Viņa beigusi Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāti, uzrakstījusi doktora disertāciju, ko drīzumā aizstāvēs. Gados jauno Argitu Daudzi jūtu kā Latvijas rītdienā aktīvi ieinteresētu cilvēku. Un tas ir tik svarīgi, lai Latvijas vārds, lai latviešu kultūra dzīvotu pašā Eiropas vidū – Čehijā, Prāgā.

Nu, bet teātris? Vai gan es Prāgā varētu iztikt bez teātriem? – Gāju arī uz izrādēm, kuŗu biļetes bija sarūpējis Pāvēls Štolls, un izrādes bija trīs. Protams, tas ir par maz, lai spriestu par čehu teātriem kopumā, taču vismaz pāris secinājumu radās: es priecājos, ka Prāgas teātri vairās no amerikānizācijas un cenšas iestudēt savu autoru darbus. Un vēl kāds vērojums – čehu skatītāji, tāpat kā mēs, latvieši, uz izrādēm iet, vismaz nedaudz saposušies, uzvilkuši goda drānas.

No redzētajām izrādēm vislabāko iespaidu atstāja Gabriēlas Preisovas lugas „Saimnieka sieva” iestudējums Petra Kracika režijā teātrī „Zem palmām”, kas atrodas samērā tālu no centra. Preisovas luga dažā ziņā sasauca ar mūsu Aspazijas jaunības lugām, – „Saimnieka sieva” pirmizrāde notikusi 1889. gadā, bet Aspazijas „Vaidelote” uz skatuves parādījās 1894. gadā, un arī „Zaudētās tiesības” izrādītas tajā pašā gadā, un gan Preisovas, gan Aspazijas lugā izskan sauciens pret sievietes beztiesiskumu. Tās centrālais tēls Eva vispirms bez mīlestības apprecas ar kažokādu apstrādātāju Samko, laimes nav, viņas bērns iet bojā, tad jaunā sieviete aizbēg ar mīļoto vīrieti Maneku, bet gandarijuma atkal nav, jo Maneka māte aizliedz dēlam laulāties ar Evu, jo – viņa ir luterticīgā, viņš – katolis, un tas esot šķērslis, ko pārkāpt nedrīkst. Eva neredz citu iespēju kā vien iet nāvē. Preisovas luga ir uzrakstīta morāvu dialektā, izrādes fonā visu laiku skan tautas melodijas un paveģas morāvu dvēsele. Valdzināja izrādes noskaņa un tas, ka darbība nebija pārcelta uz mūsdienām. Izrādē man atgādināja smeldzīgu balādi ar traģisku izskaņu.

Vēl jau varētu daudz stāstīt par Prāgā redzētajām teātra izrādēm, bet – lai nu paliek! Tas bija vakar, bet jau rīt jādodas uz pirmizrādi Nacionālajā teātrī. Skatīsimies, kas būs iznācis. Bet Jaunajā gadā – lai veicas!

Viktors Hausmanis

Par drūmo ekonomistu, jokiem un bankām Latvijā!

Laikrakstos *Baltic Times* (27. nov.-3. dec.) un *Sunday Times* (07.12.08) ir rakstīts par Latvijā aizturēto universitātes profesoru, kas ļoti drūmi izteicies par izredzēm Latvijas ekonomijā. Līdzīgs liktenis piemēklējis populāru mūziķi, kas jokodamies teicis publikai: *Pagaidiet līdz koncerta beigām, pirms izņemat naudu no Parex bankas un Latvijas Krājbankas.*

Profesora vārds ir Dmitrijs Smirnovs (32), viņš ir no Ventspils universitātes. *Baltic Times* plašāk izsakās par profesora izteikumu kādā lekcijā: *Vienīgais, ko varu ieteikt, - neturēt naudu bankās, nekrāt naudu latos, jo tas tagad ir ļoti bīstami. Iemainiet latus ASV dolaros...* Profesora aizstāvējis universitātes rektors Jānis Vucāns, kas bijis pārsteigts par policijas apgalvojumiem. Viņš paskaidro – seminārs bijis pavisam vienkāršs, visiem bijusi iespēja tajā piedalīties. Smirnovs savās lekcijās runājis par bankām un valūtas sistēmām, minējis arī ASV finansiālo stāvokli un ārpolitiku. Var gadīties, ka daži nav sapratuši, - galvenais ASV pretpēks un sāncensis ir Eiro-

pas Savienība. Amerikas galvenais mērķis - sagraut Eiropas Savienību, jo no stipras, vieno-
tas Eiropas tā neko neiegūst, un Eiropas valūtu – eiro. „Kas tad mums būtu jāmaca studentiem – kāds abstrakts jēdziens vai kas aktuāls?” vaicā Vucāns.

Pēc 48 stundu aizturēšanas Smirnovs TV raidījumā sacījis, ka tas bijis kā amerikāņu kriminālfilmās. Viņš raidījumā apliecinājies arī savu uzticību Latvijai... Apcietinājuma laikā policija atņēmusi Smirnova klēpj datoru, kur viņš bija sācis rakstīt grāmatu par Latvijas nekustamiem īpašumiem. Bijuši arī citi gadījumi, kad Smirnovs ļoti izaicinoši izteicies par bankām. Liene Liepiņa, Ventspils universitātes studente, tomēr jautā par demokrātijas pamattiesībām. *Latvija ir demokrātiska valsts, līdz ar to jābūt vārda brīvībai!* viņa saka. Līdz sēmes beigām Smirnovs drikstēšot vēl mācīt studentus, bet, vai turpmāk viņu paturēs Ventspils universitātē par mācītājiem, tas ir jautājums, - raksta *Baltic Times*.

Sunday Times Smirnova lietu aplūko ar humoru. Virsraksts

un karikatūra jau norāda, ka vismaz raksta sākums nav īsti nopietni ņemams – *Aizdomīgie spēki izgaicina drūmo ekonomistu Latvijā!* Pievienotā karikatūrā redzami divi cilvēki, vienam uz plakāta rakstīts: *beigas ir tuvu!* Otrs saka: *es izvairītos no Latvijas!* Abos rakstos minēts mūziķa teiktais. Arī viņu policija aizturējusi un izjautājusi par jokiem sakarā ar banku stabilitāti Latvijā. *Sunday Times* banku jautājumiem pievērs lielāku uzmanību nekā *Baltic Times* un stāsta, ka Latvija vienmēr bijusi diezgan jutīga par finansiālo stabilitāti. 1995. gadā, kad lielākā Latvijas banka – *Banka Baltija* sabruka, noguldītāji zaudējuši 500 miljonus mārciņu un galvenie bankas vadītāji tikuši apcietināti. Pērn kļūdušas baumas, ka devalvēs latu, un tas mudinājis cilvēkus steigšus tos mainīt pret eiro. Policija izmek-

izrādījis, ka viņa drūmajam uzskatam ir savs pamats, raksta *Sunday Times*. Lai pasargātu Parex banku no sabrukšanas, Latvijas valdība to pagājušo mēnesi pārņēmusi savā īpašumā. Parex bankas vadītāji nolieguši, ka tai vajadzīga palīdzība, bet tagad valdībai sākušas sarunas ar *Starptautisko valūtas fondu* (SVF).

Policija Latvijā, šķiet, rīkojas tāpat kā Anglijā, kur viss tiek caurskatīts, kontrolēts un novērots. Ja atkritumu tvertnes novietotas pārāk tālu no ietves, pašvaldības acumirkli vainīgos soda! Salīdzinājumā ar citām zemēm visvairāk cilvēkus novēro Anglijā! Vai tas kādu aizsargājis no teroristiem?

Marita V. Grunts

„Smirnova” gadījumu aplūko arī Amerikas ietekmīgais preses izdevums *The Wall Street Journal*. „Nepatiesu datu vai nepatiesas informācijas izplatīšana par valsts finansiālo sistēmu Latvijā ir krimināli sodāms nodarījums. Šis sistēmas apdraudējums uzskatāms par valsts pamatu graušanu.”

(Turpināts no 11. lpp.)

Izcilas personības. Izcili notikumi

* „Zinātne” izdevusi nelielu, taču savā ziņā vienreizīgu krājumu *Dzīvā cimdu un zeķu*

adīšanas tradīcija Vārkavā, kuŗa autore **Aija Jansone** pierādījusi, ka Latvijas 90. gadskārtā mēs joprojām varam lepoties ar šo skaisto, mūžseno tradīciju, apzinātiem tās kopējiem. Par to krājumā stāstīts ne vien zinātniskā tekstā latviešu un angļu valodā, bet arī ar autores A. Jansones krāsu foto, zīmējumiem un adīšanas schēmām, lai varētu tapt atkal jauni dūraiņi, pirkstaiņi, īsas un gaŗas, darba un svētku zeķes. Izrādās – Vārkavā pēc lietošanas veida izšķir darba, svētdienas un godu, ceremoniju un dāvināmos cimdus.

Latgalē 21. gadsimtā joprojām cieņā ir dāvināmie derību un laulājamie cimdi, kas tiek darināti koŗos rakstos, ar bārkstīm. Līgavai tie jādāvina savam jaunajam vīram, viņa vecākiem un radniekiem. Krāsu foto parādīti Irēnas Norķarkles adītie cimdi, kas tapuŗi mazmeitas pūram, – ķetresmit paŗi. Apbrīnojami ir smalkā krāsu izjūtā noadītie

Teklas Lazdānes un daudzu citu ķaklu rokdarbnieķu darinājumi. Arī kristībās, iesvētibās, bērēs Latgalē un jo īpaŗi Vārkavā joprojām dzīva ir cimdu dāvināšanas tradīcija. Raksti cimdos un zeķēs ir ļoti daudzveidīgi – likloķi, rombi, kvadrāti, zalkŗa ornamenti. Kopŗ 20. gs. sākuma aizvien vairāķ iesakņojas mākslinieķu J. Bīnes, J. Madernieķa, Ź. Ventaskrasta izveidotie ornamenti, aizvien bieŗāķ līdz pat mūsdienām tiek izmantoti augu, ziedu un dzīvnieķu motīvi.

Krājums izdots ar Valsts KKF atbalstu, cietos vāķos, 128 lpp., Aivara Plotķas dizains.

* Apgādā laists klajā *Sofokla traģēdijas „Ajants” tulkojums* no sengrieķu valodas, ko atdzejojis **Ābrams Feldhūns**. Grāmata izdota ar Valsts KKF un Dr. Gunta Belēviķa atbalstu. Ā. Feldhūns rakstījis arī ievadeseķu un piezīmes. Priekŗvārdā tulkoķājs norāda daŗādas atdzejojuma palīgavotus, kas bijuŗi nepiecieŗami priekŗdarbjiem: *„Sophokles, Aias, Griechisch/Deutsch. Ūbersetzt un herausgegeben von Rainer Raute, Stuttgart, 2002.”* R. Rautes teksts savukārt seķo izdevumam *„A. C. Pearson Oxford, 1928 (1st. ed. with corrections)”*. „Līdz ar to latvisķā atdzejojuma pamatā patiesībā ir autoritātais Oksfordas izdevums,” raksta Ā. Feldhūns. „Dialogi un monologi atdzejoti oriģināla pantmēros (jambu trimetrā un anapestos), koŗa partijas – brīvos ritmos.” Sofokla traģēdijas pamatā ir Odiseķa un Ajanta strīds par Achilleķa ieroķiem, kuŗŗ beidzas traģiski – ar Ajanta pašnāvību. Œāds atrisinājums ir nevis senā grieķu dzejnieķa fantazijas un iztēles izauķlēts, bet gan smelns no „Odiseķas” 11. grāmatas. To paudis arī Milētas dzejnieķs Arktīns „Aitiopidā” un Lesbas dzejnieķs Leshēts „Mazajā

Iliadā”. Dzilāķais ķēlonis slavenā kaŗavadoķa Ajanta pašnāvībai ir viņa raksturā, jo viņŗ bijis pārāķ paļāvīgs uz savām veiksmeŗm un „vairāķķārt pārķāpis cilvēkiem nospraustās robeŗas, pauzdams nevēŗību, necieņķu pret dieviem”. Ajants kauķā bieŗi noraidījis dieves Atēnas piedāvāto padomu, tāpēc viņam jāsaņem pelnīts sods. Kad viņŗ sarūģtinājumā par Achilleķa ieroķu pieŗķiršanu

Odiseķam (nevis viņam) iecer achaju varoņķu un arī Odiseķa nogalināšanu, Atēna novirza viņa slepkavnieciskos nolūķus uz sagrābto ganāmpulķu. Pēc lopu slakņķa atjēdzies, Ajants aiz pazemoķuma izdara pašnāvību.

Izcilais atdzejojums izdots līdzvērtīgā mākslinieciskā ietērpā, ko veidoķusi Māra Rikmane. Grāmatas vāķi, iekŗķjās lapas ar mākslinieces krāsaino grafiku atģādina senu, nodzeltēķuŗo foliantķu un rada atbilstoŗu atmosferķu, par ko rūpēķies arī mākslinieķs Aldis Aleks ar datorapstrādi. Grāmata izdota cietos vāķos, 104 lpp.

AS Danske Bank (AS Sampo) bankas komērcķurss

Klientiem		
	Pirkŗšana	Pārdoŗšana
AUD/LVL	0,3399	0,3599
CAD/LVL	0,4115	0,4365
CHF/LVL	0,4398	0,4578
DKK/LVL	0,0917	0,0967
EEK/LVL	0,0428	0,0458
EUR/CHF	1,5357	1,6237
EUR/GBP	0,8773	0,9053
EUR/LTL	3,4189	3,6239
EUR/LVL	0,7032	0,7152
EUR/PLN	3,8889	3,9899
EUR/SEK	10,4825	10,9075
EUR/USD	1,2999	1,3539
GBP/LVL	0,7795	0,8075
GBP/USD	1,4325	1,5397
LTL/LVL	0,1969	0,2059
NOK/LVL	0,0741	0,0781
SEK/LVL	0,0649	0,0679
USD/CHF	1,1493	1,2294
USD/LTL	2,5632	2,7392
USD/LVL	0,5284	0,5404

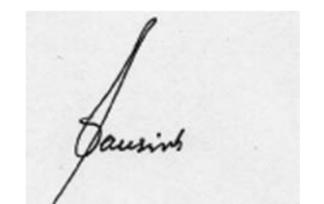
Darbinieķiem		
	Pirkŗšana	Pārdoŗšana
EUR/LVL	0,7080	0,7104
USD/LVL	0,5340	0,5358

ATKLĀTA VĒSTULE

Valsts prezidentam Valdim Zatlēra kungam
 Augŗti godājamais Valsts prezidenta kungs!
 2008. gada 1. decembrī *Latvijas Avīzē* tika publicēts Źurnālistes Ināras Mūrnieces raksts „Zatlers pauŗ atbalstu valsts valodai”, kuŗā stāstīts par Źūsu tikŗanos ar Valsts valodas komisijas vadītāju Andreķu Veisbergķu un viņa vietnieķi Daīķķu Jomķu.

Pasaules brīvo latvieŗu apvienības (PBLA) vārdā vēlos Źums izteikt atbalstu par šajā rakstā publicēto Źūsu principiālo nostāju valsts valodas statusa nostiprināšanā Latvijā. Īpaŗi apsveicu Źūsu sacīto, ka „valsts amatpersonām intervijās Latvijas Źurnālistiem būtu jārunā un intervijas jāsniedz valsts valodā”.
 Pirmoreiz kopŗ Latvijas

neatkarības atjaunošanas 1991. gadā mūsu valsts augŗtāķā amatpersona ir paudusi šādu skaidru un principiālu nostāju, kas pilnīgi saskan ar PBLA daudķķārt deklarēto viedokli.
 Latvieŗu valodas statusa nostiprināšana Latvijā ir mūsu kopīga atbildība, un valsts amatpersonām šajā ziņā būtu jāģāda priekŗzīme. Paldies Źums, Valsts prezidenta kungs!

Ar patiesu cieņķu –
 Mārtiņŗ Sausiņŗ,
 PBLA valdes priekŗsēdis
 2008. gada 4. decembrī

Svētdiena tālajā Argentīnā

Vispirms daži fakti no vēstures. Laikā no 1946. līdz 1951. gadam Argentīnā ieradās vairāk nekā 1200 latviešu bēgļu no Eiropas pārvietoto personu nometnēm. Pēc 1952. gada visi latvieši, kas nevarēja strādāt savā profesijā, kā arī citi, kuņģi meklēja labākus dzīves apstākļus, pārceļoja uz

draudzes namā, kas pirms 54 gadiem tautiešu pašu spēkiem uzcelts un 1955. gada 21. augustā svinīgā dievkalpojumā iesvētīts un nodots latviešu lietošanā, kamēr vien... viņi būs spējīgi to remontēt un uzturēt.

Pie vārtiem mani sveicināja fotoattēlā redzamais, pie atsevišķa

sliksnī guldīto Latvijas zemi, visas plašās latviskās telpas mājīgi apņēmu ienācēju. Te nekā netrūkst, viss spīd un laistās. Nama durvis dievlūdžiem veņas reizi mēnesī, un šī ir vienīgā vieta Argentīnas galvaspilsētā, kur latvieši un viņu pēcnācēji var satikties, var parunāt, padziedāt, vecie ļaudis latviski, jaunie – spāniski. Cik šoreiz to apmeklētāju bijis, katrs lasītājs var izskaitīt pats fotoattēlā, kas uzņemts uzreiz pēc dievkalpojuma oficiālās daļas.

„No vairākiem simtiem esam palikuši tik, cik esam, tiesa, pēc nedēļas, uz 18. novembra sariņojumu atnākušo gan būs krietni vairāk, tuvu simtam,” apgalvo draudzes sekretārs Dāris Veiss, kas uzņēmies draudzes nama aprūpi un dzīvo turpat blakus dievnamam tukšajā draudzes mācītāja mājā.

Tā kā draudzes locekļi dzīvo ļoti izkaisīti, līdz 100 km attālumā no nama, tad pēc katra dievkalpojuma dalībnieki pakavējas pie „groziņu” pusdienu galda. Tāpat notika arī šoreiz – visi nodziedāja vairākas dziesmas, iebaudīja tradicionālo argentīniešu “asādo” – uz ogleņiem ceptas vērsu ribi gabalu sloksnes, desas, nieres, čaļus u.c., piekozdami baltmaizi un salātus, piedzērdami

pa glāzei sarkanvīna, kā arī nosvinēja tāla ciemiņa – ASV latviešu, Čikāgas Ziņu administrātora Iļmāra Bergmaņa dzimšanas dienu.

Kad cenšos uzzināt, kuņģi ir tie cilvēki, uz kuru pleciem vēl turas un samērā aktīvi darbojas šis dievnamas – latviešu centrs (pavisam neseno te uzņemts un ar zināmiem panākumiem koncertējis rīdzinieks, tūristu grupas vadītājs Hārdijs Madžulis, turklāt ne jau pirmo reizi) man iesaka nobildēt un visiem pateikt, ka tie (attēlā redzami) ir ilggadējais draudzes priekšnieks,

Iļģvars Ozols, sekretārs Dāris Veiss priekšnieka palīgs Jānis Strelčūns un visudievkalpojumu muzikālais pavadītājs Jānis Lēnspeļnieks. Starp citu, fotografēšanās notika Dr. Kārļa Ulmaņa piemiņai

veltītajā istabā draudzes namā, kur ir skatāms Gvido Brūvera gleznotais un Anša Granta dāvātais bijušā Latvijas prezidenta portrets.

Augšāmcelšanās Draudzes namā, kuru pagājušā gadsimta vidū latviskā stilā projektējis un kura būvdarbus vadījis arhitekts Ādolfs Vilmanis un inženieris Aleksandrs Skuja, esot ielikta Ziemeļamerikas ticības brāļu palīdzība un laipnība, argentīniešu viesmīlība un draudzība un

Pēc Latviešu Augšāmcelšanās draudzes dievkalpojuma klātesošie sveic viesi no Čikāgas Iļmāru Bergmani (vidū) dzimšanas dienā

ASV un Kanadu. Daži atgriezās Eiropā. Līdz 1962. gadam latviešu saime samazinājās uz pusi.

Kā ir pašlaik, pēc 45 gadiem, to centos noskaidrot pavisam neseno, 9. novembrī apmeklējot Latviešu Augšāmcelšanās draudzes ikmēneša dievkalpojumu Buenosairesā. Dievkalpojums notika

staba piestiprinātais uzraksts latviešu un spāņu valodā.

Tālāk, kopā ar ilggadējo draudzes aktivistu un palīgu, vienīgo latvieti, kuņģam pašlaik vēl ir personiskais auto Jāni Strelčūnu, eju pa atjaunotu, betonētu celiņu, kas rotāts auseklīšiem.

Kad esmu pārkāpis baznīcas

Attēlā (no kreisās puses) ilggadīgais draudzes valdes priekšnieks Iļģvars Ozols, sekretārs Dāris Veiss, draudzes priekšnieka palīgs Jānis Strelčūns un dievkalpojumu muzikālais pavadītājs Jānis Lēnspeļnieks. Foto: Visvaldis Paegle

latviešu sirds.

Izejot no dievnama teritorijas, lasu: “Ejiet ar Dieva palīgu!”

Teksts un foto: Visvaldis Paegle

LATVIEŠI PASAULĒ

Ieva Rubule

Pasaulē lielākās ledus skulptūras veidošanā piedalījušies latvieši

Divi jauni, apņēmīgi latviešu puīši, kas sevi jau iepriekš pierādījuši dažādos pasaules līmeņa smilšu un ledus skulptūru veidošanas konkursos un festivālos, nupat kopā ar starptautisku tēlnieku grupu ir pabeiguši darbu ar pasaulē lielāko ledus skulptūru, kas uzstādīta Austrijas pilsētā Grācā un tur ir apskatāma līdz 3. janvārim.

Latvijas tēlnieki Sandis Kondrāts un Uldis Zariņš pastāstīja, ka ledus skulptūrā attēlota Betlēmes ainiņa, kur pie jaundzimušā Kristus šūpuļa ieradusies trīs Austrumu gudrie. Skulptūras veidošanai ir iztērētas 50 tonnas ledus, tā ir sešus metrus augsta un septiņus metrus gara.

Ledus skulptūras veidošana Grācā jau ir kļuvusi par sava veida tradīciju, kas nu jau notiek desmito gadu, turklāt kļuvusi par tūristu iecienītu apskates objektu.

„Mums ir patīss prieks, ka mūs jau otro gadu aicina piedalīties Grācas Ziemsvētku skulptūras veidošanā, jo tas nozīmē, ka mūsu darbs ir ne tikai novērtēts, bet arī atzīts par ļoti labu. Turklāt šogad Grācā strādājam kopā ar vairākiem tēlniekiem, kuņģu darbu pērn

varēja novērtēt arī Latvijā smilšu skulptūru festivālos Jūrmalā un Liepājā,” sacīja tēlnieks Sandis Kondrāts.

Par Latviešu Dziesmu un Deju svētkiem – izstādē Japānā

Japānas pilsētā Higašikavā, kas ir arī Latvijas pilsētas Rūjienas sadraudzības pilsēta, 13. decembrī atklāta izstāde „Vispārējo latviešu Dziesmu un Deju svētku tradīcija Latvijā”.

„Latviešiem dziedāšana ir vienotības simbols, un Dziesmu un Deju svētki ir īpašs notikums reizi piecos gados, kad dziesmā un dejā vienojas tūkstošiem dziedātāju un deotāju,” sacīja Latvijas vēstniecības Japānā pārstāvis Oļegs Orlovs, atklājot, ka izstādē, ko sagatavojusi Ārlietu ministrija sadarbībā ar Latvijas institūtu un Dziesmu un Deju svētku biroju, iekļautas 39 dažādu Latvijas autoru fotografijas, kas veido emocionālu stāstu, atspoguļojot gan gatavošanos Dziesmu un Deju svētkiem – mēģinājumus, skates, gan svētku notikumus – gājieni, koncertus un, visbeidzot, – vērienīgo nobeiguma koncertu Mežaparka estrādē.

Higašikavas un Rūjienas draudzīgo attiecību sākums meklējams 1992. gadā, kad japāņu žurnālists no Higašikavas pirmo reizi viesojās Latvijā, lai sagatavotu materiālu

par tikko neatkarību atguvušo Latviju.

Iespaidi bija tik spēcīgi, ka kopā ar domubiedriem žurnālists nodibināja Higašikavas – Latvijas sadraudzības biedrību, kas aktīvi īsteno dažādus kultūras projektus.

Abas pilsētas atrodas katra savas valsts ziemeļu daļā, turklāt abās augstu tiek vērtēta izglītība, kultūra un cilvēku pieredzes apmaiņa, tāpēc, aizsākot sadraudzības saikni starp abām pilsētām, tika nolemts turpmāk veicināt pieredzes apmaiņu kultūrā, uzņēmējdarbībā un savstarpējos sakaros.

Latvijai ir vēl viena sadraudzības pilsēta Japānā – Kobe, kuņģai sadraudzības pilsētu attiecības ar Rīgu ir jau kopš 1974. gada.

Plānots, ka Dziesmu un Deju svētku izstādē 2009. gada janvārī ceļos uz Osaku, kur tā būs apskatāma Goda konsulāta telpās.

Sākusies foto akcija “Ziemsvētki Latvijā un pasaulē”

Nupat aizsākusies jauna foto akcija „Ziemsvētki Latvijā un pasaulē”, kuņģas ietvaros ikviens interesents tiek aicināts iesūtīt fotografijas, kuņģas redzamas un jūtamas Ziemsvētkiem raksturīgas noskaņas jebkuņģa vietā Latvijā vai pasaulē – piemēram, skaisti, oriģināli pilsētvides rotājumi, ēku un objektu noformējumi, piesnigušie parki, lauki un ielas, fiksēti mirklī cilvēku

ikdienā, svētku sarīkojumos vai pašu piedzīvotos ziemas priekos.

Lai piedalītos akcijā, bija jāatveļ ceļojumu un atpūtas portāls www.traveltalisman.lv, jāreģistrējas un sava izvēlēta fotografija jāievieto portālā, pievienojot nosaukumu vai komentāru, kuņģa precīzi aprakstīts bildē redzamais notikums vai objekts, un tā atrašanās vieta.

Uzvarētāju konkursā nosaka paši portāla lietotāji, balsojot par iesūtītajām fotografijām. Tās fotografijas autors, par kuņģu būs nobalsojuši visvairāk portāla lietotāji, saņems balvu. Akcijas uzvarētāju paziņos 2009. gada 7. janvārī.

Portāla Traveltalisman.lv pārstāve Baiba Vitiņa pastāstīja, ka akcijas ideja iecerēta, lai vēl vairāk iedvesmotu ļaudis svētkiem, mudinātu viņus saskatīt un novērtēt mākslinieku un citu cilvēku radīto pilsētas svētku rotājumu vai organizētos sarīkojumus, kā arī dotu iespēju ikvienam dalīties savās svētku izjūtās.

Latviete uzvar starptautiskā konkursā

Interesantā konkursā nupat izskanējis Latvijas vārds – vairāk nekā 24 000 dalībnieku konkurencē, kuņģa bija pārstāvētas astoņas dažādas Rietumeiropas valstis, uzvaru izcīnījusi latviete.

Šā gada septembrī aviosabiedrība Finnair izsludināja konkursu Rietumeiropas valstīs, un tā dalībniekiem bija jāizveido

sauklis Finnair lidojumu populārizēšanai Āzijas valstīs. Milzīgajā konkurencē par uzvarētāju tika izvēlēta rīdziniece Darja Kartiņina. Uzvarētāja balvā ieguva iespēju divām personām doties lidojumā uz Ķīnas galvaspilsētu Pekinu.

Konkursa uzvarētāja, 25 gadus vecā Darja Kartiņina dzīvo Rīgā. Meitene ir beigusi Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultāti, iegūstot bakalaura gradu. Šobrīd Darja darbojas grāmatvedības sfairā, bet par savu lielāko vaļasprieku atzīst ceļošanu. Tieši alkas ceļot viņu aizvedušas līdz konkursam, kuņģa izdevās arī uzvarēt.

„Man ļoti patīk ceļot, tāpēc bieži viesojos dažādu aviosabiedrību mājaspalās. Parasti gan to daru, lai nepalaistu garām kādu īpašu piedāvājumu, nevis meklējot konkursus, tomēr šoreiz pamanīju Finnair mājaspalā izsludināto konkursu. Būtibā arī dalība konkursos man patīk, jo tā ir iespēja uzzināt daudz jauna, kā arī pārbaudīt gan savas zināšanas, gan veiksmi,” pēc uzvaras konkursā sacīja Darja Kartiņina. „Ieskatoties noteikumos, konkurss nešķita grūts, vajadzēja izdomāt saukli, kas saistītu sasveicināšanās frazi un Āzijas valstis. Nolēmu piedalīties, un šoreiz man veicās. Ceļazīme jāizmanto līdz 2009. gada jūnijam, bet esmu jau visu saplānojuši agrāk. Jau šajā ziemā domāju apskatīt Ķīnu.”

Mecenāts no Anglijas Ādolfs Sīlis - Latvijas lepnums

Latvijas televīzijas sabiedrības TV3 27. decembrī skatījāmie godprātīgāko un sirds gudrāko latviešu godināšanas svinīgo notikumu „Latvijas lepnums 2008”, un nominācijā „Mecenāts” tika nosaukts sabiedriskā darbinieka - Anglijas Daugavas Vanagu fonda priekšsēža vietnieka, kultūras un izglītības mecenāta, Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieka Ādolfa Sīļa

Mecenāts un Latvijas lepnums Ādolfs Sīlis kopā ar draugu Māri Slokenbergu

vārds. Vislielākais prieks par šo nomināciju bija tālās Latgales Vitola skoliņas bērniem un skolotājiem, jo Ā. Sīļa kungs gadu ritējumā ir kļuvis par viņu lielo draugu un atbalstu.

2008. gads Latvijā un latviešu sirdīs visā plašajā pasaulē ritēja Latvijas valstiskās neatkarības 90. gadadienas gaisotnē. Un tieši šajā gadā tā pa istam tika novērtēts Ādolfa Sīļa mūža ieguldījums labdarībā, kā arī

nesavtīgais atbalsts Latvijas jauniešu izglītības veicināšanā, - viņam tika pasniegts Latvijas Valsts augstākais apbalvojums - Triju Zvaigžņu ordenis un sabiedrības novērtējumā viņš nominēts par „Latvijas lepnumu”.

Dažs ilgus gadus nezina, kas viņam kaimiņos dzīvo, bet daudz labāk pazīst, piemēram, Ādolfu Sīli no Anglijas, jo dzīvē iekārtots, ka cilvēkus labāk pazīstam pēc viņu darbiem. Mēdz teikt, ka labie darbi paliks vēl pēc mums. To var vistiešāk attiecināt uz Ādolfa Sīļa veikumu gan Anglijas Daugavas Vanagu fonda darbā, gan uz viņa lielo ieguldījumu labdarībā kā Anglijā, tā arī Latvijā.

Nominācijas „Latvijas lepnums” pasniegšanas ceremonijā Ādolfs Sīlis teica: „Kad pirmo reizi pēc neatkarības atgūšanas atbraucu uz Rīgu, nespēju noticēt savām acīm, ieraugot to, kas pavērs skatienam, jo agrāk Rīgu taču tik ļoti labi biju pazinis...”

Tāpēc var teikt, ka tieši pēc šā redzējuma, kas ar Rīgu noticis vairāk nekā pusgadsimta laikā, sācies Ādolfa Sīļa labdarības darbs Latvijā. Pirms tam bija paveikti labie darbi Anglijā, gan kopjot latvietību ģimenē - izaudzināti trīs dēli, gan sabiedriskajā un labdarības darbā - ar viņa pulēm izveidots un sekmīgi darbojas Anglijas Daugavas Vanagu fonda nams Londonā un lauku īpašums „Straumēni”.

Tad tika atrotītas piedurknes, lai ķertos pie labiem un palieka-

miem darbiem Latvijā. Latvijas valstiskās neatkarības 90. gadskārtā un 2008. gada izskaņā redzams Ādolfa Sīļa un viņa domubiedru paveiktais - jau 13 gadus veiksmīgi darbojas Anglijas Daugavas Vanagu fonda viesnīca „Radi un draugi” (Ā. Sīlis ir valdes priekšsēdis), kas ir labi zināma ikvienam uz Latviju atbraukušam latvietim. Tā ir arī viena no visvairāk iecienītām viesnīcām Rīgā. Iegūtā peļņa tiek ieguldīta labdarībā, sniedzot atbalstu tiem, kas paši sev palīdzēt nespēj, - bērniem no maznodrošinātām un daudz bērnu ģimenēm, sirmajiem un vientuļajiem bijušajiem kaņavīriem, senču piemiņas kopšanai, uzturēšanai un cildināšanai, kā arī no Rīgas ļoti tālajai Latgales mazajai Vitolu pamatskolai.

Ļoti labi, ka nominācijas „Latvijaslepnums” pasniegšanas laikā ar tālrādes starpniecību no Vitolu pamatskolas direktores Renātes Čeirānes, kā arī no Ādolfa Sīļa un „Radi un draugi” stipendiāta, astoņu bērnu ģimenes atvases, Rīgas Tehniskās universitātes studenta Mārtiņa Barona visa Latvija uzzināja par cildenā cilvēka un Latvijas patriota Ādolfa Sīļa labajiem darbiem.

Ne ar kādiem skaitļiem, ne latiem nav izmērojams lauku skolas bērnu prieks tālākajā Latvijas nostūrī Latgalē par šķietami ikdienišķo - ka beidzot no krāna tek ūdens un pašiem ir sava pirts ar karsto ūdeni, -

Ādolfam Sīlim īstu pārsteigumu sagādāja viņa ģimene, kas uz ceremoniju bija ieradusies tieši no Anglijas, - dzīvesbiedre Anita, dēls Olafs ar sievu Andželu un abi mazdēli

bez tā visa skoliņa sen jau būtu slēgta, un ka iespējams savām acīm skatīt galvaspilsētu Rīgu, kas ar Ādolfa Sīļa gādību kļuvis par tradicionāliem Ziemsvētku braucieniem, kuŗu laikā bērni pirmoreiz mūža skatījušies baleta vai cirka izrādi, klausījušies koncertus ar Latvijā pazīstamiem māksliniekiem, apmeklējuši muzejus, plunčājušies Līvu

ūdēns atrakciju parkā vai bijuši istā kinoteātrī. Bez Ādolfa Sīļa un „Radu un draugu” stipendijas astoņu bērnu ģimenes dēlam nebūtu bijis iespējams studēt Rīgas augstskolā. Tāpēc Ādolfs Sīlis šajās dienās saņem simtiem „lielus paldies” par sirdsgudrību, par morālo un materiālo atbalstu.

Valija Berkina

ZIŅAS ĪSUMĀ

Jēkabpils autobusu parkam iegādāti trīs jauni Vācijā ražoti *Setra* markas autobusi, katrs par 162 tūkstošiem latu. Ņemts kredīts, kas jāatmaksā piecos gados. Taču uzņēmuma gada apgrozījums ir caurmērā trīs miljoni latu, tāpēc kredīts nekādus sarežģījumus neradīšot. Autobusus ir plānots ierīkot vietu pasažieriem ratiņkrēslos. Autobusu parkā pasažieru pārvadāšanai ir 85 autobusi.

Rēzeknes pilsētas domes Sociālās aprūpes pārvalde no 2009. gada 3. līdz 8. janvārim rīko jau tradicionālo labdarības akciju maznodrošinātiem pilsētas iedzīvotājiem - bezmaksas pusdienas. Maznodrošinātie rēzeknieši sātīgu maltīti 15 dienas varēs ieturēt Nakts patversmes telpās, kur plānots paēdināt aptuveni 150 cilvēku. Bezmaksas pusdienas varēs arī ņemt līdzī uz mājām.

Līvānu Mākslas skola nosvinēja 20. dzimšanas dienu. Skolas izaugsme un attīstība ir nepārtraukta, jo pieprasījums pēc šāda veida izglītības aug. Līvānos kopš 1990. gada atvērta izstāžu nams, kur profesionāli mākslinieki rīko gan savas personālizstādes, gan arī izstādes kopā ar saviem audzēkņiem. Iekārtotas arī mākslinieku meistardarbnīcas, kurp ciemos aicina citu rajonu mākslas skolu kolēģus. Līvānu Mākslas skolā mācās 135 audzēkņi.

Ilūkstes novada dome bija sarūpējusi Ziemsvētku dāvanas mazuļiem 220 bērniem, 527 sirmgalvjiem no 70 gadiem, kuŗiem nav apgādnieku, I un II grupas personām ar īpašām vajadzībām, pensionāriem un personām ar invaliditāti, kas atrodas sociālās aprūpes iestādēs. Černobiļas AES avarijas seku likvidētajiem piešķirts 10 latu pabalsts. Tādu pašu pabalstu saņēma arī trūcīgās personas un trūcīgās ģimenes bez bērniem. Bet trūcīgajām ģimenēm ar bērniem, kad bērns sasniedz pilngadību un iegūst vidējo vai vidējo speciālo, vai augstāko izglītību dienas nodaļās, piešķirts 30 latu pabalsts.

Līvānu novada domes 12 deputāti labdarības akcijā apdāvināja novada daudz bērnu ģimenes. Deputāti keramikas Eleonoras Pastares vadībā izveidoja keramikas podu, ko piepildīja ar dāvanām aptuveni 30 latu vērtībā.

Sabiedrības veselības aģentūra (SVA), veicot pārstrukturizāciju, administratīvo līdzekļu taupīšanas nolūkā uz pusi samazinājusi filiāļu skaitu. Zemgales reģionā darbosies Jelgavas un Jēkabpils apvienotā SVA filiāle ar centru Jelgavā. Latgales reģionā SVA centrs būs Rēzeknē, un tas aptvers Rēzeknes pilsētu un rajonu, Daugavpils pilsētu un rajonu, Ludzas, Preiļu, Krāslavas un Balvu rajonu.

Swedbank katru gadu rīko akciju, lai noskaidrotu labākās Daugavpils skolas skolotāju. 12. un 10. vidusskola dāvanā saņēma 300 latu jaunu grāmatu iegādei. Par labākajām Daugavpils paaugotēm tika nominētas Inga Baltace un Inna Kirničanska. Abām skolotājām banka uzdāvināja portatīvo datoru.

Daugavpils Kultūras pili lielo skatuvi pārvaldīja rūķi - Ziemsvētku veciši no Daugavpils bērnu un jauniešu centra „Jaunība” ar izrādi „Kāpēc sniegs vizuļo?”, ko dāvanā saņēma Daugavpils rajona lauku bērni. Pēc izrādes divi Ziemsvētku veciši un Kaķis ar Žaķi rajona 671 bērnam no maznodrošinātām ģimenēm un speciālajām skolām, kā arī bērniem bāreņiem un invalīdiem dalīja saldumu turzas, ko bija sarūpējusi Daugavpils rajona padome. Bet 43 daudz bērnu ģimenes, kas audzina vismaz piecus bērnus (kopumā 257 bērnus), tika iepriecinātas arī ar *SEB Bankas* dāvanu kartēm 10 latu vērtībā.

Daugavpils pilsētā atvērta dārgu modes preču veikals Firenze Boutique. Seit iespējams uzlaikot tādu ārzemju firmu un modeļu apavus, kādas valkā, piemēram, populārā aktrise Andželina Džolija vai popdīva Britnija Spīrsa. Tātad ne jau visus ir skārusi ekonomikas krīze.

Īsziņas sagatavojuši V. Berkina

Krustvārdu mikla

Sastādījuši Daiga un Ilmārs Kalni (ASV)

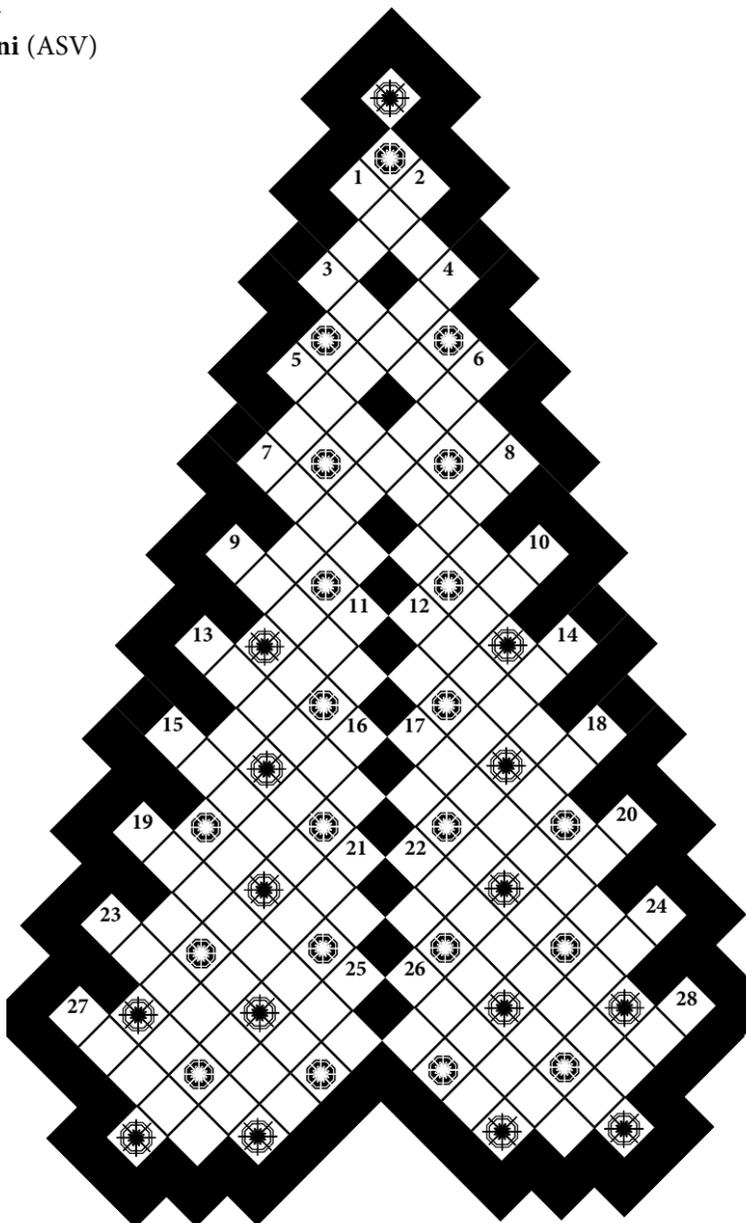
Pa labi. 1. Ūdens pilieni uz augiem, kondensējoties gaisa mitrumam. 3. Apdzīvota vieta Alūksnes raj. 5. Kristīgās baznīcas kanonizēts svētais. 7. Virieša vārds (nov.). 9. Ādama un Ievas pirmais dēls. 12. Lauznis (*novec.*) 13. Īsi pāvesta raksti. 15. Maza, strauja upīte. 17. Glezniecības tehnika (dsk.). 19. Žēlabas. 22. Bagātība, kas nes augļus. 23. Paeglīš. 26. Iekārta radioviļņu uztveršanai. 27. Apgaismošanas ierīce.

Pa kreisi. 2. Atrast; gūt. 4. Atbilstoša, līdzīga. 6. Praviētis. 8. Sievietes vārds (martā). 10. Apdzīvota vieta Priekules pagastā. 11. Dot. 14. Ierasties. 16. Podnieka māksla. 18. Pārvietošanās līdzeklis braukšanai pa sniegu. 20. Maizes šķēle. 21. Pārpilnam. 24. Siliem apauguši pauguri. 25. Vissvētākā jaunava. 28. Vieplis.

Krustvārdu miklas (BL Nr. 49/50) atrisinājums

Līmeniski. 2. San. 4. Velte. 5. Ape. 7. Sol. 10. Svētlaime. 12. Zaķis. 13. Velis. 14. Slitas. 18. Ustere. 21. Top. 22. Kaija. 23. Eveni. 24. Olstera.

Stāstiski. 1. Oda. 2. Svece. 3. Notis. 6. Prērija. 8. Odisejs. 9. Ils. 10. Skali. 11. Elite. 15. Lūk! 16. Trimo. 17. Stars. 18. Upene. 19. Tiesa. 20. Rai.

VALSTS SVĒTKI AMERIKĀ

Ievērojamas jubilejas Klīvlāndē

Pagājuši deviņi gadu desmiti, kopš proklamēta neatkarīga Latvijas valsts. Valstij normālos apstākļos tas nav garš mūžs, bet apzinoties, ka pusi no šiem gadiem Latvija bija okupēta un pakļauta naidīgai komunistu varai, ir jāapbrīno tautas atjaunošanās un atdzimšanas spējas. Salīdzinot ar valsti, cilvēkam 90 gadi ir garš mūžs. Svinot Latvijas 90 gadus, Klīvlāndē suminājām tos mūsu sabiedrības seniorus, kuŗiem dzīve vijusies līdztekus Latvijas likteņgaitām, 1918. gadā, kad dibināja Latvijas valsti, šūpulis kārts pieciem Klīvlāndes tautiešiem. Tie ir: Margareta Bērziņa, Viktors Straubs, Nannija Kaurāte, Tāivaldis Berkulis un Zinaida Junkere. Gadu agrāk dzimuši Pauls Edelbergs un Mērija Krūze. Latvijas dibināšanas gadā Annai Mazzariņai un Helenai Mucniecei bija divi gadiņi, trīs gadi Metai Avenai un Martai Čečerei, četri – Augustinei Martinsonei, Aina Runģei, Martai Kamniskai un Robertam Zvaigzņem. Mums nav neviena, kam toreiz bija pieci gadi, bet sešus gadus veci bija Kārlis Avens, Elza Kalniņa un Emma Sproģe. Gadu vai divus vecāki bija Ella Zauls un Olga Veide. Mūsu trīs simtgadniecēm Marijai Ķirsei, Annai Siberei un Zelmāi Pudulei Latvijas dibināšanas laikā jau bija desmit gadu.

Visi šie cilvēki uzauguši kopā ar Latvijas valsti, mācījušies Latvijas skolās, ar savu darbu palīdzējuši celt savu un valsts labklājību, piedzīvojuši sava darba augļus Latvijas ziedu laikā. Tad pašā dzīves briedumā viņi bija spiesti visu atstāt – ģimeni, mājas, mantu, iesākto darba lauku – un doties pretī nezināmā nākotnei svešumā.

Grūtības kara laikā, bēgļu gaitās, pārvietoto personu nometnēs un emigrācijas traumas nespēja mazināt un izdzēst dzimtenes mīlestību šīs paaudzes ļaužu sirdī. Un viņi šo mīlestību kā dārgāko mantu deva tālāk, audzinot nākamās paaudzes, lai, laikiem mainoties, tās nepazustu Latvijai. Viņi dibināja un vadīja draudzes un laicīgās organizācijas, pulcēja bērnus sestdienas un svētdienas skolās un paši tur mācīja. Tas ir mūsu cienijamo senioru nopelns, ka tagad trešās un ceturtais paaudzes latvieši pulcējas, lai suminātu Latviju tās lielajā jubilejā, ne tikai tēvzemē, bet daudzās vietās pasaulē.

Prezidents Valdis Zatlers Latvijas uzrunā 90 gadu jubilejā tautiešiem ārzemēs teica, ka senioru dzīvesstāsti ir daļa no mūsu tautas vēstures. Kaut gan visiem, kuŗi lielāko mūža daļu pavadījuši ārzemēs, ir līdzīgs stāsts par karu, bēgļu gaitām un dzīves atsākšanu svešā zemē, katram ir bijuši savi īpatni piedzīvojumi, katram ir savs personisks atmiņu pūrs. Daudzi ar prieku ļāva mums šai pūrā ieskatīties.

Domājot par Latvijas svētkiem, **Elza Kalniņa** atceras, ka 1920. gada 18. novembrī, kad Dzērbenē viesojies prezidents Kārlis Ulmanis, toreiz, būdama astoņus gadus

veca, viņam pasniegusi puķes. Prezidents viņai atrakstījis pateicības vēstuli un atsūtījis Jaunsudrabiņa „Balto grāmatu” ar ierakstu. Elza tūlīt piebilst, ka viņas loma Latvijas vēsturē ir nenozīmīga, salīdzinot ar brālēniem Aleksandru, Marku un Oskaru Ozoliem, kuŗi nosargājuši Rīgu Bermonta uzbrukumā un vēlāk apbalvoti ar Lāčplēša kara ordeni.

Varbūt visievērojamākie Klīvlāndes latviešu sabiedrības darbinieki ir agronoms **Kārlis Avens** un viņa dzīvesbiedre **Meta**. Visus Kārļa darbus nav iespējams uzskaitīt – Vispārējo latviešu Dziesmu svētku rīkotājs, Latviešu biedrības dibinātājs un ilggadējs priekšnieks, Daugavas Vanagu

valsts proklamēšanas diena, soda ekspedīciju darbība Vidzemē, Z. Meierovica izvadīšana no Doma baznīcas, J. Čakstes bēres, Brīvības pieminekļa atklāšana, mācītāja A. Niedras sprediķošana Vietalvas baznīcā, Ulmaņa varas pārņemšana 1934. gada 15. maijā. Jau 20 gadu vecumā Kārlis Avens darbojies lielākajā partijā – Zemnieku savienībā, jo cienījais Kārlis Ulmani un ticējies viņa darbam un Latvijas augšupejai.

Meta Avena ģimenes dzīvē un sabiedrībā bijusi Kārļa labā roka un atbalsts. Skolotāju institūtā apguvusi audzinātājas iemaņas, vadījusi gaidu vienību, mācījusi latviešu skolās un nometnēs. Viņa labi atceras daudzos svētku sarīkojumus Latvijā, kuŗos pīda-

okupēja Padomju Savienība un automatiskitika iekļauts padomju dienestā, un drīz pēc vācu armijas celtniecības organizācijā *Todt*. Par viņa tā laika piedzīvojumiem var izlasīt Latvijas 50 gadu okupācijas muzeja dzīvesstāstu krājumā. Pēc kara T. Berkulis dzīvoja Zviedrijā, no turienes izceļoja uz ASV, vispirms apmetās uz dzīvi Milvokos, 1956. gadā pārcēlās Klīvlāndi, kur pavadīta lielākā ražīgā mūža daļa.

Arī **Pauls Edelbergs** Otrā pasaules kara un lielo pārmaiņu laikā ierauts militārā dienestā. Viņa kara vīra gaitas sākās brīvās Latvijas armijā, turpinājās pirmajā padomju gadā Tautas armijā, tad Tautas korpusā vāciešu vadībā un Latviešu leģionā līdz kara

Komunistu valdība viņu paaugstinājusi, un tikai ar lielām pūlēm viņa no šī „goda” atlūgusies un sākusi strādāt valsts apdrošināšanas iestādē.

Anna Mazzariņa atceras Otrā pasaules kara beigu posmu, kad viņa līdz ar citiem VEFA strādniekiem bija aizsūtīta darbā uz Tornas pilsētu. Viņas vīrs Jānis, ievainots leģionārs, kādu laiku ārstējies tuvējā slimnīcā, un Anna viņu apmeklējusi. Pēc apārstēšanas Jānis aizsūtīts projām, Anna tautājusi un meklējusi, līdz uzzinājusi, ka Opmaņa pulka novietne ir Polijas mežos. Nākamā sestdienā uzņēmīgā sievietē braukusi ar vilcienu līdz galastacijai un nonākusi tukša lauka vidū. Par laimi vācu sardzes vīrs zinājis, ka latvieši esot nometināti mežā. Taču mežā ir tik daudz ceļu un taku, ej nu saziņi, pa kuŗu iet! Anna uz labu laimi izvēlējās vienu un – vai nav brīnums?! – atrada kaŗavīru vienību, tikās ar vīru un, vakarā tumsai metoties, devās atpakaļ. Tumsā taku bija grūti saskatīt un gadījās ieskriet ar galvu kādā kokā, gūstot zilumus – savdabīga medaļa par varonību. Anna tā ceļojusi katru sestdienu, līdznesdama ēdienu izsalkušajiem vīriem. Reiz vilciens nav gājis, un viņa visu ceļu gājusi kājām, pie Tornas grāvračiem nonākot tikai vakarjundas laikā, un nakti dabūjusi pavadīt pie kaŗavīriem. Annas iedrošinātas, arī citas leģionāru sievas apciemotušas savus vīrus un par visām kopā Ziemsvētkos sarūpējušas kaŗavīriem cienastu.

„Vai zināt, kur Latvijā ir Kūku ciems?” jautā **Roberts Zvaigzne** un paskaidro, ka tā ir pirmā dzelzceļa pietura, braucot no Krustpils uz Rēzekni, un viņa dzimtā vieta. Viņa tēvs bijis dzelzceļnieks, un pēc pamatskolas beigšanas arī Roberts sācis strādāt uz dzelzceļa. Vācu okupācijas laikā viņš paaugstināts par priekšstrādnieku un pārcelts uz Rīgu. Viņš nosauc četras ārvalstis, kuŗās dzīvojis. Pirmā Pasaules kara laikā no 1917. līdz 1921. gadam bijis Krievijā, Otrā pasaules kara beigās trīsarpus gadu pavadījis Austrijā, pēc tam Francijā, kur strādājis lauku saimniecībā netālu no slavenajām kauju vietām pie Verdenas. ASV iebraucis 1956. gadā. Sākumā apmetušies pie māsas ģimenes – deviņi cilvēki trīs guļamistabās, bet drīz iepirkuši paši savu māju un tur dzīvojuši, līdz mūžībā aizgājusi viņa dzīvesbiedre. Viņu vienīgais dēls mira no zagļu lodes. Zaudējis spēku un acu gaismu, Roberts Zvaigzne nu jau divus gadus mīt aprūpes namā, kur viņu apciemo divi mazdēli un pieci mazmazbērni.

Turpat aprūpes namā atrodas simt gadu vecā **Marija Ķirse**. Viņa ir moža un žirgta, bet jūtas vientuļa, jo šai krastā vairs nav neviena tuvinieka. Mazbērni un mazmazbērni dzīvo Latvijā, tāpēc priecājas par katru ciemiņu, ko iztaujā par notikumiem latviešu sabiedrībā.

(Turpināts 18. lpp.)

Klīvlāndes Latvijas valsts dibināšanas atceres sarīkojumā 2008. gada 22. novembrī, simboliski godinot par uzticīgu kalpošanu brīvās Latvijas ideālam sava un valsts mūža garumā, četriem 90 gadu jubilāriem, kuŗi bija ieradušies svinībās, pasniedza sarkanu rozi, no kreisās: Aina Runģe, Anna Mazzariņa, Pauls Edelbergs, Mērija Krūze

apvienības biedrs, koncertapvienības atbalstītājs – dabinieks un padomdevējs sabiedriskos pasākumos Klīvlāndē. Latvijai un latviešiem viņš burtiski veltījis visu mūžu. Kārlis Avens savā atmiņu rakstā cildina prezidentu Ulmani: „Kārļa Ulmaņa sirds un darbs bija veltīts Latvijai un latvju tautai. Īpašu uzmanību viņš pievērsa lauksaimniecībai un zemniekiem. Viņa jauninājumi piensaimniecībā un kooperatīvu sistēma bija nozīmīgi. Ulmaņa pēdējā iecere, kas padomju okupācijas dēļ netika īstenota, bija apgādāt lauksaimniekus ar modernu tehnoloģiju, atvēlot kredītu traktoru un vajadzīgo mašīnu iegādei, lai zemes apstrādāšana būtu vieglāka un augtu ražība. Otrs ierosinājums bija celt laukstrādniekiem dzīvojamās mājas, lai viņiem nebūtu jāmitinās kopā ar saimniekiem, varētu nodibināt ģimeni un būtu ilggadēji palīgi saimniecībā. Ulmanis audzināja tautu un jaunatni. Skolu absolventiem viņš vēlēja viskarstākās sirdis Latvijai, vislabākos darbus Latvijai, visbargāko stingrību pret sevi.”

No Latvijā pavadītā mūža gājuma viņam atmiņā palikuši daži vēsturiski notikumi: Latvijas

lijusies ar skolotāju institūta tautasdeju kopu un kori. Meta ir arī veiksmīga dārzkope. Viņa nevar pat iedomāties, ka varētu iztikt bez kārtīga sakņu un ogu dārza, ar kuŗa ražu viņa apgādā savus bērnus, mazbērnus, draugus un kaimiņus. Kamēr vēl zemi klāj sniega kārtā, viņa pēti sēklu katalogus un allaž izvēlas kādu jaunu šķirni. Pašaudzētie tomātu, sparģeļkāpostu un baklažānu stādi esot vislabākie. Arī to allaž ir vairāk nekā pašiem nepieciešams, un viņa nesavtīgi tos dāvā citiem. Meta izpelnījies visas latviešu kopienas atzinību ar savām orchidejām, kallām un klīvijām, ko audzē mājā un ziedo sarīkojumu telpu rotāšanai.

Inženieris **Tāivaldis Berkulis** 90 gadu jubileju svinēja 17. decembrī. Viņš sasniedzis ievērojamu panākumus savā profesijā, līdztekus darbojoties daudzās latviešu organizācijās, bet visvairāk laika veltījis Latvijas evaņģēliski luteriskās baznīcas ārpus Latvijas (LELBA) darbam un vietējai draudzei. Viņš bijis draudzes priekšnieks 25 gadus, draudzes valdes sekretārs 16 gadu, LELBA virsvaldes kasiērs 15 gadu. Tāivaldis Berkulis dienēja Latvijas armijā laikā, kad Latviju

beigām. Par piekto militāro dienestu viņš uzskata sardžu rotu ASV armijā Vācijā. Jelgavā 1944. gada 5. augustā viņš ievainots un zaudēja vienu aci. P. Edelbergs mācījies Valsts komercskolā Rīgā, to beidzis 1937. gadā. Izlaiduma aktā prezidents K. Ulmanis viņam spiedis roku un pasniedzis puķes.

Nannija Kaurāte tikai nesen zaudēja vīru. Abi laulībā nodzīvoja 58 gadus un bija gandrīz visu Klīvlāndes latviešu organizāciju biedri. Būvīnženieris **Kārlis Kaurāts** Vācijā sarakstījis un izdevis grāmatu par tehnisko rasēšanu, bijis kuģa mehanīķis, Amerikā sākumā strādāja celtniecības darbos, būdams tehniskais zīmētājs, pa vakariem mācījās un pievienojās H. K. Fergusonam inženieru firmā. Kārlis bija viens no Klīvlāndes latviešu šaha pulciņa veiksmīgākajiem biedriem. Pēc vairākām operācijām viņa kreisā kāja kļuva nespējīga, viņš stipri kliboja un bija grūti kāpt pa kāpnēm, taču Kārlis cītīgi apmeklēja latviešu sarīkojumus. Nannija daudz gadu bija viņa palīdzne un kopēja.

Simt gadu vecā māmuļa Anna Subere Rīgā pēc vidusskolas beigšanas strādājusi mirtiesā.

VALSTS SVĒTKI AMERIKĀ

Ievērojamas jubilejas Klīvlāndē

(Turpināts no 17. lpp.)

Ģimene, bērnu audzināšana un skološana bijuši **Mērijas Krūzes** galvenie pienākumi un sasniegumi. Viņa domā, ka nav neko īpašu paveikusi, taču var teikt, ka viņas devums latviešu sabiedrībai ir liels, jo visi trīs viņas bērni ieguvuši augskolu izglītību, daudz sava laika un talanta ziedo latviešu sabiedrībai un savukārt audzina inteligentu, darbīgu un ļoti latvisku mazbērnu saimi.

Marta Kaminska bieži kavējas atmiņās par bērnu dienām. Viņa dzimusi un augusi sešus kilometrus no Valmieras, tēvs bija draudzes pērminderis un bieži aicināts mācītāja vietā izvadīt trūcīgos. Marta gribējusi mācīties par žēlsirdīgo māsu, bet, skatoties pirmo liķa sekciju, pagūbusi un mācības pārtraukusi. Sākusi strādāt par istabeni komercviensnīcā Rīgā. Viens no regulārajiem viesiem viņas stāvā bijis sabiedrisko lietu ministrs. No Vācijas atvesti satiksmes autobusi, Marta vēlējusies strādāt par biļešu pārdevēju un iesniegusi ministrijā darbā pieteikšanās anketu. Darba biedreņu mudināta, viņa uzdrošinājusies lūgt sabiedrisko lietu ministra palīdzību. Nākamā pirmdienā pienācis paziņojums ierasties darbā. Tā Marta kļuvusi par autobusa kasieri jeb „zilo lēdiju”. Padomju okupācijas pirmajā gadā autobusi aizsūtīti uz Krieviju, Marta pārceļta uz darbu tramvajā. Reiz tramvajā iekāpis karavīrs, kas vaļsirdīgi atzinies: „Kasierīt, man pie dvēseles nav ne santima...” Kādu gadu draudzējušies, viņi apprecējās. „Viņš bija labs vīrs,” saka Marta. Martas jaunības sapnis daļēji piepildījās Klīvlāndē, kopjot dažas vietas, slimās latviešu māmuļas. Tagad viņai pašai vajadzīga kopšana, un tā notiek aprūpes namā, jo vīrs un viens dēls miruši, bet otrs dēls dzīvo Indianas pavalstī.

mais ārlietu ministrs Zigfrīds Meierovics. Viņu godinot, visi Latvijas iedzīvotāji tika aicināti vienlaikus apstāties un nostāties mierastājā. Signālsāvienam atskanot, Aina gājusi pa laukumu starp Madonas pamatskolu un ģimnaziju un tur laukuma vidū lietus gāzē sastingusi stāvējusi mierastājā. Aina 1938. gada beigusi Latvijas mājturības institūtu un pēc tam strādājusi par mājturības instruktori Aucē,

tikai strādā, jo viņa par mata tiesu izglābusies cietuma. Un viņa strādājusi sakostiem zobiem. Vācu laikā Aina atgriezusies dzimtajā pusē Madonā un, fronteī atkal tuvojoties, nav nemaz domājusi par bēgšanu, jo viņas gādība bija mazā meitiņa Maija un slima māmuļa. Tomēr vācu žandarmu pavēle bija stundas laikā izvākties. Aina ar bērnu piedāvāja transportu uz Ventspili, māmuļai uz lazareti. Tikai vēlāk

priecāties par divām mazmeitām. Marta, kamēr vien spēja, piedalījās latviešu pasākumos, sevišķi vanadžu organizācijā.

Viktors Straubs šovasar svinēja savu 90. dzimundien. Pensionāru sanāksmē viņš stāstīja par saviem piedzīvojumiem un teica, ka viņam vienmēr laimējies. Viņš daudzreiz kara laikā atradies briesmās, kad citi krituši un ievainoti, bet viņš palicis neskarts. Sekodams tēva pēdās, Viktors 1937. gada uzsācis studijas Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātē, un 1940. gadā sāka obligāto karadienestu. Tāpat kā Tālvāldis Berkulis un Pauls Edelbergs padomju okupācijas laikā iekļauts Sarkanās Armijā teritorālā korpusā. Brīnumainā kārtā izglābies, kad notika virsnieku apcietināšana un nošaušana, palicis neievainots ar vācu gaisa spēka uzbrukumā Pļaviņās. Studijas beidzis 1944. gada 31. martā un pēc mēneša iesaukts Latviešu leģionā, kara beigās nokļuvis gūstā. Gūsta laikā un vēlāk bēgļu nometnēs strādājis savā profesijā. Pirms izceļošanas uz ASV piecas reizes šķērsojis Atlantijas okeanu, būdams kuģa ārsts IRO dienestā. 1952. gadā kopā ar ģimeni iebraucis Amerikā un obligāto prakses gadu strādājis Bostonā. Nokārtojies Ohaijo pavalsts pārbaudījumus, uzsācis privātpraksi Klīvlāndē. Viņa pacienti bija daudzi latvieši. Dr. V. Straubam ir izcilas darba un organizatora spējas, viņš guvis ne vienu vien atzinību savā profesijā, 2008. gadā visaugstāko – *Pillars of Medicine* balvu.

Helena Mucniece atmiņās bieži jo bieži atgriežas Jumpravmuižā, kas piederēja viņas vecākiem. Viņas māte pratusi labi saimniekot. Māte savā mūžā trīs reizes visu pazaudējusi un trīs reizes saimniecību atjaunojusi. Neatkarīgās Latvijas laikā Jumpravmuižas lielais ganāmpulks apgādājis ar pienu tā dēvētās „piena bodes” Rīgā Kalēju ielā, Audēju ielā un Armijas ekonomiskā veikalā. Meita Helena uzaugusi labos apstākļos, ceļojusi uz ārzemēm, iemācījusies krievu, vācu un franču valodu, kā arī lauku darbus. Vēlāk vadījusi veikalus. Līdz ar māti un vēlāk tautsaimnieku vīru piedalījusies kultūrālos un politiskos sarīkojumos Rīgā, kur iepazinusies ar vairākiem valstsvīriem. Tagad viņas prieks ir trīs mazmeitas un divas mazmazmeitiņas.

Augustines Martinsones atmiņu stāstījumu caurvij pateicība Dievam. Dievs viņu ar vīru un septiņus gadus veco meitu Zaigu izglābis, kad krievi uzmetuši bumbu bēgļu un ievainotu kara vīru pārpildītam kuģim netālu no Ventspils ostas. No 5000 pasažieriem izglābušies tikai 200-300 cilvēku, tostarp Martinsoni. Pazaudējuši visas mantas, izņemot tēva akordeonu. To nesis kāds no izglābtajiem vīriem un atzinies, ka pats nezinot, kāpēc, no kuģa lēkdams, paķēris akordeonu, bet tas neesot viņa, un atdevis īpašniekam. Dievs bijis atbalsts Augustīnei dzīves

grūtībās. No mazām dienām māte viņu vedusi uz sešus kilometrus attālo baznīcu Cēsu apkaimē. Zirga viņiem nav bijis, tāpēc gājuši kājām. Vasarā noāvuši kurpes, lai tās taupītu. Protams, baznīcā dzirdētais Dieva vārds nav bijis tik pievilcīgs kā desas un kļiņģeri, ko māte pirkusi pēc dievvārdiem, tomēr toreiz sēta ticības sēkla ir iesakņojusies un augusi visu mūžu.

Zelmas Pudules 100. dzimundiena tika svinēta 2008. gada 4. decembrī. Agrāk Zelma teica, ka vēloties savu jubileju svinēt klusām savā mājā, bet, kad pienāca lielā diena, bija ļoti priecīga par radu rīkotajām svinībām viesību centrā. Telpu greznoja Ziemeļvētku eglīte, uz balti klātajiem galdiem mirgoja sveces, un jubilāre kā balta puķe sagaidīja apsveicējus no tuvējās apkāmes un tālienes, tostarp audzumeitu Intu ar ģimeni – meitu un mazbērniem, brāļa meitu Ariju Lī (*Lee*) ar viņas lielo ģimeni, brāļa otras meitas Nellijas vīru Kārli Freimani ar meitu.

Latviešu saime Kantonā, kur jau ilgu gadu dzīvo Zelma, ir sarukusi, bet palikušie citam kļuvuši tuvi kā radnieki. Viņi visi bija sanākuši apsveikt godājamo sirmgalvi. Vietējiem apsveicējiem piedāvājās agrākie kantoniēši no Klīvlāndes – Vija Vistuče, Astrīda un Zigurds Rīderi, Ausma Pirktiņa, Apvienotās draudzes mācītāja Sarma Eglīte un draudzes dāmu komitejas pārstāves Nora Balode un Liesma Ropa. Apbrīnojami žirgtā jubilāre, kājās stāvēdama, sagaidīja viesus, visus pazina un piedalījās kopējās sarunās.

Agrākos gados, kad vīrs Leo vēl bija dzīvs, Puduļi daudz ceļojuši pa ASV un ārzemēm. Jubilāres dzīve nav bijusi viegla. Pirmā lielā traģēdija piedzīvota, kad Vietnāmas kara kriti kļuvis vienīgais dēls. Pēc dēla nāves Puduļi adoptējuši un uzaudzinajuši divas bārenes, viena no viņām līdz ar mazu meitiņu mirusi ugunsgrēkā. Vīrs Leo miris 1999. gada decembrī. Tāpat kā citi, kas sasnieguši tik ievērojamu vecumu, viņa jūtas vientuļa. Taču Zelma vēl aizvien dzīvo sava mājā, spēj apkopt sevi un māju. Tiesa, pietrūkst spēka mērot tālo ceļu uz baznīcu Klīvlāndē, bet viņa atbalsta draudzi ar ziedojumiem. Jubilejas viesi atmiņu stāstos cildināja viņas viesmīlību, laipnību, gudrību, draudzību, izturību un labo sirdi.

Godinot visus Latvijas valsts dibinātājus, tās brīvības izcīnītājus, valsts un saimniecības veidotājus un visus, kam „tauta tuvāka par draugu stāv”, no kuriem daudzi jo daudzi atdusas kapsētā, Latvijas valsts dibināšanas atceres svinībās 2008. gada 22. novembrī pieminējam vecākās paaudzes pārstāvjus – 90 un vairāk gadu vecos, kuri dzīvo Klīvlāndē. Pateicāmie viņiem par uzticību un kalpošanu brīvās Latvijas ideālam visa mūža garumā.

Maija Grendze

Meta un Kārlis Aveni

Madonā un Ventspili. Komunistu okupācijas sākumā apprecējusies. Vīrs bijis aizsargs, tāpēc abi apcietināti un pratināti. Vīrs kādu laiku bijis turpat cietumā, tad no turienes kaut kur aizsūtīts un pazudis bez vēsts. Aina drīz atbrīvota, jo bijusi neaizstājama Ventspils tirdzniecības uzņēmuma vadītāja. Viņas pārziņā bija septiņas ēdnīcas un trīs krogi, turklāt vēl jāatsaucas tālruņa zvaniem naktis vidū, kad vajadzējis no kroga izmest kādu dzērāju. Nereti nācies izpildīt neparedzētus steidzamus pasūtījumus, piemēram, 1. maijā uz

Aina uzzinājusi, ka māte aizvesta pie kādas radnieces, komunisti viņu apcietinājuši un nošāvuši. Viņas grēki – vīrs Latvijas armijas virsnieks, dēls armijā, znots aizsargs un meita ārzemēs. Pēc kara bēgļu nometnē Emdenē Aina salaulājās ar agrāko laiku paziņu Arnoldu Ruņģi, viņi ieceļoja ASV 1950. gadā. Pirmā dzīvesvieta bija Ziemeļkarolinā, pēc tam pārcēlušies uz Klīvlāndi. Pārdzīvojumiem bagātā dzīve Ainu Ruņģi nav salauzusi. Vienmēr darbīga, viņa nesen 94 gadu vecumā atjaunojusi auto vadītājas atļauju, kas derīga līdz 2012. gadam.

Marta Čēcere ir otra jauna atraitne, kas devās bēgļu gaitās ar mazu bērnu uz rokām. Arī viņa pirmo vīru zaudējusi komunistu laikā. Viņš Satiksmes ministrijā bijis smago automobiļu šoferis un pēc vairākiem braucieniem uz Krievijas pusi vēlējis „ņemt vāgu”. Marta nezina, kas un kā noticis, bet viņu nekad vairs mājās nav sagaidījis. Vācu laikā, kad atraka baigā gada upuru kapus, viņa gājusi vīru meklēt, bet sargs pie ieejas laipni vaicājis, vai viņa savu vīru ļoti mīlējusi. Saņēmis pozitīvu atbildi, ieteicis nemeklēt viņu starp atraktajiem liķiem, bet atcerēties vīru, kāds viņš bijis dzīvs. Bēgļu nometnē viņa apprecējusies orreiz. Marta augusi un skolā gājusi Rūjienā. Iemācījusies frizieres amatu ar nodomu atvērt savu frizētavu blakus krustmātes puķu veikalam. Okupācijas un kara šim nodomam pārvilkta svītru. Amerikā Marta strādāja par mājkāpotāju Sinsinati pilsētas tuvumā, vēlāk Klīvlāndē. Viņa bijusi aktīva latviešu sabiedrībā, uzaudzinajusi divus bērnus un tagad var

Augustine Martinson

Latvijas virsnieka meita **Aina Ruņģe** mācīta vienmēr un visur stingri ievērot militāro reglamentu. Viņa atceras dienu, kad zemes klēpī guldīts Latvijas pir-

katra ielas stūra jābūt pārdošanā desām un alum! Visnepatīkamākais uzdevums bijis braukt līdz zināmu pārtikas veikalu likvidētājiem. Radnieks pamācījis, lai

Kā Latvija sagaida savus bērnus

(Turpināts no 7. lpp.)

Mājdzemdības Latvijā notiek atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem, kas paredz, ka jābūt atbilstošam aprīkojumam (neatliekamās palīdzības sniegšanai kritiskos gadījumos), mājdzemdību vecmātēm regulāri jāiziet neatliekamās palīdzības kursi. Vecmātes prakse slimnīcā un mājās ir atšķirīga (lai kļūtu par mājdzemdību vecmāti, jāpabeidz vienu gadu gari speciāli kursi).

L. Kovtuna jautā, kas ir devis tiesības Latvijā pieņemt dzemdības mājās?

D. Ceple atbild, ka to nosaka Ministru kabineta noteikumi par mājdzemdībām, kuŗos paredzēts,

kā tas jā dara.

L. Kovtuna jautā, kāpēc Latvijā tik daudz ārstu ir pret mājdzemdībām?

I. Circene ir pragmatiska, jo ir redzējusi sievieti mirstam dzemdībās.

L. Kovtuna secina, ka mājdzemdības ir elitārs pasākums.

I. Circene komentē, ka mājdzemdības nevar piemērot visiem. Mūsu senči dzemdēja rudzu laukā, taču toreiz katra desmitā sieviete dzemdībās nomira. **I. Circene** ir par to, ka slimnīcu pietuvina mājām (ar mājīgu interjeru), taču aiz sienas ir operāciju bloks un intensīvā terapija (nepieciešamības gadījumam). **I. Circene** atceras, ka Latvijā līdz 1995. gadam ieskai-

tot dzemdību nodaļās bija flīžu sienas, nebija aizkaru, dzemdētāju nevarēja apciemot radnieki, jaundzimušie bija nošķirti no mātes (tā tas bija visu padomju laiku, lai cīnītos ar infekcijas draudiem). **I. Circene** nav pret mājdzemdībām, taču personiskā ārsta pieredze viņu biedē. **I. Circene** uzskata, ka mājdzemdības Latvijā ir domātas ekskluzīvai iedzīvotāju daļai ar augstu motivāciju un atbildību par savu lēmumu. **V. Lejiņš**, kurš 10 gadus ir nostrādājis dzemdību zālē un divreiz glābis dzemdētāju dzīvību, nekad nepieņemt dzemdības mājās (pārāk liela spriedze un atbildība), turklāt Latvijā ir salīdzinoši (ar citām Eiropas Savienības valstīm) liela perinatālā

mirstība. Jāatzīmē, ka pēdējos gados Latvijā pieaugusi arī māšu mirstība dzemdībās (no 2 gadījumiem 2004. gadā līdz 6 gadījumiem 2007. gadā). **D. Ceple** nav tik bailīga, jo uzskata, ka vecmātei jāparedz dzemdību gaita un savlaicīgi jāpieņem lēmums (par dzemdētājas transportēšanu uz stacionāru). **D. Ceple** norāda, ka apmēram trešdaļai tiek atteiktas mājdzemdības (riskā dēļ) vēl pirms līguma slēgšanas.

Tuvākajā nākotnē (ap 2010.-2011. gadu) vecmāte Rudīte Brūvere iecerējusi Valmieras rajona Kauguru pagastā ierīkot dzemdību māju „Jaunpalejas”, kas pašlaik tiek atjaunotas un sakārtotas, lai līdzīgi kā Vācijā, nodrošinātu mājdzemdības sie-

vietēm, kuŗām nav iespējas dzemdēt savās mājās (pārāk mazs dzīvoklis). „Jaunpaleju” mājās paredzēts sekmēt un veicināt dabīgas un drošas dzemdības mājās vidē, piedāvāt grūtniecu, dzemdību un pēcdzemdību aprūpi un izveidot vecmātēm dabīgu dzemdību prakses vietu, kā arī plānots radīt un uzturēt patvēruma vietu bez atbalsta palikušām grūtniecēm un jaunām māmiņām (6 vietas).

Sarunas noslēgumā **J. Dimants** secina, ka mājdzemdībām ir sava vieta un pozitīvā pieredze Latvijā to apliecina, tāpēc tās nedrīkstētu kategoriski noliegt. „Cerēsim, ka veselības aprūpe turpmāk uzlabosies un dzimstība Latvijā pieaugs,” teica Dr. J. Dimants.

Latvijas valsts 90 gadu atceres svinības Čikāgā

Latvijas valsts dibināšanas 90 gadu atceres svinības Čikāgā, Ciānas draudzes telpās 15. novembrā pēcpusdienā bija sapulcējušas 300 apmeklētāju un dalībnieku. Svinīgo svētku aktu un koncertu rīkoja Čikāgas latviešu organizāciju apvienība (ČLOA), sarīkojuma vadītājs – tās priekšsēdis Jānis Vilciņš. Noskaņojums bija pacīlāts un priecīgs – mūsu valstij, Latvijai, 90. gada svētki! Jaunā paaudze, skauti un gaidās ienesa karogus: ASV karogu – Gunārs Robežnieks, Zinta Lucāne un Laila Baumanē, Latvijas karogu – Kr. Barona skolas audzēkņi Viktors Lāčkāja, Dženija Lāčkāja un Anna Muižniece.

Kr. Barona latviešu skolas koris skolotāja Benjamina Alļes vadībā nodziedāja Alberta Legzdīņa šiem svētkiem veltītu dziesmu „Es taisīju karodziņu”. Svētbrīdīm māc. Gundega Puidza bija izvēlējusies tekstu no Jāņa ev. 15. nodaļas, Jēzus vārdus: „Nevienam nav lielākas mīlestības kā šī, ja kāds savu dzīvību nodod par saviem draugiem; visu, ko jūs Tēvam lūgsit Manā Vārdā, Viņš jums dos.” Mēs lūdzām par mūsu valsti Latviju, mūsu zemi un mūsu tautu un tā nākotni Dieva ceļos. Kopējā lūgšanas dziesma bija „Dievs, sargi mūsu tēvu zemi!”

ČLOA priekšsēdis Jānis Vilciņš uzrunā cildināja Latvijas valsts pasludinātājus, nelielu grupu

drosmīgu patriotu, kuŗiem tūlīt bija jāuzsāk cīņa ar pretiniekiem. Viņi tika uzvarēti, un Latvija piedzīvoja gaišus un panākumiem pilnus gadus. Sekoja 50 gadu gara nakts, okupācija, deportācijas, apspiestība, taču pirms 17 gadiem Latvijai atkal uzausa brīvības rīts.

Pirms 60 gadiem sākās jaunbraucēju latviešu rosība Čikāgā. Mūsu vecā paaudze dibināja draudzes, organizācijas, iegādājās un cēla namus, iesāka latviešu radoraidījumus, izdeva „Čikāgas Ziņas”, nodibināja Kr. Barona skolu, kas ir lielākā latviešu sēdienes skola ASV, kur mācās jau trešās paaudzes latviešu bērni. Tagad mums jācenšas organizācijām un draudzēm piesaistīt visus latviešus, tostarp jaunbraucējus no Latvijas. Mūs vēl gaida daudz darba – jārada jauns latviešu centrs. Ciānas latviešu ev. lut. draudzes un Čikāgas latviešu biedrības līgumraksts ir parakstīts, jācer, ko to apstiprinās pilnsapulcē.

Noklausījāmie Latvijas Valsts prezidenta Valža Zatlera apsveikumu un uzrunu video lentē, beigās pievienojoties korim un pūtēju orķestrim himnā „Dievs, svētī Latviju!”

J. Vilciņš iepazīstināja ar svētku runātāju – Eiropas parlamenta deputātu, bijušo aizsardzības ministru, jaunās partijas „Pilsoniskā savienība” valdes vicepriekšsēdi

Čirtu Valdi Kristovski. Arī viņš pieminēja sarežģīto laikposmu, kad tika dibināta Latvijas valsts. Tagad valsti māc tirgus ekonomikas izraisīto interešu nežēlīgās attiecības. Vilšanos rada patmīlīgi politiki, sabiedrības noslāpšana, negodīgi spēles noteikumi, kuŗus veidojuši varas redzāmie un neredzāmie pilāri, oligarchi. Tauta rīkoja demonstrācijas pie Saeimas un Doma laukumā, jo vēlas jaunu – augstākas morāles un ētikas politiku. Tāpēc tika dibināta jauna partija, „Pilsoniskās savienība”, ko vada Sandra Kalniete. Patlaban tās 18 nodaļās ir 400 biedru, un viņi ir gatavi strādāt.

Sarīkojumā bija ieradušies lietuviešu un igauņu kopienas pārstāvji. Apsveikumus bija atsūtījis Čikāgas pilsētas galva Ričards Delijs, PBLA priekšsēdis Mārtiņš Sausiņš, ALAs priekšsēdis Juris Mežinskis, Latvijas ārlietu ministrs Māris Riekstiņš.

ALAs Kultūras fonda atzinības rakstus saņēma Lilita Spure, Daumants Tomsons un Lelde Kalmīte. ALAs Atzinības rakstu – Valija Galeniece par 10 gadu darbu, vadot Čikāgas latviešu radoraidījumu komiteju. Čikāgas latviešu organizācijas apvienības Atzinības raksts piešķirts Ainai un Gunāram Saleniekiem; DV ASV valdes Goda raksts Albertam Raidonim, DV Centrālās valdes Atzinības raksts Ainai

Saleniecei un Ārijai Babānei, DV CV zelta nozīme Florai Grigolai un Martai Cakarei. Centrālā valde ierosināja M. Cakarei šo apbalvojumu piešķirt par sevišķiem nopelniem – palīdzību leģionāriem Zviedrijā.

Koncerta apmeklētājus sajūsmīnāja pianista Rūdolfa Ozoliņa atskaņotais Pēteris Vaska skaņdarbs „Mazā naktsmūzika”. Mūsdienā Latvijas komponistu jaunais skaņdarbu dzirdam reti. Noklausoties šo skaņdarbu, kuŗā nav griezīgu disonāncu kakafoņijas, kļuva skaidrs, kāpēc P. Vasks ir visvairāk ievērotais latviešu komponists. Paldies R. Ozoliņam par mūzikālo dāvanu, to vēl ilgi atcerēsīties!

Koris pacīlāti nodziedāja A. Jurjana „Tēvija” dirigentes Māras Vārpas vadībā, klavierpavadijumu spēlēja Sarma Alļe. Indra Ozola (mecosoprāns) iespaidīgi nodziedāja solo daļu – „Lūgšana”. Ne velti publika lūdza to atkārtot. **I. Ozola** dziedāja arī J. Mediņa romantisko „Pirmo Solveigas vēstuli Pēram Gintam” (E. Kezberē), J. Mediņa „Ziemeļblāzmu” (J. Rainis) un divas tautasdziesmas – T. Ķeniņa sabalsoto „Silta saule, karsta saule” un P. Dambja „Dziedu sīki, dziedu reši”. Klavierpavadijumu spēlēja R. Ozoliņš. Dziedone un flautiste Indra Ozola dzīvo Ņujorkā, viņa mācījusies Latvijā un Norvēģijā.

Čikāgas vīru koris Māras

Vārpas vadībā jūsmīgi dziedāja Raimonda Paula „Es vēja saucu”. Ciānas koŗa dirigente Ingrida Dženninga bija izvēlējusies J. Kalniņa „Dziesma brīvai Latvijai” (V. Plūdons). Apvienotais koris nodziedāja Zigmara Liepiņa „Zelta kauss” (Māra Zālīte). Vīru kori bija skaitliskā pārsvarā, taču dirigente Ingrida Dženninga panāca, ka sieviešu balsis netika nomāktas. **I. Dženninga** ir cēlusi Ciānas koŗa dziedāšanas kvalitāti, viņa skaidri zina, ko no koristiem vēlas, un to arī panāk. Koŗa dziesmas ar klavierēm pavadīja Sarma Alļe – arī Čikāgas mūzikas dzīves stūrakmens un bagātība.

Koncerts izskanēja ar patiesu vēlējumu – Jāņa Mediņa „Tev mūžam dzīvot, Latvija!” (V. Plūdons).

Patikamu pārsteigumu sagādāja Kr. Barona skolas skolēni, ienesot dzimundienas kliņģeri un 90 svecītēm... Pavisam bija septiņi kliņģeri, un ikvienam apmeklētājam tika šķēle vai pat divas!

Saviesīgajā vakarā pie galdiem bija 150 viesu, siltas vakariņas un atspirdzinājumu sagādāja draudzū un organizāciju dāmas saimniecības vadītājas Vijas Reinfeldes un Intas Rāves vadībā. Raitā soli dejoja tautasdeju kopas „Dzelmieši” dalībnieki, skatītājiem apaludējot un gavilējot.

Oļģerts un Marta Cakari

18. NOVEMBĀRA SVINĪBAS LINKOLNĀ

Mazā koŗa dalībnieki koncerta laikā – vad. Māra Balode, Aina Kalniņa, Ārijs Liepiņš, Valdis Balodis, Ina Grīnberga un Silvija Augstuma. Iztrūkst pavadītāja Sally Johnston

18. novembra ritā pie prez. Kārļa Ulmaņa Piemiņas plāksnes, no kreisās pirmajā rindā Dagnija Bite, Jānis Jaunzemis, Rasma O'Connell, Velta Didrichsone, Rasma Strautkalne, Mirdza Ješauckis un Elga Rone. 2. r. Andrējs Eglīte, Valdis Balodis, māc. Vitauts Grīnvalds, Māra Balode un Valdis Kalniņš

18. novembra akta programmas dalībnieki Linkolnā. No kr. Indra Brockman, Jana Ghormley, Ina Grīnberga, Aina Kalniņa, Sally Johnston, Valdis Balodis, Valdis Kalniņš, māc. Vitauts Grīnvalds, Astra Iesalnieks, Ārijs Liepiņš, Silvija Augstuma, Roberts Kukainis un Māra Balode

Valsts svētku referents Roberts Kukainis ar tautu meitu goda sardzi. No kr. Silvija Augstuma, Ina Grīnberga, Aina Kalniņa, Roberts Kukainis, Rasma O'Connell, Māra Balode un Nora Šmite

Omahā pēc svētku akta. Tuvākie no kr. Aivars Zeltiņš un Roberts Kukainis. No labās – Vija Zeltiņa, Jānis Balodis, Aina Balode un Leonija Petraška

(Vairāk lasiet nākamajā numurā)

LATVIEŠI KANADĀ

Toronto

R. Norītis

*Toronto latviešu pensionāru apvienības 18. decembra sanāksmi Latviešu centrā ievadīja prāv. Dr. F. T. Kristbergs, svētbrīdī iztirzādams Marksu evaņģēlija Ziemsvētku stāstu par Trim Gudrajiem no Austrumu zemes. Ziemsvētku vēlējumus uzrunā izteica valdes priekšsēde Valija Briksne un informēja par Ontario provinces valdības atvieglinājumiem nekustamo īpašumu nodokļu programmā veciem ļaudīm. Svētku novēlējumus izteica arī sanāksmes vadītāja Liene Martinsonē. Programmas daļā Ziemsvētku dziesmas dziedāja apvienības koris „Rota” un viru ansamblis „Pusstunda” diriģentes Īrisas Purenē vadībā. Sanāksmē piedalījās arī viesi – Erna Pakalniņa no ASV un Jānis Melbārdis no Kanadas Rietumu provinces Britu Kolumbijas. Apvienībā pašreiz ir 555 biedri, no tiem 363 sievietes un 192 vīrieši. Darbības gadā iestājušies deviņi. Miruši 27 biedri. Apvienība arī divas reizes gadā izdod periodisku izdevumu *Pensionārs* Valijas Briksnes, Ortas Čačis, Austras Elksnites un Lolitas Gulbes redakcijā. Pēc Ziemsvētku pārtraukuma apvienība kārtējās iknedēļu sanāksmes latviešu centrā atsāks **8. janvārī** plkst. 13, vingrotāji un rokdarbnieču grupa nodarbības sāks plkst. 9.

* Latviešu aprūpes mājā „Kristus dārz” Ziemsvētku pusdienas iemītņiem, piederīgiem un labvēļiem bija 28. decembrī plkst. 12. Pirms pusdienām koncerta daļā piedalījās vijolnieks Indulis Sūna un pianiste Ilga Sūna.

* Latviešu centra darbinieku pēcpusdienu ar cienastu un priekšnesumiem notiks **11. janvārī** plkst. 13.

* Tikšanās ar Latvijas vēlēšanu reformas biedrības valdes priekšsēdi (bijušo Latviešu centra vadītāju) Valdi Liepiņu notiks **5. janvārī** plkst. 19.30 Latviešu centrā. Kā Rīgas domes pārstāvis viņš varēs informēt arī par pēdējā laika notikumiem Latvijā.

* Pēc svētku pārtraukuma Toronto Latviešu pensionāru apvienība kārtējās ceturtdienu sanāksmes latviešu centrā atsāks **8. janvārī** plkst. 13 ar prāv. Ivara Gaides svētbrīdī un Jaungada koncertu apvienības korā diriģentes Īrisas Purenē izkārtojumā. Vingrotāju un rokdarbnieču grupas nodarbības sāks plkst. 9.

* Toronto Latviešu centra valde aicina visus brīvprātīgos darbiniekus piedalīties kopējās pusdienās **11. janvārī** plkst. 13. Dalībnieki aicināti pieteikties Centra birojā, tālr. 416-759-4900 līdz 8. janvārim.

* Reliģisku pārdomu pēcpusdienas Latviešu centrā atsāksies **14. janvārī** plkst. 13 prāv. Dr. F. T. Kristberga vadībā.

* Toronto latviešu hokeja vienība spēlēs ar lietuviešu hokejistiem **4. janvārī** plkst. 17 *George Bell* arēnā, 215 *Ryding Ave.*

* Latvisko ēdienu un delikatesu

pārdošanu Latviešu centrā atsāks **17. janvārī** plkst. 9.

* TLB Sestdienas skolas teātra izrāde notiks **31. janvārī** plkst. 14 Latviešu centrā. Drāmas kopa izrādīs V. Pavlovska lugu „Mazā zaļā varde jūrā”.

* Toronto Austrumu ev. lut. latviešu draudzes **18. janvārī** dievkalpojums Sv. Barnaba baznīcā sāksies plkst. 14 un būs apvienots ar ērģeļu koncertu. Draudzīgā aicinājuma dievkalpojums ar dievgaldū un draudzes pēcpusdienu notiks 8. februārī.

Ievēlēta LNAK 20. padome

Kanadas latviešu centrālās organizācijas – Latviešu nacionālās apvienības Kanadā (LNAK) valde 6. decembra sēdē latviešu priekšsēdes Alīdas Forstmanes vadībā pārrunāja Toronto un Kanadas latviešu organizāciju datu bāzes apvienošanu un izmantošanu, ko kārtos biedrības Dr. Jānis Lūsis. Viņš ziņoja arī par nākotnes darbības plānošanas semināru, kas jau trešo reizi bija veltīta latviešu sabiedriskās un nacionālās dzīves sekmēšanai Kanadā. Kasieris Normunds Goba ziņoja, ka šogad līdzekļu vākšanas akcija bijusi sekmīgāka par iepriekšējo, jo ieņemti 16 985 dolari. Ienākumu pieaugumu sekmējuši vairāk jaunas LNAK sudraba un zelta mūža dalībnieku iemaksas.

Valdes priekšsēde Alīda Forstmane piedalījies Latvijas Valsts svētku sarīkojumā Hamiltonā un teikusi svētku runu. Viņa ziņoja arī par Latvijas Vēlēšanu reformas biedrības darbību un mērķiem panākt Latvijas Saeimas vēlēšanas sekmīgākas. Pēc vispusīgām pārrunām valde vienojās atbalstīt šīs biedrības darbību un dibināt Toronto latviešu atbalsta grupu.

Vispusīgu ziņojumu par LNAK 20. padomes vēlēšanām sniedza vēlēšanu komisijas priekšsēdis Valdis Vagners. Vēlēšanu laikā ieņemti 5715 dolari un pašreiz izdoti 5200 dolari, bet daži rēķini vēl jākārt. No izsūtītām 4966 vēlēšanu vēstulēm saņemtas tikai 770, jeb 15,5%, kas ir par 2,7% mazāk nekā 2004. gada 19. padomes vēlēšanās. Padomes vēlēšanās šogad piedalījās 51 kandidāts. No tiem ievēlēti 40 padomes locekļi ir Jānis Mežaks ar 496 balsīm, Imants Purvs – 453, Ingrida Viksna-Fogele – 449, Mārtiņš Sausiņš – 420, Alīda Forstmane – 418, Inta Purva – 417, Agra Asmus – Vāgnere – 410, Dr. Jānis Lūsis – 395, Roberts Klaiše – 392, Baiba Bredovska – 390, Dr. Vilis Mileiko – 389, Vilis Miklaševics – 385, Jānis Niedra – 374, Ēriks Dzenis – 373, Jānis Langins – 370, Andris Kēsteris – 369, Dags Demandts – 366, Fricis Traugott Kristbergs – 361, Juris Eglītis – 356, Kornēlija Zariņa – 355, Juris Steprāns – 351, Klāvs Zichmanis – 347, Austris Siliņš – 343, Ilga Breikša – 337, Gunta Reinholde – 336, Miķelis Svilāns – 334, Dace Veinberga – 332, Anna Briede – 325, Arnis Markitants – 323, Arvīds Kalupnieks – 320, Auseklis Zaķis – 314, Pēteris Brauns – 204, Meta

Bāze – 295, Aleksandrs Sausiņš – 293, Katrīne Sausiņa – 285, Markus Svilāns – 268, Viktors Kūlnieks – 258, Krišs Jānis Brauns – 257. Kandidātos paliek Vilnis Pētersons – 256, Jānis Bilinskis – 253, Gunta Krūmiņa – 250, Valija Briksne – 249, Astrīde Sīle – 247, Matejs Kalns – 237, Uldis Lote – 211, Artūrs Kēsteris – 208, Visvaldis Ozols – 190, Jānis Kļaviņš – 153 un Kristaps Kuplais ar 113 balsīm.

Sporta nozares referents O. Kurcigs ziņoja, ka Latviešu sporta apvienības Kanadā biedru gada sapulce notiks 25. janvārī plkst. 10 Latviešu centrā, DV Toronto nodaļas mītnē. Sporta nozarei M. Lorberga jun. vadībā pašreiz organizē „5 and 10 pin bowling” un aicina interesentus pieteikties pa tālr. 416-626-7262, e-pasts: Modris KL@msn.com.

Sēdes nobeigumā valdes priekšsēde A. Forstmane ziņoja, ka LNAK biroja vadītāja Zenta Kūlberga atlūgusies no darba un izteica viņai pateicību par līdzšinējo darbu, biroja darbu kārtošā un sadarbību ar valdes locekļiem un darbiniekiem. Nākamā LNAK valdes sēde notiks 17. janvārī plkst. 9.30 Latviešu centrā. Valdes sēdes ir atklātas, un tajās kā klausītāji var piedalīties visi ieinteresētie latvieši.

Montreala

M. Štauers

Iznācis ev. lut. Trīsvienības draudzes Ziņu 2008. gada ziemas numurs. Tam šoreiz 8 lappuses un viena pielikuma lapa. Pēdējā ir 39 ģimenes vienību Ziemsvētku un Jaungada kopējais apsveikums. Saturā atspoguļota draudzes dzīve aizvadītajos mēnešos un īsi valdes sēžu atreferējumi. Uzzinām, ka aizvadītā gadā miruši 5 draudzes locekļi, izstājušies 2, bet kristīti viens. Līdz ar to draudzē šobrīd ir 152 iesvētīti un 26 kristīti draudzes locekļi; kopā 178. Pēdējā lappuse veltīta dievkalpojumu un sarīkojumu laikrādī nākamajiem 5 mēnešiem. Draudzes Ziņu redaktors ir Roberts Kalniņš. Ar šo numuru noslēdzies izdevuma 57. gada gājums.

14. decembrī draudzes aprūpes daļas jaunieši bija ieradusies veco ļaužu aprūpes mājā Belvedieres Lašīnā, lai dziedātu Ziemsvētku dziesmas šē mītošai latviešu saimītei. Bija sagādījies, ka bija ieradusies visi 9 iemītņieki. Dziesmas diakona D. Demandta vadībā dziedāja 4 koristi. Gandrīz 40 minūšu garo dziedāšanu noklausījās tikpat daudz vietējo mītnes iedzīvotāju. Latvieši saņēma draudzes dāvinātu svētku dāvanu maisiņu. Saņēmēji dalījās ar saņemtiem cepumiem ar mītnes viesiem, lai tie nejustos pamesti. Šis izrādījās reti sirsnīgs priekšsvētku sarīkojums, kas paliks atmiņā visiem tā dalībniekiem. Pēc tā vakara pusē diakons D. Demandts izlidoja uz Rīgu, lai Latvijā vadītu „Dodiet, un jums

tiks dots” II Ziemsvētku projektu. 14. decembra vakara stundā Norvēģu baznīcā Lašīnā notika abu draudžu kopīgais 3. adventa dienas svēciņu dievkalpojums. To vadīja māc. M. Ķirsons, un tajā piedalījās ap 30 dievlūdžēju, kas vēlāk pakavējās pārrunās sarīkojumu zālē, kur bija arī azaidi, sanests groziņu veidā.

Arī draudzes Ziemsvētku vakara dievkalpojums notika norvēģu baznīcā. Tajā piedalījās ap 30 dievlūdžēju. To vadīja māc. M. Ķirsons. Ar dziesmām to kuplīnāja koristu ansamblis A. Vītola un J. Mateus vadībā.

Trīsvienības draudzes un Ačkupa kopējā eglīte notika 13. decembrī, Latviešu centrā. Tā bija pulcinājusi 60 apmeklētājus. Programmas daļu ievadīja Betlemes skats, kam sekoja svētbrīdis, ko vadīja diakons D. Demandts. Ačkupieši dejoja tautas dejas, bija izveidojuši savu kori un 5 meiteņu ansambli, kas dziedāja vairākas dziesmas, kā arī deklamēja Ziemsvētkiem piemērotus dzejoļus. Pirmo reizi publiski uzstājās Večkupa tautas deju dejotāji, kas visi ir pusmūža gados (4 pāri).

Visi priekšnesumi iepriecināja eglītes apmeklētāju saimi. Līdzatnēstie groziņi veidoja azaidu. Ieradās arī Ziemsvētku vecitis (G. Hūns), kas vairāk vēribas pievērsa pieaugušajiem kā bērniem, kas savus saiņšus saņēma pēdējie. Tas likās neparasti. Eglīte valdīja sirsnīga Ziemsvētku gaisotne.

Baltiešu Mākslinieku apvienība (BAA) savu Ziemsvētku ieskaņu svinēja 16. decembrī Lietuvišu katoļu baznīcas sarīkojumu zālē *de Seve* ielā, Verdanā. Tajā piedalījās 27 apvienības biedri. Izrādīja video filmu par lietuvju mākslinieku Samu Borsteinu. Priekšnieks Romas Verbila pateicās visiem darbiniekiem par atbalstu un veikumu. Azaidi bija groziņu veidā.

Apvienību arī turpmāk vadīs R. Verbila, viceprezidents paliek Pēteris Altozārs, sekretāre – Dzintra Paleja, kasieris Sergejs Kozlovskis un Apkārtraksta redaktors – V. Vazilinskas. Tīmekļa speciāliste Anna Kruzelnecky pētīs mājas lapas izveides iespējas. 2009. gada rudenī paredzēta gleznu skate.

Latviešu sabiedriskā centra šā gada pēdējā valdes sēde, kas notika 17. decembrī, pulcējušies dalībnieki pārrunāja centra uzturēšanas vajadzības un atzina, ka pašreizējās saimnieciskās krīzes apstākļos uzmanīgi jārikojas ar izdevumu apkopošanu. Nākamā valdes sēdi paredzēja nākamā gada 21. janvārī plkst. 20 Latviešu centrā.

11. decembrī, Kanadas bruņoto spēku Valodas skolā St. *Jean de Richelieu* notika kārtējais studentu izlaidums. Tajā diplomus saņēma 90 absolventi no dažādām valstīm. To vidū bija divas LR Aizsardzības ministrijas darbinieces – Liene Sestule un Linda Dombrovska, kas mācījās franču valodu, un 3 citi – Jānis Kreiers, aizsardzības apmācību instruktors Ādažos, „Tēvijas Sarga” fotografs Normunds Mežiņš un Egils Tišanovs, Saeimas un Valsts

prezidenta drošības dienesta darbinieks, kas visi mācījās angļu valodu. E. Tišanovs saņēma īpašu atzinību par savu stāju, kas skolas vadības novērtējumā bija atspoguļojusi skolas raksturu un mērķus. Viņš kļuva 2000. skolas students. Par to skolā turpmāk būs plāksnīte. Izlaidumā piedalījās arī Lietuvas un Latvijas goda konsuli Kvebekā – Arunas Staskevičus un Roberts Klaiše. Sekoja militāra stila pusdienas, kurās uzrunu teica R. Klaiše. Viņš no skolas vadītāja Huda (*Hude*) saņēma īpašu plāksnīti ar to valsts vārdiem, kurū pārstāvji valodas apguvuši šajā iestādē. Tā bija pateicība montrealiešu latviešu sabiedrībai par šo studentu uzņemšanu savā vidū. Klaiše no savas puses pateicās mūsu sabiedrības vārdā. Montrealiešiem arvien ir bijis labs kontakts ar visiem latviešu studentiem, kas gadu tecējumā ir piedalījušies šajā programmā.

Latviešu filatelistu aktīvitātes

Latviešu filatelistu apvienības (LFA) biedrs, Losandželosā dzīvojošais Valentīns Dābols, 2008. gadā piedalījās pasaules mēroga (FIP) izstādēs: Izraēla pasaules čempionu klasē, Rumānijā (FFIRO), Čehijā (Prāga 2008) un Losandželosā (SESCAL). Šogad viņš pieteicies piedalīties izstādē Ķīnā – *China 2009* un Latvijā – 4. simpozijā Daugavpils universitātē. To rīko nevis Latviešu filatelistu apvienība, bet gan vācu-baltu vēstures pētniecības grupa no Vācijas, kurās biedrs viņš ir pēdējos divdesmit gadus. Izstādēs Dābols rāda sagatavotus klāstus par Cēsīm un Livoniju.

Kanadas latviešu aktīvie filatēlisti – Mārtiņš Štauers un Viesturs Šķidra piedalījušies reģionālajā baltiešu izstādē Montralā pagājušā gada pavasarī. Viesturs Šķidra iecerējis piedalīties karaliskajā (nacionālā statusa) Kanadas Filatelistu apvienības izstādē 2009. gadā no 12. līdz 14. jūnijam Sv. Katrīnē (*St. Catharines*) ar klāstu par Latvijas pilīm. To viņš pašreiz sagatavo.

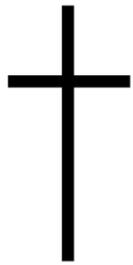
Visos agrākajos gados notikušajos latviešu Dziesmu svētkos latviešu filatēlisti rādīja savus klāstus. Bet, kā redzams no nesen saņemtajiem prospektiem par nākamajiem, XIII Dziesmu svētkiem Hamiltonā 2009. gadā no 1. līdz 5. jūlijam, tad filatēlistiem tādas iespējas nebūs, jo izsludinātie daudzie sarīkojumi notiks katrs citā pilsētas ēkā. Iepriekš tika ziņots, ka viss notiks Hamiltonas centrā, un nevis, kā tas bija līdz šim, kad izstādi varēja sarīkot galvenajā Dziesmu svētku informācijas centrā – Šeratonas viesnīcā.

Viesturs Šķidra

Dieva Mierā aizgāja mūsu mīļā
MĀRA A. VILCIŅA,
dzim. LAUZUMS

dzimusi 1951. gada 5. decembrī, Milvokos, Viskonsinā
mirusi 2008. gada 7. decembrī, Milvokos, Viskonsinā

*Tavs mūžs, mīļmāmulīņa,
Bij mūsu sētas prieks*

Dziļās sērās un mīlestībā viņu piemin
VĪRS TĀLIS VILCIŅŠ
MĀTE VALIJA LAUZUMS
BĒRNI GUNĀRS UN ĒRIKA
BRĀĻI GUNTIS LAUZUMS AR ĢIMENI
OSWALD LAUZUMS AR ĢIMENI
RADI UN DRAUGI AMERIKĀ UN LATVIJĀ

Mūžībā aizgājusi mūsu ģimeņu līdzgaitiece
Rīgā, Mērbekā, Ņujorkā, Pensilvānijā

Aktrise **NINA MELBĀRDE-LAGZDIŅA**

dzimusi 1912. gada 18. decembrī Jēkabpils apr. Mazzalves pag.
mirusi 2008. gada 13. decembrī Pensilvānijā

Viņu mīļā piemiņā paturēs
PĒTERIS DAJEVSKIS UN ANN CLAUSEN AR ĢIMENI
IEVA RUKS POLITZER AR ĢIMENI
MARUTA LIETIŅA RAY UN BENJAMIN RAY AR ĢIMENI

Mūžībā aizgājusi
aktrise un režisore

NINA MELBĀRDE-LAGZDIŅA

dzimusi 1912. gada 18. decembrī Latvijā
mirusi 2008. gada 13. decembrī ASV

*Zem dzidriem zvaigznājiem
Es pretī ausmai eju.
Ē. Adamsons*

Cienā un mīlestībā viņu piemin
HILDA PRINCE-URŠTEINA
ANSIS MITRĒVICS
KĀRLIS UN BRONISLAVA ĶUZUĻI
VILNIS UN MAIJA BAUMAŅI

Dieva mierā aizsaukta mūsu mīļā
ALĪDA KOCIŅŠ,
dzim. SPROĢIS

dzimusi 1916. gada 2. martā, Veselavā, Latvijā,
mirusi 2008. gada 24. novembrī, Lombard, IL, ASV

*Vakarzvaigzne mirgo klusi
Sirds ir mieru ieguvusi.*

Par viņu sēro un mīļā piemiņā paturēs
BRĀLIS DZINTARS, MĀSA LĪGITA,
MĀSAS MEITA GUNTA UN CITI RADI UN DRAUGI
LATVIJĀ, ASV, KANADĀ UN VĀCIJĀ

Dieva mierā aizgājusi
mūsu mīļā

VALIJA VESELE,
dzim. BREICIS

dzimusi 1912. gada 22. augustā Latvijā
mirusi 2008. gada 9. novembrī New Hide park, N.Y.

*Gaisma, kas cilvēkā dzīvo,
un siltums, ko izstaro sirds,
Tas nezūd. Tas paliek, tas mirdz.*

Mīļā atmiņā viņu paturēs
VIJA MANGULE
ANTRAS ĢIMENE
MĀRAS ĢIMENE

DIEVKALPOJUMI/ PAZIŅOJUMI

• **Bostonas latv. ev. lut. Trimdas dr.:** dievk. 4., 11., 18. un 25. janvārī; 11. janv. ar dievg. Visi dievk. sākas plkst. 11.00. Māc. J. Mingina.

• **Bukskauntijas un apk. ev. lut. dr.:** 11. janv. plkst. 11.00 **Kvēkertaunā** Jaungada un Epifānijas laika pirmās svētdienas dievk.; pēc dievk. kafija. 18. janv. plkst. 3.00 **Lankasterā** Jaungada dievk. Māc. Dr. A. Ziedonis un māc. Dr. R. Ziedone.

• **Čikāgas latviešu katoļu kopa:** 8. febr. plkst. 12.00 dievk., pēc dievk. draudzības saiets un kopas viena gada jubilejas svinēšana.

• **Detroitas Sv. Pāvila latv. ev. lut. dr. (30623 12 Mile Rd, Farmington Hills, MI, 4833):** 11. janv. plkst. 10.00 Epifānijas laika pirmās svētd. dievk. 18. janv. dievk. ar dievg. Pēc dievk. Draudzīgā aicinājuma atceres sarīkojums. Māc. diak. F. Sipols, tālr.: 248-433-3435.

• **Filadelfijas latv. ev. lut. Sv. Jāņa dr. (301 N. Newtown Street Road, Newtown Square, PA 19073, tālr.: 610-353-2227):** 11. janv. plkst. 11.00 dievk. ar dievg. angļu val.; pēc dievk. dāmu komitejas sēde.

• **Grandrapidu latv. ev. lut. dr.:** Mācītājas I. Gofortas adrese: 70388 16-th Ave., South Haven, MI 49090. Tālr.: 269-637-4847; kabatas: 269-214-1010; e-pasts: ilzego@comcast.net Mācītāja ir baznīcas birojā otrdienās no plkst. 11.00 līdz 1.00.

• **Kalamazū Apvienotā ev. lut. dr.:** dievkalpojumi 2009. gada janvārī: 4. janv. plkst. 10.00 Zvaigznes dienas dievk. ar dievg. Kafija. Māc. B. Puiķe. 11. janv. plkst. 10.00. Kafija. Dāmu pilnsapulce. Māc. B. Puiķe. 18. janv. plkst. 10.00. Kafija. Ziedot pārtiku. Māc. B. Puiķe.

• **Bībeles stundas:** 14. janv. plkst. 15.00 draudzes sabiedriskās telpās.

• **Klīvlāndes Apvienotā ev. lut. dr.:** Regulārie dievk. notiek katru svētdienu plkst 11.00. Draudzes māc. Dr. S. Eglīte.

• **Losandželosas latv. ev. lut. dr.:** 11. janv. plkst. 11.00 dievk., māc. Kārlis Žols. 18. janv. plkst. 11.00 dievk., māc. Aivars Ozoliņš.

• **Milvoku Sv. Trīsvienības dr.:** 6. janv. plkst. 7.00 draudzes valdes sēde. 8. janv. plkst. 8.00 Bībeles stunda. 11. janv. dievk. 18. janv. dievk. angļu valodā ar uzrunu bērniem un dievg; pēc dievk. pusdienas, kuŗu ienākumi paredzēti trūcīgo atbalstam Latvijā.

• **Mineapoles un St. Paulas latv. ev. lut. dr.:** 8. janv. plkst. 10.30 Bībeles stunda. 11. janv. plkst. 11.00 dievk.; pēc dievk. sadraudzība.

• **Ņubransvikas un Leikvudas latv. ev. lut. dr.:** 11. janv. plkst. 11.00 draudzes dievnamā **Īstbransvikā** (12 Gates Ave East Brunswick) Ārmisijas dienas dievk. ar dievg.

• **Ņujorkas latv. ev. lut. dr.:** 4. janv. **Jonkeru bazn.** plkst 10.00 Zvaigznes dienas dievk. ar dievg., diak. I. Kaņeps, pēc dievk. novada eglīte; **Salas bazn.** plkst 10.30 Zvaigznes dienas dievk. ar dievg., māc. L. Saliņš, pēc dievk. novada eglīte; **Džamaikā** plkst 2.00 dievk., māc. L. Saliņš, pēc dievk. novada informācijas sapulce. 11.

janv. **Jonkeru bazn.** plkst 10:00 dievk., pēc dievk. novada informācijas sapulce; **Salas bazn.** plkst. 10.30 dievk., māc. L. Saliņš. 18. janv. **Jonkeru bazn.** plkst 10.00 dievk, diak. I. Kaņeps; Salas bazn. dievk. nebūs. • **Vašingtonas (DC) lat. ev. lut. dr.:** <http://www.dcdraudze.org>

KALAMAZŪ

• 4. janvārī plkst. 12.00 KLA telpās māc. R. Franklina latviešu valodas stunda pieaugušajiem.

Birutas Abulas grāmata angļu valodā "The Latvian Evangelical Lutheran Churches Kalamazoo, Michigan 1949-2006" dabūjama draudzes dievnamā. Cena \$30.00

LOSANDŽELOSA (CA)

• 11. janvārī plkst. 12.30 vana-džu Ziemsvētku izskaņas sarīkojums, veltīts latviešu strēlniekiem „Ar Latvijas sauli sirdī”. Piedalīsies aktieris Armands Reinfelds, vijolniece un dziedone Sandra Ozolīte, Losandželosas latviešu viru koris „Uzdiedāsim, brāļi!” diriģentes Lauras Rokpelnis-Mičules vadībā, pianiste Brigita Ritmane-Džeimsone; Ilze, Aija un Andris Matsoni, Liene Kārklīņa, Dace Svenķe ar ģimeni, Tomass Godfrejs, Madara un Inguna Galviņa, Teodors Liliensšteins. Būs siltas pusdienas un kafijas galds; kopīga dziedāšana. Ieeja \$20, pensionāriem \$15, studentiem \$7, bērniem līdz 12 gadiem brīva.

• 18. janvārī plkst. 1.00 Māras teātra viesizrāde – Leldes Stumbres luga „Kronis II”

Losandželosas latviešu nama adrese: 1955 Riverside Dr. Los Angeles CA 90039-3704; tālr.: 323-669-9027; DKLB informācijas tālrunis: 323-663-6267. DK LB Informācijas biļetens tīmekli: www.biletens.com

MINEAPOLE (MN)

• 18. janvārī plkst 1.00 LOAM gada sapulce draudzes namā.

ŅUJORKA (NY)

• 4. janvārī pēc dievkalpojuma Jonkeru baznīcā novada Ziemsvētku eglīte lejas telpās.

• 4. janvārī pēc dievkalpojuma Salas baznīcā novada Ziemsvētku eglīte lejas telpās ar groziņiem.

• 10. janvārī plkst. 14.00 notiks Daugavas Vanagu biedru un draudzības satikšanās. Visi laipni ielūgti, jāpiesakās pie Imanta Kalniņa 201-933-8234. Ieeja, dziedāšana un uzskodas \$20.

• 11. janvārī plkst. 12.00 pēc dievkalpojuma Jonkeru Ziemeļu novada gada sapulce.

SANFRANCISKO (CA)

• 17. janvārī plkst. 4.00 draudzes namā (425 Hoffman Ave.) Māras teātra viesizrāde – Leldes Stumbres luga „KRONIS II”. Lomās Niks Ērglis un Māra Mennika. Režisore Māra Ķimele, scenogrāfs Mārtiņš Vilkārsis. Ieeja par \$30 ziedojumu numurētās vietās, nenumurētās – \$25, studentiem un skolēniem \$10. ZKLB biedriem \$5 atlaide. Vietas var rezervēt, zvanot vai rakstot Andram Ziediņam, tālr.: 925-831-3893, e-pasts: az35@sbcglobe.net Būs bufete un atspirdzinājumi.

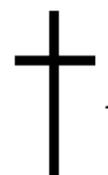
Mīlais Jānis aizgājis mūžībā

JĀNIS LAUDANSKISdzimis 1933. gada 11. maijā Rīgā
miris 2008. gada 16. novembrī Manhasset, NY*Dziedot dzimu,
dziedot augu,
Dziedot mūžu nodzīvoju.***Sēro
EDĪTE**Mūžībā mūsu draudzes ilggadīga gana
prāv. Jāņa Turka atraitne**ERIKA TURKS,
dzim. FRĪDENBERGS**dzimusi 1929. gada 19. martā Rīgā Latvijā
mirusi 2008. gada 14. decembrī Rīgā, Latvijā*„Tas Kungs lai paceļ Savu vaigu uz tevi
Un dod tev mieru.” (4Moz 6:26)***Sēro
LANSINGAS LATVIEŠU DRAUDZE**

Mūžībā aizgājis mūsu draugs

JĀNIS LAUDANSKISdzimis 1933. gada 11. maijā Rīgā
miris 2008. gada 16. novembrī Manhasset, NY*Skaista bij jaunība...***Par viņu sēro
MAIJA UN ANRIS SKANGALI
JURIS PELŠE
AIJA UN ANDRĒJS PELŠE**

Mūžībā aizgājusi

**ALMA STAGARS,
dzim. GRŪDIŅŠ**dzimusi 1910. gada 16. novembrī Biržos, Latvijā
mūžībā aizsaukta 2008. gada 2. novembrī Grand Rapids, Mich.*Mierā Tavas čaklās rokas, klusē Tava mīļā sirds.
Mīļā māmiņ, Tavi vārdi atmiņā kā pērles mirdz;
Visā dzīvē ies mums līdzī Tava mīļā, labā sirds.***Dziļās sērās, bet mīļā piemiņā viņu patur
MEITA AUSMA AR VĪRU JURI
MAZBĒRNI – LAURA UN EDVĪNS AR ĢIMENI****RHETTS BRIKOVSKIS**dzimis 1963. g. 13. maijā, San Francisco
miris 2008. g. 5. decembrī, Denverā*Gribēju tālajos laukos vēl iet
Klausīties dziesmā, ko ziedonis dzied.
Zilajos viļņos uz jūras vēl būt,
Satumsa nakts ...***Sēro un dārgā piemiņā paturēs
MĀTE, TĒVS, MĀSA AR ĢIMENI,
RADI UN DRAUGI AMERIKĀ,
LATVIJĀ UN AUSTRĀLIJĀ****ANDRIS ZERVIŅŠ
Med. 68 II**dzimis 1931. gada 19. martā Latvijā
miris 2008. gada 28. jūlijā Indiana, ASV*Sit tibi terra levis***FRATERNITAS METROPOLITANA KONVENTS**

Apvienības biedrs

NIKOLAJS KAUFELDSdzimis 1914. gada 14. maijā, Latvijā
miris 2008. gada 8. septembrī PA*Labo cīņu esmu izcīnījis,
Skrējienu esmu pabeidzis,
Ticību esmu turējis.
2. Timotejam 4:7***Pieminot un atminot
ŅŪDŽERSIJAS D.V. APVIENĪBA**

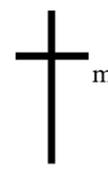
No mums šķīries

JĀNIS VASERSdzimis 1923. gada 1. decembrī Cēsis
miris 2008. gada 27. oktobrī Longailendā, Ņujorkā**Sērās viņu piemin
ŅUJORKAS LATV. EV. LUT. DRAUDZES
LONGAILENDAS NOVADA KOMITEJA**

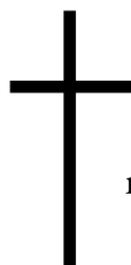
Mūsu mūžībā aizgājušo mīlo draugu pulkam tagad pievienojies

VALTERS ZĀLĪTEdzimis 1923. gada 14. aprīlī, Rīgā
miris 2008. gada 1. novembrī Ņūdžersijā, ASV*Vilnis no dzelmes tik mūžīgi veļas,
Kur gan lai cilvēka dvēsele mieru sev smeļas?
Drošākais krasts
Vienmēr pie Dieva ir rasts...
Nikolajs Kalniņš***Skumjās viņu piemin
AUSMA UN JĀNIS ĒRĢLI
SILVIJA UN ARNOLDS LEZDKALNI
VALIJA SKRODELE**

Mūsu jaunības un sporta dienu draugs

LEO MIERVALDIS VEISSdzimis 1925. gada 7. aprīlī, Īles pag.
miris 2008. gada 28. novembrī, Los Angeles, CA**viņu mīļā piemiņā paturēs
JĀNIS DAUKŠS Sr.
AIVARS LINDE UN ULDIS PLĀTE**

Mūsu mīļā filistre

ALMA ĶIVULS, 1937-IIdzimusi 1916. gada 12. oktobrī, Blidenes pagastā, Latvijā
mirusi 2008. gada 12. novembrī, Carmel, Ņujorkā**Par viņu sēro
VARAVĪSKNES KONVENTS****GUNARS ZNOTIŅŠ**dzimis 1926. gada 19. maijā Rīgā, Latvijā
miris 2008. gada 11. novembrī Puyallup, Washington ASV**Dziļās skumjās sēro
LOLITA VELMERS**

SPORTS

Svarīgākie sporta notikumi Latvijā 2008. gadā

JANVĀRIS

* **Jānis Miņins** apliecināja, ka pelnīti tiek uzskatīts par vienu no labākajiem pasaules bobsleja pilotiem. Itālijā Eiropas meistarsacīkstēs Miņins ar stūmējiem Daumantu Dreiškeni, Oskaru Melbārdi un Intaru Dambi izcīnīja zelta medaļas. Pēc nedēļas Miņina četru cilvēku komanda izcīnīja priekšu Latvijas līdzjutējiem un uzvarēja Pasaules kausa izcīņas posmā Sanktmoricas trasē.

* Ventspīlī Eiropas meistarsacīkstēs šorttrekā **Haralds Silovs** paziņoja, ka cer uz medaļu, ko daudzi varbūt uzvēra ar skepsi. Tomēr šoreiz Silovs pierādīja, ka nav lielbnieks – viņš uzvarēja divās no trim distancēm un kļuva par absolūto Eiropas meistaru.

* Latvijas labākā basketboliste **Anete Jēkabsons-Zogota** tika atzīta par 2007. gada Eiropas labāko basketbolisti! Nacionālajā basketbola asociācijā (NBA) turpināja veiksmīgi spēlēt **Andris Biedriņš**, kurš sniegums uzlabojās katru mēnesi un janvārī vienā spēlē viņš sasniedza arī NBA karjeras rekordu – izcīnījis 26 atlēkušās bumbas.

* Latvijā risinājās otrs nozīmīgākais Eiropas klubu hokeja turnīrs – Kontinentālā kausa izcīņas fināls. Latvijas meistari – **Rīga 2000** hokejisti ieņēma prognozēto otro vietu aiz Kazanā **Ak Bar**.

* Viens no talantīgākajiem Latvijas jauniešiem futbolistiem – **Aleksandrs Cauņa** izpelnījās uzmanību un viņu uz pārbaudi uzaicināja viens no slavenākajiem angļu klubiem **Chelsea**.

* Par savu esamību janvārī atgādināja dopinga lietošanā diskvalificētais **Kaspars Kambala**, kurš nomainīja basketbola laukumu nomainīja ar ringu un debitēja profesionālajā boksā, pirmo cīņu beidzot neizšķirti.

FEBRUĀRIS

* Latvijā tika aktīvi meklēti Latvijas vīriešu basketbola izlases galvenais treneris un tika arī atrasts – Latvijas basketbola sabiedrība uzzināja par serbu speciālistu **Nenadu Trajkoviču**, par kuršu Latvijā pirms tam labi ja kāds kaut ko bija dzirdējis. Trajkovičs tika apstiprināts par Latvijas izlases galveno treneri, viņa vadībā izlase izpildīja izvirzīto uzdevumu – iekļuva Eiropas meistarsacīkšu finālā.

* Sezonu uzsāka **Latvijas futbola izlase**, kas viesos diezgan negaidīti pārliecinoši ar 3:1 uzvarēja Gruziju.

* Vecākais no brāļiem skeletonistiem – **Tomass Dukurs** vienā no Pasaules kausa izcīņas posmiem izcīnīja trešo vietu, viņa brālis **Martins Dukurs** pirmo reizi karjērā izcīnīja uzvaru Pasaules kausa posmā.

* Savās mājās Siguldas trasē, kā ierasts, sevi apliecināja kamanīņu braucēji. Šoreiz Siguldā notika divi posmi un abos veicās: **Annai Orlovai** otrā, **Maijai Tirumai** – trešā vieta, **Martiņam Rubenim** un **Guntim Rēķim** vietas labāko sešinieka.

MARTS

* Tiklīdz kļuva skaidrs, ka Latvija būs pārstāvēta Kontinentālajā hokeja līgā (KHL), sākās

runas par vienības nosaukumu. Krievijā hokeja līdzjutēji gribēja, lai atdzimtu leģendārais **Rīgas Dinamo**. Tā arī notika.

* Tika parakstīts līgums par 2009. gada **Eiropas sieviešu basketbola meistarsacīkšu** organizēšanu Latvijā.

* Latvijas **futbola izlase** izbraukumā pārliecinoši pārspēja Andoras valstsvienību – 3:0.

* Bijušais basketbolists **Kaspars Kambala** boksā otrā cīņā nokautēja amerikāni Maiklu Goingu.

APRĪLIS

* **Barons/LMT** basketbolisti triumfēja FIBA Eiropas kausa izcīņā. Pusfinālā **Barons/LMT**, atspēlējot 18 punktu deficītu pirmajā puslaikā, ar 88:82 uzvarēja Tartu **Rock**, izšķirīgajā spēlē sīvā cīņā ar 63:62 pieveica Beļģijas vienību **Dexia Mons Hainaut** un izcīnīja uzvaru trešajā spēcīgākajā Eiropas klubu turnīrā.

* Piekto reizi par Eiropas čempionu svarcelšanā kļuva Saeimas deputāts **Viktors Ščerbatičs**. Grūtā un arī taktiskā cīņā tika pieveikts vācietis Matias Šteiners, kurš vēlāk revanšējās Ščerbatičam Pekinas Olimpiskajās spēlēs. Līdz šim Eiropas meistarsacīkstēs Ščerbatičs bija uzvarējis četras reizes – 2001., 2005., 2006. un 2007. gadā.

* Par hokeja vienības **Rīgas Dinamo** ģenerālmenedžeri tika iecēla Normundu Sējēju, kas sāka veidot treneru korpusu. Piekrišanu spēlēt **Dinamo** rindās deva vairāki Latvijas izlases hokejisti, kas beigās arī veidoja vienības kodolu. Bija jāreķinās, ka hokejistiem pirmajā sezonā nāksies saskarties ar gariem pārlidojumiem un lieliem izdevumiem. No Rīgas līdz Omskai ir aptuveni 3000, līdz Novosibirskai – 3500, līdz Habarovskai – 6750 kilometri.

* Ziemeļamerikā Latvijas basketbolists **Andris Biedriņš** Goldensteitas **Warriors** sastāvā kļuva par precīzāko divpunktu metienu izpildītāju Nacionālās basketbola asociācijas (NBA) meistarsacīkstēs 76 spēlēs, vidēji laukumā aizvadot 27,4 minūtes, Biedriņš istenoja 62,6 procentus divpunktu metienu. Tas bija labākais rādītājs līgā.

MAIJS

* **Pasaules meistarsacīkstēs hokejā** par godu sporta veida simtgadei tika rīkotas Kanadā. Uz turieni devās vairāk nekā 1200 līdzjutēju. Priekšsacīkstēs, kā prognozēts, tika piedzīvotas neveiksmes spēlēs ar ASV un Kanadu, toties izšķirīgajā spēlē tika pieveikta Slovēnija un vieta augstākajā līgā tika saglabāta. Kopvērtējumā Latvija palika 11. vietā, līdz ar to zaudējot cerības pa tiešo tikt uz Vankūveras Olimpiskajām spēlēm.

* Par **Rīgas Dinamo** galveno treneri oficiāli apstiprināja Jūliusu Šupleru.

* Sezonu ne pārāk veiksmīgi iesākušais tenisists **Ernests Gulbis** maijā sagādāja patīkamus mirkļus Latvijas sporta līdzjutējiem un Francijas atklātajās meistarsacīkstēs tika līdz ceturtdaļfinālam. Ceturtdaļfinālā Gulbis tikai ļoti sīvā, trīs stundu un

septiņu minūšu ilgā cīņā ar 5:7, 6:7 (3:7), 5:7 zaudēja pasaules ranga trešajai raketei, serbam Novākam Džokovičam.

* **BMX braucējs Māris Štrombergs** kļuva par pasaules čempionu.

* Otro uzvaru profesionālā boksa karjērā guva par dopinga lietošanu diskvalificētais **Kaspars Kambala**.

JŪNIJS

* Lielākā uzmanība tika pievērsta **Latvijas sieviešu basketbola izlasei**, kas spēlēja Pekinas Olimpisko spēļu kvalifikācijas turnīrā. Uzvaras pār Senegālu (94:34), Japānu (83:69) un Angolu (84:26) nodrošināja ceļazīmi uz Pekinu. Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas Latvijas sieviešu basketbola izlase bija pirmā sporta spēļu vienība, kas ieguva tiesības startēt Vasaras olimpiskajās spēlēs.

* Latvijā notikušajā **Baltijas kausa izcīņā futbolā** desmito reizi uzvarēja Latvijas futbola izlase, kas ar 1:0 uzvarēja Igauniju un ar 2:1 – Lietuvu.

* Atkal patīkami pārsteidza **Ernests Gulbis**, kurš nozīmīgajā **Artois Championships** turnīrā tika līdz trešajai kārtai, un ATP vērtējumā atgriezās labāko piecdesmitniekā. Pēc tam Gulbis Vimbldonā pirmajā kārtā smagā cīņā ar rezultātu 7:5, 7:5, 6:7 (3:7), 7:6 (8:6) pieveica amerikāņu milzi Džonu Aisneru, bet tad gandrīz trīs stundu cīņā četros setos zaudēja pasaules otrajai raketei spānim Rafaēlam Nadalam.

JŪLIJS

* Baumas, ka **Andris Biedriņš** varētu pārcelties uz Krieviju, neguva apstiprinājumu. Spēlētājs panāca vienošanos ar Goldensteitas **Warriors** – klubu, kurā uzsāka karjēru, noslēdzot līgumu uz sešiem gadiem par 62-65 miljoniem ASV dolaru un tādējādi kļūstot par visu laiku labāk apmaksāto Latvijas sportistu.

* Pie jauna līguma tika arī viens no futbola izlases līderiem – aizsargs **Kaspars Gorkšs**, kurš atrada sev mājvietu Anglijas klubā **Queens Park Rangers**.

* Patīkamas emocijas mūsu valstij sagādāja jaunais svarcēlājs **Artūrs Plēsnieks**, kurš Eiropas U-17 meistarsacīkstēs svāra kategorijā līdz 94 kg ieguva zelta medaļu.

AUGUSTS

* Uz Pekinas Olimpiskajām spēlēm devās 49 cilvēku liela delegācija. Par galveno varoni kļuva 21 gadu vecais valmierietis **Māris Štrombergs**, kurš kļuva par pirmo BMX olimpisko čempionu. Valmieras sportists pārliecinoši veica kvalifikācijas sacensības, pēc tam arī pusfinālā un finālā apsteidza visus konkurentus. Tādējādi Štrombergs kļuva par absolūti labāko BMX braucēju, jo viņš ir arī pašreizējais pasaules čempions. Finālā Štrombergs jau pirmajā virāžā izvirzījās vadībā, sīvā cīņā to nosargāja nākamajos pagriezienos un pēc tam jau droši finišēja kā olimpiskais čempions.

* Pekinā sudraba medaļu šķēpa mešanā izcīnīja treneres Valentīnas Eidukas audzēknis **Ainars Kovals**, pie bronzas godalgas tika

supersvara (virs 110 kg) pārstāvis **Viktors Ščerbatičs**. Sudrabs Latvijai tika disciplinā, kurā medaļa arī tika gaidīta. Tikai Atēnas olimpisko spēļu varoņa Vadima Vašļevska vietā pārsteigumu sarūpēja Ainars Kovals, kas sudrabu *izrāva* ar fantastisku pēdējo metienu (86,64 m).

Izcīnītā bronzas godalga nedeva lielu prieku Ščerbatičam, jo viņš bija cerējis uz kaut ko vairāk. Iespējams, zelts tika izlaists no rokām otrajā mēģinājumā grūšanā, kad ar svāra pieteikšanu nedaudz aizkavējās Ščerbatiča treneris Eduards Andruškevičs, un tiesneši liedza mainīt pieteikto svaru.

* **Sieviešu basketbola** vienība Pekinā izcīnīja 9. vietu. Pirmajā spēlē latvietes nespēja izturēt Krievijas spiedienu un beigās zaudēja ar 57:62. Pēc tam sekoja arī zaudējums Baltkrievijai, fantastiska uzvara pār Brazīliju pēc Anetes Jēkabsones-Zogotas metiena pēdējās sekundēs, zaudējumi Austrālijai un Korejai pārvilka cerības tikt ceturtdaļfinālā.

* Negaidīti lielu uzmanību sev Pekinā pievērsa Latvijas plūdmales volejbolisti **Aleksandrs Samoilovs/Mārtiņš Pļaviņš**. Latvijas duets pirmajā spēlē sensacionāli ar 2:0 (21:19, 21:18) uzvarēja vienus no galvenajiem favorītiem, pasaules vērtējuma līderus amerikāņus Filu Dalhauzeru un Todu Rodžersu. Kā vēlāk izrādījās, nākamajiem olimpiskajiem čempioniem šis bija vienīgais zaudējums turnīrā Pekinā. Simpatijas ieguvašais Latvijas duets aizcīnījās līdz astotdaļfinālam.

* **Kaspars Kambala** paziņoja, ka neturpinās boksēties un atgriežas basketbolā.

SEPTĒMBRIS

* Jaunizveidotā hokeja vienība Rīgas **Dinamo** lieliski iesāka KHL sezonu, un viens no galvenajiem uzvaru kaldinātājiem bija vārtsargs **Edgars Masaļskis**. Taču 15. septembrī Masaļskis tika smagi piekauts Vecrīgā. **Dinamo** uz laiku pārtrauca ar Masaļski līgumattiecības. Viņš spēlēt atkal varēja atsākt tikai gada nogalē.

* Ceļazīmi uz 2009. gada Eiropas meistarsacīkšu finālturnīru izcīnīja Latvijas **basketbolisti**. Kvalifikācijas turnīrā vienība izcīnīja otro vietu savā grupā aiz Maķedonijas, tomēr izlase nerādīja galvenā trenera Nenada Trajkoviča solito ātro un skatāmo basketbolu.

* Ar LBS atbalstu ceļu uz atgriešanos basketbolā meklēja diskvalificētais **Kaspars Kambala**. Viņš sāka piedalīties treniņos.

* Pēc Pekinas Olimpiādas panākumiem **Ainars Kovals** ieņēma otro vietu šķēpa mešanas sacensībās Ivo van Dammes memoriālā Briselē, kas bija Starptautiskās Vieglatlētikas federācijas (IAAF) Zelta līgas sestais un pēdējais posms.

* Latvijas **futbola izlase** septembrī ar uzvaru iesāka 2010. gada Pasaules kausa izcīņas kvalifikācijas spēles, viesos ar 2:1 uzvarot Moldovu. Otrā spēlē Rīgā Latvijas futbolisti nespēja

izrādīt pretestību 2004. gada Eiropas čempionei Grieķijai un piedzīvoja zaudējumu 0:2.

* Liepājā olimpisko spēļu kvalifikācijas turnīrs **hokejā sievietēm** Latvijas izlase palika otrā vietā un netika nākamajā kārtā.

OKTOBRIS

* Valstsvienība **futbolā** aizvadīja divas spēles – Šveicē tika piedzīvots minimāls zaudējums – 1:2, Rīgā tika izrauts neizšķirts 1:1 spēlē ar Izraēlu.

* **KHL** meistarsacīkstēs Rīgas **Dinamo** hokejisti spēlēja ar mainīgām sekmēm, viesos uzvarēja spēcīgo Omskas **Avangard** vienību.

* Par Latvijas Olimpiskās komitejas (LOK) prezidentu atkārtoti tika ievēlēts **Aldons Vrubļevskis**, Latvijas Basketbola savienības (LBS) prezidenta krēslu saglabāja **Ojārs Kechris**, kaut gan opozīcija jaunā galvenā basketbola izlases trenera meklēšana, jo Trajkoviču neatstāja amatā.

* **Madrides Masters Series** turnīrā veiksmīgi nospēlēja **Ernests Gulbis**, kurš otrā kārtā sīvā cīņā tikai trīs setos ar 5:7, 6:3, 3:6 zaudēja pasaules pirmajai raketei spānim Rafaēlam Nadalam. Spāņu tenisa zvaigzne, paglābusies no zaudējuma, vēltīja arī Gulbim atzinīgus vārdus un prognozēja Latvijas tenisistam spožu nākotni. Gulbis vēlāk startēja arī Sanktpēterburgas turnīrā, kas Latvijas tenisam bija vēsturisks – sacensību otrā kārtā iekļuva ne tikai Gulbis, bet arī **Kārlis Lejnieks**. Tā bija pirmā reize, kad ATP turnīra pirmo kārtu pārvarēja divi Latvijas tenisisti.

* NHL hokeja turnīrā **Kārlis Skrastiņš** guva vērtus jubilejas 600. spēli NHL karjērā.

NOVEMBRIS

* Kontinentālās hokeja līgas (KHL) turnīrā **dinamiēši** savas rindas papildināja ar čehu vārtsargu Martinu Pruseku.

* Pretiniekus 2009. gada Eiropas meistarsacīkšu finālturnīrā uzzināja Latvijas **vīriešu basketbola izlase**.

* 50 gadu jubileju svinēja TTT sieviešu basketbola vienība.

* Zelta medaļu Latvijai U-23 Eiropas meistarsacīkstēs džudo sarūpēja **Jevgeņijs Borodavko**, nozīmīgu sasniegumu boksā sasniedza **Nikolajs Grišuņins**, iegūstot kontinenta bronzu savā svāra kategorijā.

DECEMBRIS

* Par tradīciju kļuvusi „Latvijas Gada balva sportā” pārsteigumus nesagādāja. Olimpiskais čempions **Māris Štrombergs** tika atzīts par labāko sportistu, basketboliste **Anete Jēkabsons-Zogota** bija labākā sportiste.

* Skeletonists **Martins Dukurs** Pasaules kausa izcīņas posmos izcīnīja otro un trešo vietu un kļuva par kopvērtējuma līderi.

* Biatlona veterāns **Oļegs Maļuchins** paziņoja, ka plāno atgriezties sportā un startēt Vankūveras Olimpiādā.

* Par Latvijas vīriešu basketbola izlases galveno treneri izraudzīts Lietuvas speciālists **Ķēstutis Kemzura**.